

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLAVISTIKO

SVETLANA GARIĆ

Slovar slovensko-makedonske medjezikovne homonimije

(G–Z)

Diplomsko delo

Mentorica: doc. dr. Namita Subiotto

Univerzitetni
študijski program prve stopnje:
Južnoslovanski študiji (D)

Ljubljana, 2014

Zahvala

Globoko se zahvaljujem svoji mentorici dr. Namiti Subiotto, ki me je velikodušno vzela pod svoje okrilje. Hvala za vso potrpežljivost, čas, požrtvovalnost in strokovno usmerjanje.

Obenem se zahvaljujem tudi mojim kolegicam, staršem, sestri, prijateljem in vsem, ki so mi vseskozi stali ob strani ter me bodrili v dobrih in malo manj dobrih časih. Hvala vam, brez vas bi življenje bilo pusto in dolgočasno.

Diplomsko delo posvečam svojim staršem in sestri ter se jim na ta način zahvaljujem, ker so mi nudili oporo in me vseskozi bodrili.

Hvala vam.

Svetlana Garić

KAZALO

Izveček.....	4
1. UVOD.....	6
2. RAZLIKE IN PODOBNOSTI MED MAKEDONŠČINO IN SLOVENŠČINO	9
2.1. Glasoslovje.....	9
2.1.1. Pravopis.....	10
2.1. 2. Naglas.....	10
2.2. Oblikoslovje.....	11
2.2.1. Samostalniki	11
2.2.2. Pridevniki in kategorija določenosti.....	12
2.2.3. Glagoli in sistem glagolskih časov.....	13
2.2.4. Raba trojnega postpozitivnega člena v makedonščini.....	13
3. DEFINICIJE OSNOVNIH POJMOV S PODROČJA LEKSIKOLOGIJE IN HOMONIMIJE.....	14
3.1. Leksikologija in leksemi.....	14
3.1.1. Vrste leksemov in razčlemba pomenov.....	14
3.2. Hominimija.....	15
3.2.1 Vrste homonimije.....	15
3.2.2. Nastanek leksikalnih homonimov	16
3.2.3. Medjezikovna homonimija.....	17
4. JEDRO-Slovar.....	18
4.1. Legenda okrajšav.....	18
4.2. Slovar makedonsko-slovenskih medjezikovnih homonimov.....	19
Г-G	19
Д-D	45
3-Z.....	91
5. REZULTATI.....	144
6. ZAKLJUČEK.....	144
7. POVZETEK.....	146
8. LITERATURA.....	148

Апстракт

Речник на словенечко-македонска меѓујазична хомонимија

Во дипломската работа, со наслов *Речник на словенечко-македонска меѓујазична хомонимија* ќе се обидам да виго представам и објаснам значењето на правото познавање на зборови, во слични словенски јазици (во овој случај станува збор за македонскиот и словенечкиот јазик). Идејата за пишувањето на дипломската работа со таа тематика потекнува од констатациите и набљудувањата во компарацијата на тие два јазика, кон која утврдив, дека постојат неколку зборови, таканаречени „лажни пријатели“, кои што –или се пишуваат или изговараат исто, а имаат во македонскиот јазик сосема различно значење од она во словенечкиот. Сметам дека е од големо значење таквите зборови да се соберат на едно место во облик на двојазичен речник, затоа што тие зборови предизвикуваат најмногу проблеми. Инспирација за таква идеја добив од речникот на Јураи Ванко: *Речник на словачко-словенечки меѓујазични хомоними* и последично се одлучив да направам нешто слично за македонскиот и словенечкиот јазик. Посебно внимание ќе посветам на создавањето на јасен и прегледен систем на хомоними. Обично секој збор има повеќе значења, но јас се фокусирав само на тие значења, кои што би можеле да бидат проблематични во самата семантика. Во моето истражување употребив методи на компарација, анализа и синтеза. При тоа се очекува голем број на меѓујазични хомоними. Нивното собирање ќе биде од голема корист на студентите на јужнословенистика со што ќе им овозможи полесно и побрзо учење на македонскиот јазик.

Клучни зборови: хомоним, хомонимија, лажни пријатели, лексикологија, речник

Izvlaček

Slovar slovensko-makedonske medjezikovne homonimije

V diplomskem delu, ki nosi naslov *Slovar slovensko-makedonske medjezikovne homonimije*, bom poskušala karseda najbolje predstaviti pomen poznavanja pravega pomena besed v sorodnih, slovanskih jezikih, v tem primeru v slovenščini in makedonščini. Pri primerjavi leksike teh dveh jezikov, sem ugotovila, da obstaja kar nekaj besed, takoimenovanih „lažnih prijateljev“, ki se isto pišejo in/ali izgovarjajo, imajo pa v makedonščini popolnoma drugačen pomen kot v slovenščini. Bila sem mnenja, da bi bilo dobro takšne besede zbrati na enem mestu v obliki dvojezičnega slovarja, saj nam te besede po navadi povzročajo največ težav. Inspiracijo za takšno idejo sem deloma dobila tudi pri monografiji Juraja Vanka *Slovaško-slovenska homonimija : slovar slovaško-slovenskih medjezikovnih homonimov(2003)* in se posledično odločila ustvariti nekaj podobnega tudi v makedonščini in slovenščini. Posebno pozornost bom posvetila predvsem ustvarjanju čim bolj nazornega in preglednega sistema homonimov. Ker ima običajno večina besed več pomenov, se bom osredotočila le na tiste, ki bi lahko povzročali težave v sami semantiki. Pri raziskovanju bom uporabila metode komparacije, analize in sinteze. Pričakuje se

veliko število medjezikovnih homonimov, seznam le-teh pa bo v veliko pomoč predvsem študentom južne slavistike, saj jim bo omogočil hitrejše in lažje učenje makedonščine.

Ključne besede: makedonščina, slovenščina, homonim, lažni prijatelji, homonimija, leksikologija, slovar

Abstract

(The dictionary of slovenian-macedonian interlingual homonyms)

In this diploma with the title *The dictionary of slovenian-macedonian interlingual homonyms* I am going to introduce you to the best of my ability the essence of knowing the right meaning of the word in related, Slavonic languages (in this case in Macedonian and Slovenian). The idea for writing the following diploma are the ascertainment and observations, which appeared with the comparison of these two languages. I noticed the existencion of some words, so called »false friends«, which are either equally written or equally pronounceable, but the meaning in one compared language is completely different as in the other language. That is why I think, these kind of words should be collected in one place- the bilingual dictionary, because they are the main reason for making mistakes in communication between Slovenians and Macedonians. The idea for this project was also acquired in the Dictionary of Slovak-Slovenian interlingual homonymia. Consecutively I decided to create something similar in combination between Macedonian and Slovenian language. Special attention will be dedicated to the creation of an as good as possible evidentable and surveyable system of homonyms. In the research I am going to use methods of comparison, synthesis and analysis. It is expected to find a huge number of interlingual homonyms, and the assemblage of these will be very helpful especially to all Students of South-Slavonic Studies, because they will be able to learn Slovenian / Macedonian quicker and easier.

Keywords: homonyms, falsefriends, homonymia, lexicology, dictionary

1. UVOD

Diplomsko delo, z naslovom *Slovensko-makedonska medjezikovna homonimija*, je nastalo z namenom, da se kar najbolje osmisli in prikaže nujnost dobrega poznavanja leksike pri učenju dveh jezikov, ki izhajata iz iste jezikovne družine in sta si že na splošno dovolj podobna (v tem primeru makedonščina in slovenščina). Ker se v slovanskih jezikih nemalokrat zgodi, da si jeziki nekatere besede delijo, pomeni pa se čez čas spremenijo, se lahko hitro zgodi, da se, bodisi ker se besedi isto ali podobno pišeta, ali isto oz. podobno zvenita, pri uporabi tujega slovanskega jezika zmotimo, stavek pa dobi popolnoma drugačen pomen od načrtovanega. Da do tega ne bi prišlo, sem se odločila zbrati na enem mestu vse medjezikovne homonimne pare, tako imenovane » lažne prijatelje«, ki bi lahko makedonsko/slovensko govorečega zavedli pri komunikaciji v slovenščini oz. v makedonščini.

Ideja za pisanje tega dela se je porodila pri primerjavi teh dveh jezikov, pri kateri sem našla kar nekaj besed, ki se podobno pišejo in/ali izgovarjajo, zato smo se njihove pomene odločili podrobneje raziskati. Zanimalo me je predvsem, koliko homonimnih parov je med tema dvema jezikoma in kateri od njih nam pri vsakdanji uporabi lahko povzročijo resne preglavice. Inspiracijo za samo oblikovno stran slovarja sem dobila predvsem pri prebiranju slovarja Juraja Vanka *Slovaško-slovenska homonimija : slovar slovaško-slovenskih medjezikovnih homonimov*(2003) in se odločila ustvariti nekaj podobnega, saj v kombinaciji makedonščina-slovenščina (in obratno) takšnega slovarja nimamo. Ker pa sem v diplomskem delu zaradi obsežnosti bila omejena le na šest črk makedonske azbuke, sem pričakovala veliko večje število sinonimov in ne več kot trideset homonimnih parov. Predvidevala sem, da bodo nastopile težave tako pri prevajanju kot pri samemu definiranju terminologije, saj kot prvo makedonsko-slovenskih in slovensko-makedonskih slovarjev ni veliko – v Sloveniji so le trije (najstarejši, Novšakov *Makedonsko-slovenski slovar* iz leta 1982, *Mali makedonsko-slovenski slovar* Dragija Stefanije in Toneta Pretnarja iz leta 1998 ter najnovejši, Skenderovičev dvosmerni slovar *Slovensko-makedonski in makedonsko-slovenski slovar* iz leta 2012), poleg tega pa se je izkazalo, da literature s področja homonimije v slovenščini in makedonščini ni veliko, zato sem predpostavljala, da se bo potrebno poslužiti literature v ostalih južnoslovanskih jezikih. Pričakovala sem, da bo nekaj malega s področja leksikologije omenjenega v gramatikah, da pa nam to verjetno ne bo kaj dosti v pomoč, zato bo posledično potrebno podrobneje pregledati članke, diplomske, magistrske in mogoče doktorske študije na to temo. Pri samemu slovarskemu delu bodo že zaradi samega pomanjkanja slovarjev nastopile težave s prevodi, še posebno pri prevodih strokovne terminologije, zato bo potrebno poseči po drugih slovarjih, kot na primer makedonsko-hrvaških, hrvaško-makedonskih, hrvaško-slovenskih, slovensko-hrvaških, angleško-makedonskih ... Prav tako bo usklajevanje dveh slovarjev, www.makedonski.info in SSKJ-a, ki nam bosta glavni opornici, težavno, saj se glede na zgradbo zelo razlikujeta.

V prvem delu diplomskega dela so prikazane razlike med makedonščino in slovenščino. Sledi jim definirana terminologija s področja leksikologije, ki je nujno potrebna za razumevanje teme, obravnavane v diplomskem delu. Tako so tu pojasnjeni termini kot so homonimi, homonimni pari, homografi, homofoni, leksikologija ...

Drugi del diplomskega dela obsega del slovarja, v katerem so navedeni makedonsko-slovenski homonimni pari. *Slovar makedonsko-slovenske medjezikovne homonimije* je večdelni projekt, s katerim se ukvarja več študentov. Ker je urejanje celotnega slovarja preobsežno za pojme diplomskega dela, sem se v mojem diplomskem delu osredotočila le na šest črk. Diplomsko delo tako obsega šest črk r, д, ф, е, ж in з, ki si sledijo po azbučnem vrstnem redu. Slovar je osredotočen predvsem na samostalnike, pridevnike in glagole, skratka na besede, ki bi lahko zaradi podobnosti na takšen ali drugačen način zavajale ter bi potencialno lahko povzročile nesporazume v komunikaciji. Za raziskavo sta mi kot glavni opornici služila makedonski spletni slovar www.makedonski.info. ter slovenski spletni slovar SSKJ, ki vsebujeta gradivo iz tiskanih oblik slovarjev.

Vsak homonimni par je zaradi lažje preglednosti razporejen v dva stolpca, na desni strani v makedonščini, na levi v slovenščini. Vsako stran stolpca dopolnjujejo bodisi slovenski bodisi makedonski prevodi, ki so osenčeni. Slovarko geslo, ki je nekoliko večje, je označeno z odebeljeno pisavo. Slovarju je priložena tudi mala legenda okrajšav, ki so zapisane poleg slovarskih gesel. Tako so vključene oznake za vrsto besede, oznake spola za moški, ženski in srednji spol, za množino in ednino. Oblika glagola v slovenščini je zapisana v tretji osebi ednine, saj makedonščina infinitivne oblike glagola ne pozna. Vsa slovenska gesla, ki se nahajajo v desnem stolpcu, vsebujejo naglasna znamenja, tako kot so zapisana v SSKJ-u. Ker pa se naglas pri spreganju glagola spreminja in je v SSKJ-u podan le v nedoločniku, sem naglasna znamenja tu izpustila.

Ker sem se osredotočila le na homonimne pare, v raziskavo niso vključene čisto vse definicije, ki so navedene v uporabljenih slovarjih. Izpuščene so vse fraze, besedne zveze, izrazi, pregovori, dodatna področja uporabe besed, ki v kombinaciji z ostalimi besedami dobijo nove pomene, prav tako so izpuščene nekatere definicije pojmov s področja specializiranih panog kot na primer s področja navtike, meteorologije ... Ohranjene so le tiste definicije, ki v kombinaciji z makedonščino tvorijo homonimni par. Prav tako so ohranjeni tudi nekateri arhaizmi, ki pa so v drugem jeziku še vedno del žive leksike in tako tvorijo homonimni par.

Definicije so oštevilčene in imajo pogosto navedeno področje uporabe. Če področje uporabe ni navedeno, ga potem tudi v izhodiščnem slovarju ni moč najti. Čeprav so v SSKJ-u področja uporabe napisana z okrajšavami, sem se zaradi hitrejšega in lažjega prepoznavanja uporabe besed odločila za raztolmačenje okrajšav. Okrajšave so raztolmačene po SSKJ-evem spletnem slovarju okrajšav. Tako lahko bralec hitro prepozna posamezno rabo in pomen besede. Ker menim, da je SSKJ ponekod

konfuzno urejen, sem se odločila, da vse poddefinicije ter vse oznake terminoloških ali frazeoloških gnezd štejem kot samostojne pomene, da pa se bi vedelo da so poddefinicije, sem jih označila z malimi tiskanimi črkami. Pri prevodih besed in definicij sem si pomagala tako s spletnimi kot tudi fizičnimi slovarji, čeprav sem se v veliki večini osredotočala bolj na spletne slovarje. Ker pa kak obsežnejši slovensko-makedonski slovar žal ne obstaja, sem si morala pomagati s slovarji v drugih jezikih. Tako sem se poleg Novšakovega *Makedonsko-Slovenskega slovarja* sklicevala še na *Mali makedonsko-hrvatski* in *hrvatsko-makedonski slovar* od Dragi Stefanije in Borislava Pavlovskega, uporabljala pa sem tudi *CTK spletne slovarje*; *slovensko-angleškega*, *angleško-slovenskega*, *slovensko-hrvaškega ali -srbskega* in *srbsko ali hrvaško- slovenskega*. V primeru, da prave ustreznice za prevod še vedno nisem našla, sem si pomagala tudi s spletnimi brskalniki in slikovnim gradivom. Kjer direktnega prevoda ni, so prevedene celotne definicije.

Ponekod, kjer so si pomeni oz. definicije podobne ali skoraj enake, sem definicije združila ali izpustila. Ker menim, da je primerov ponekod preveč, in da niso bistveni za razumevanje homonimov, sem ohranila največ dva primera, iz katerih je takoj razviden pomen besede.

Poudarjam, v *Slovarju makedonsko-slovenske medjezikovne homonimije* igrajo glavno vlogo homonimi, zato naj si vsak nadobuden bralec, katerega zanimajo vsi pomeni določene besede, le-te ogleda v spletnih ali fizičnih verzijah SSKJ-a in na www.makedonski.info.

Slovarskemu delu sledijo še rezultati in zaključki, do katerih smo prišli.

2. RAZLIKE IN PODOBNOSTI MED MAKEDONŠČINO IN SLOVENŠČINO

Makedonščina in slovenščina sta slovanska jezika, ki sta si v marsičem podobna. Oba spadata v isto jezikoslovno družino južnoslovanskih jezikov, imata del istega zgodovinskega ozadja, ter kopico besed, ki so jima bodisi po izgovorjavi bodisi po istem ali podobnem zapisu skupne. Vendar kljub temu, da sta to jezika držav, ki sta še do leta 1991 spadali pod isto streho, Socialistično federativno republiko Jugoslavijo, ne smemo biti tako površni. Naj bodo krivi geografska oddaljenost, vpliv tujih narodov ali preprosto čas, dejstvo je, da sta ta dva jezika kljub skupni genezi ubrala vsak svojo razvojno pot in tako so se rodile nekatere razlike, ki danes vsem študirajočim povzročajo velike prepreke in težave na komunikacijskem področju. A stvar ni tako črnogleda. Načeloma se bosta dva govorca s področja Makedonije in Slovenije medsebojno sporazumela, če bosta govorila vsak v svojem maternem jeziku. Vendar takoj, ko ta dva govorca zamenjata vlogi in poskušata govoriti v jeziku, ki ni materni (bodisi v makedonščini ali v slovenščini), se jima pri pravilni tvorbi stavka lahko kaj hitro zalomi. In tu se pojavijo razlike. Lidija Arizanovska je v svojem članku *Slovenščina kot tuji jezik – težave, s katerimi se srečujejo govorce makedonščine, 2009* navedla, kje vse se makedonsko govoreči pri uporabi slovenščine največkrat zmotijo:

»Če pri sodobnem makedonskem jeziku kot raziskovalne specifike izpostavimo specifike t. i. balkanskega tipa, ki makedonščino uvrščajo v skupino tipološko in ne genetsko sorodnih jezikov, se moramo ustaviti predvsem pri načinu izražanja sklonskih odnosov in se navezati tudi na uporabo predlogov v sodobnem jeziku, saj so se ti (za izražanje sklonskih odnosov) v večini gramatikalizirali. Omeniti moramo kategorijo določenosti in rabo trojnega postpozitivnega člena, razlike v rabi kategorije število (pri čemer mislimo predvsem na dvojino v slovenščini), način stopnjevanja pridevnikov, razviti sistem glagolskih časov v makedonščini (kategorije določenost in nedoločenost ter pripovednost), rabo podvojenega predmeta, ima- in sum-konstrukcije.« (Arizanovska 2009: 28)

Vidimo, da je nabor razlik med slovenščino in makedonščino kar velik, saj slovenščina takšnih karakteristik kot makedonščina nima. V nadaljevanju sledi primerjava slovenske gramatike z makedonsko na glasoslovni in oblikoslovni ravni.

2.1. Glasoslovje

Če pričnemo z vrsto in številom črk, ki se uporabljajo v jeziku, opazimo pomembno razliko – makedonska pisava je drugačna. Medtem ko se pri nas uporablja latinica, pa je pri Makedoncih uradno v uporabi predvsem cirilica, čeprav se, sicer manj pogosto, uporablja tudi latinica. Slovenščina obsega 25 grafemov in 29 fonemov (8 samoglasnikov in 21 soglasnikov), makedonščina pa kar 31 grafemov, ki so istočasno tudi fonemi. Makedonski jezik ima 6 dodatnih črk, ki v slovenskem jeziku ne obstajajo: ř, s, љ, њ, ќ, ц (povzeto po Kepeski 1946: 12)

Za razliko od makedonščine se pisanje v slovenščini ne prilagaja izgovorjavi, zato je pri zapisovanju tujih imen v izvirniku moč opaziti tudi sledeče grafeme: *q, w, x, ć, ũ, ç* ipd. (povzeto po Maldžijeva et al 2009 : 257)

2.1.1. Pravopis

Kar se pravopisa tiče, spet naletimo na še eno razliko med makedonščino in slovenščino. »Makedonski pravopis je fonetični. Posamezni glas se vsakokrat izgovarja enako, ne glede na to, ali je naglašen ali nenaglašen.« (Stefanija, Pretnar 1998: 6) V slovenščini pa je za razliko od makedonskega pravopisa stvar nekoliko drugačna. Čeprav naj bi v teoriji slovenski pravopis bil morfološki, pa Drago Unuk v svojem članku *Pravopisna načela v slovenskem pravopisu* navaja, da slovenski pravopis ni samo morfološki, pač pa se v zapisovanju poleg tega uresničujejo tudi drugi pravopisni principi, kot so fonetični, fonološki, etimološki in zgodovinski. Soglasniki se tako zapisujejo po fonetskem in morfonološkem pravopisnem principu, pisanje samoglasnikov pa sledi tradiciji, zato je avtor tu omenja zgodovinski princip. (povzeto po Drago Unuk 2009: 35)

2.1.2. Naglas

V slovenščini se naglašuje bodisi na tonemski, bodisi na jakostni način. Toporišič v svoji Slovenski slovnici razlike med tema dvema načinoma definira na sledeči način:

»Jakostno naglašeni samoglasniki so izgovorjeni z večjo močjo kakor nenaglašeni. Navadno so tudi tonsko višji, vendar to zanje ni razločevalna lastnost. Tonsko naglašeni samoglasniki so izgovorjeni v sicer enakem glasovnem okolju enkrat višje (t.i. cirkumfektirani), enkrat nižje (t.i. akutirani); v stari terminologiji so prvi padajoči, drugi rastoči.« (Toporišič 1991: 56)

Za naglasno mesto v slovenščini ne obstajajo nikakršna pravila, sheme, ki bi natančno določale, kateri zlog je potrebno naglasiti, kot je to karakteristično za makedonščino. Kljub temu da sicer obstaja nekaj pravil, ki nam omogočajo lažje prepoznavanje naglasnega mesta, se je potrebno vsako naglasno mesto posebej naučiti, saj je le-to določeno skupaj z besedo. Tako lahko načeloma naglas stoji na kateremkoli zlogu v besedi. Na podlagi tega Toporišič govori o štirih tipih naglasnega mesta, oz. o štirih naglasnih vzorcih: o nepremičnem na osnovi, o premičnem na osnovi, o končniškem in o mešanem naglasnem tipu. (povzeto po Toporišič 1991: 59, 195)

V primerjavi s slovenščino, pa je naglas v makedonščini le jakostni in fonološko opredeljen. (Stefanija, Pretnar 1998: 6) Koneski pa v svoji gramatiki podaja podrobnejšo definicijo makedonskega naglasa: »Акцент на нашиот јазик е по својот карактер динамичен, што значи дека него го одликува главно силината

на гласовниот удар врз даден слог, а не постојат во него такви музикални варирања на гласот што се осознаваат на говорителите.« (Koneski 2004: 140)

Kot je že zgoraj bilo omenjeno, ima makedonski jezik za razliko od slovenskega, dve natančno¹ določeni pravili za določanje mesta naglasa. Pri eno-, dvo- in trozložnih besedah se naglas nahaja na prvem zlogu besede, kot na primer v besedah: ден, дење, денеска ali pa na tretjem zlogu od zadaj, če ima beseda več kot tri zloge, kot je razvidno v sledečih primerih: татко, татковци, татковците ali денешница, денешницата (povzeto po Stefanija, Pretnar 1998: 6 in po Koneski 2004: 141)

2.2. Oblikoslovje

Področje oblikoslovja raziskuje besedne vrste, njihove naglase in vloge, ki jo posamezne besedne vrste in njihove oblike v neki besedni zvezi in v stavku imajo (povzeto po Toporišič 1991: 192). Sledeča podpoglavlja zajemajo le predstavitev pregibnih besednih vrst, kot so samostalniki, pridevniki in glagoli, pri katerih prihaja do bistvenih razlik med jezikoma, ne pa tudi nepregibnih, saj le-te ne predstavljajo problemov v učenju jezika. Zajeti sta tudi kategorija določenosti in raba trojnega postpozitivnega člana v makedonščini.

2.2.1. Samostalniki

Tako kot v večini ostalih slovanskih jezikov, se samostalniki tudi v slovenščini sklanjajo, v makedonščini pa ne, oz. je sklanjanje le delno ohranjeno z zvalniško obliko (вокатив; primer *мајка-мајко*). Slovenščina tako za razliko od makedonščine, ki je skozi razvojno genezo izgubila večino sklonov in ima danes le dva – imenovalnik (номинатив) in zvalnik (вокатив), pozna kar šest sklonov: imenovalnik, rodilnik, dajalnik, tožilnik, mestnik in orodnik. Tu se pojavi še dodatna posebnost – samostalniki v slovenščini poznajo štiri sklanjatve: za moški in srednji spol po eno, za ženski pa dve. Poleg teh sklanjatev pa obstajajo tudi samostalniki, ki imajo v vseh sklonih ničto končnico. Druga zelo pomembna razlika je uporaba dvojine. V primerjavi z makedonščino, ki dvojine nima, oz. je njena raba močno okrnjena, je slovenščina ohranila vsa tri števila – ednino, dvojino in množino. (povzeto po Toporišič 1991: 210–211, po Maldžijeva et al 2009: 276 in po Skenderović 2012: 148).

¹ Obstaja majhno število besed, ki odstopajo od teh pravil.

2.2.2. Pridevniki in kategorija določenosti

Pridevniki v slovenščini se glede na svoj pomen pogostokrat razvrščajo v skupine med lastnostne, vrstilne, količinske ali svojilne. Nekateri med njimi, predvsem lastnostni, poznajo stopnjevanje, ki se s samostalnikom ujema v sklonu, spolu in številu. Prav tako kot samostalniki v slovenščini poznajo tudi pridevniki ednino, dvojino in množino. Poznajo tudi kategorijo živosti (*vidim star zid: starega človeka*) in kategorijo določenosti, o kateri bo kasneje govora. (povzeto po Maldžijeva 2009: 283)

Tako kot v slovenščini, se tudi v makedonščini pridevniki pri stopnjevanju ujemajo s samostalnikom, vendar le v spolu in številu. Makedonski pridevniki se razvrščajo med kvalitativne (*качествени или квалитативни*), relativne (*односни или релативни*), števniške (*бројни*) in zaimske (*заменски*). (povzeto po Koneski 2004: 299)

Kar zadeva stopnjevanja, poznajo pridevniki v slovenščini tri oblike stopnjevanja (osnovnik, primernik, presežnik) ter dva osnovna tipa stopnjevanja pridevnikov – z obrazili (*npr. lep, lepši, najlepši*) in stopnjevanje s prislovom, oziroma tako imenovano opisno stopnjevanje, ki se tvori s prislovoma *bolj* in *najbolj* (*npr. kuhan, bolj kuhan, najbolj kuhan*). Obstaja tudi elativni – tretji tip stopnjevanja, pogostokrat imenovan tudi privzdignjeno stopnjevanje. Pri tem tipu se uporabi predpona *pre-*, ali pa različni prislovi, pogostokrat pa se pridevnik tudi ponovi (*npr. Film je bil prečudovit. Cena je bila izredno ugodna. Tople, tople pozdrave vam pošiljam!*). (povzeto po Đukanović, Piper, pri Maldžijeva, et al 2009: 285)

Obstajata dve teoriji, ki označujeta tip stopnjevanja pridevnikov v makedonščini. Nekateri jezikoslovci (Stefanija, Ristovski) govorijo o posebnem analitičnem stopnjevanju, pri katerem se obrazili *по-* in *нај-* dajo pred osnovnik ali pozitiv (*npr. убав*), da se ustvari primernik (*поубав*) ali presežnik (*најубав*). (povzeto po Stefanija 1998: 12 in po Ristovski 2003: 202). Spet drugi (Topolinjska) pa so bolj precizni kar se stopnjevanja tiče, in le-to delijo na absolutno in na relativno stopnjevanje. Absolutno stopnjevanje je ozko in konvencionalno, tvori pa se z obrazili *пре-* (sinonim za veliko, *npr. пре-мил, пре-сладок, пре-голем*) in *при-* (sinonim za malo, *npr. при-глуп, при-стар*). Relativno stopnjevanje² pa zavzema širše področje pridevnikov in je bolj odprto.

Kot je že prej bilo omenjeno, obstaja v slovenščini tudi kategorija določenosti. Razlika med določno in nedoločno obliko je izražena le v imenovalniku ednine za moški spol (*npr. lep: lepi*), v tožilniku ednine za moški spol, kadar je ta enak imenovalniku, ter redko v osnovi (*majhen: mali*). Načeloma se določna oblika uporablja, kadar je govora o znanih lastnostih samostalnika, prav tako pa se uporablja za kazalnimi zaimki in za zaimkom *ves* (*Nekoč sta živela dva brata: lep in grd. Lepi brat je bil reven, grdi pa bogat.; Ves ljubi dan je lenaril.*)

² Relativno stopnjevanje je po mnenju zgoraj omenjenih teoretikov (Stefanija, Ristovski) analitično stopnjevanje in se tvori z enakimi obrazili kot analitično.

(povzeto po Đukanović, Piper, pri Maldžijeva et al. 2009: 284–285)

Kar se makedonščine tiče, se določni člen pri pridevnikih ženskega spola tvori s končnico *-ma* (-ва, -на) (npr. *малата, пустата*), pri pridevnikih moškega spola s končnico *-om* (-ов, -он) (npr. *шестиот, малиот*), pri pridevnikih srednjega spola s končnico *-mo* (-во, -но) (npr. *белото, нашето*) ter pri pridevnikih v množini s končnico *-me* (-ве, -не) (npr. *малите, белите*) (povzeto po Topolinjska, pri Maldžijeva et al. 2009: 179–180).

2.2.3. Glagoli in sistem glagolskih časov

Ko primerjamo glagole v makedonščini in glagole v slovenščini, najdemo dosti podobnosti med njimi. Tako eni kot drugi poznajo aktivno in trpno obliko glagolov, prehodnost, glagolski vid (dovršnost in nedovršnost glagola) ter glagolski naklon, ki je lahko pogojni, povedni ali velelni. Kljub temu pa obstaja kar nekaj razlik med makedonskimi in slovenskimi glagoli. Prva razlika, ki slovenskega govorca najpogosteje najprej preseneti, je dejstvo, da makedonščina nedoločniške oblike glagola ne pozna. Namesto tega se v makedonščini za nedoločnik uporablja tretja oseba ednine, ki je zapisana v sedanjiku in se končuje na *-a*, *-e*, ali *-i*. Prav tako kot pri samostalnikih, tudi pri spreganju glagolov makedonščina spregatvenih oblik za dvojino ne pozna. Jezika pa se med drugim razlikujeta tudi po številu časov. Medtem, ko ima slovenščina le štiri čase (sedanjik, prihodnjik, preteklik in predpreteklik), pa pozna makedonščina kar osem časov (sedanjik (*чекам*), pretekli določni dovršni čas (aorist) (*зачекав*), ki se tvori s pomočjo dovršnih glagolov, pretekli določni nedovršni čas (imperfekt) (*чекав*), ki se tvori s pomočjo nedovršnih glagolov, pretekli čas (perfekt) (*јас сум чекал, -а, -о*), predpretekli čas (pluskvamperfekt) prihodnji čas (prihodnjik I) (*ќе чекам*), prihodnjik II (*ќе чекав*) in (prihodnjik III) (*ќе сум чекал, -а, -о*))

(povzeto po Toporišič 1991: 285–298, po Stefanija 1998: 8–11, po Pretnar 1998: 13–15 in po Koneski 2004: 354–382)

2.2.4. Raba trojnega postpozitivnega člena v makedonščini

Trojni postpozitivni člen je nekaj, kar je slovenskim govorcem popolnoma tuje. Za razliko od slovenščine, kjer se oddaljenost nekega predmeta, osebe, pojma, itd. izraža s pomočjo kazalnega zaimka in (po želji) prislovnega določila kraja (*та tukaj, tisti, oni tam*) pa se v makedonščini oddaljenost izraža s pomočjo spreminjanja člena samostalnikom, zaimkom (*мој – мојов, мојон, мојот*), pridevnikom (*стара – старова, старана, старата*) ali števnikom (*една – еднава, еднана, едната*). Tako člen *-ов, -ва, -во* označuje nekaj, kar je blizu govorca (*књигава*), člen *-он, -на, -но* nekaj, kar je bolj oddaljeno od govorca in sogovorca, a še v vidnem polju, in člen (*-om, -ma, -mo*) nekaj, kar je v bližini govorca ali najbolj oddaljeno, lahko tudi očem skrito (povzeto po Stefanija 1998: 8).

3. DEFINICIJE OSNOVNIH POJMOV S PODROČJA LEKSIKOLOGIJE IN HOMONIMIJE

3.1. Leksikologija in leksemi

Človek je po naravi družbeno bitje, ki za sporazumevanje z ostalimi uporablja komunikacijski sistem, sestavljen iz jezika in nejezikovnih znakov (ideogrami, piktogrami, simboli, signali). Jezik, ki je lahko besedni ali nebesedni, je glavno sredstvo za oblikovanje in prenos sporočila, oziroma njegove vsebine. Pri tem imajo ključno vlogo besede. Besede, ki s seboj nosijo neki pomen (gramatični, leksikalni) so polnopomenke. Takšne besede so samostalniki, glagoli, zaimki, prislovi, pridevniki ter števila. Nepolnopomenske besede kot so predlogi, vezniki, medmeti in členki, služijo za vzpostavljanje skladenjskih in pomenskih odnosov med polnopomenkami ter imajo zgolj gramatični pomen (povzeto po Samardžija 1998: 1–4).

Polnopomenke, ki predstavljajo celoto svojih pomenov in oblik, se imenujejo *leksemi*. Vsi leksemi določenega jezika tvorijo njegovo leksiko oziroma njegovo besedje (Samardžija 1998: 4).

Jezikovna poddisciplina, ki preučuje besedje ali leksiko, tj. slovarski podsistem jezikovnega sistema, se tako imenuje leksikologija ali besedjeslovje (Šekli 2011: 21).

3.1.1. Vrste leksemov in razčlemba pomenov

Leksemi so lahko bodisi enopomenski (če ima leksem le en pomen kot je to razvidno iz besede *popotnik* – tisti ki potuje), bodisi večpomenski (leksem mora imeti najmanj dva pomena; npr. *tek* – gibanje, apetit). Pri enopomenskih leksemih gre za pojav *monosemije*, pri večpomenskih pa takšen pojav imenujemo *polisemija*. Tako ima lahko leksem poleg glavnega oziroma dobesednega pomena (npr. *lev* – žival) še stranski pomen, ki je bil predhodno izpeljan iz osnovnega oziroma glavnega pomena (npr. *lev*–pogumen človek, junak). Poleg glavnega in stranskega pomena lahko besede nemalokrat vsebujejo tudi nevtralni ozr. denotativni (npr. *griva* – dolga dlaka na vratu in glavi nekaterih sesalcev) in zaznamovani ozr. konotativni pomen (npr. *griva* – bujni, neurejeni lasje), ki najpogosteje vsebuje negativne stilistične oznake ali asociacije. Pomeni pa se lahko razdelijo še na socializirane (družbene) in na individualne pomene. Pri socializiranem pomenu gre za asociacije, skupne vsem ali večini govorcev materinščine, pri individualnem pa je potrebno poznati kontekst, da bi razumeli nek pomen. Največkrat se povezuje z avtorjevim stilom pisanja (Samardžija 1998: 6–11).

3.2. Homonimija

Pojem homonim je najlažje razumeti s pomočjo Stojkovićeve poenostavljene definicije, v kateri pravi, da so homonimi besede, ki se isto pišejo ali izgovarjajo, imajo pa različen pomen. Stojković, 2005: 10). Poleg prvotnega poimenovanja homonim (grš. *Homo* – isto, *onim* – ime) se pojavljajo še sinonimi kot so lažni prijatelji, varljive besede, Stojković jih poimenuje zavodnice ozr. zapeljivke, Toporišič pa jih opredeljuje kot enakozvočnice ter jih definira na sledeči način:

»Od pravkar obravnavanih besed, ki pomenijo več stvari in jih zato imenujemo večpomenske besede, ločimo e n a k o z v o č n i c e, tj. besede, ki sicer imajo enako glasovno podobo in več pomenov, med njimi pa ni videti kake metonimične ali metaforične povezanosti, niti si v danem trenutku ne moremo misliti, da bi taka zveza obstajala. [...] Take besede imenujemo homonime ali enakozvočnice. Kadar pri njih mislimo samo na pisno enakost, jih imenujemo enakopisnice, kadar pa na glasovno podobo, so nam enakoglasnice.« (Toporišič 2000: 115)

Za razliko od Toporišiča pa Samardžija homonime definira kot lekseme enakih izrazov, homonimijo pa opredeljuje kot pojav, ko se izenačita dva leksema različnih pomenov. Prav tako Samardžija razlikuje oblične ali morfološke in leksikalne homonime. Morfološka ali oblična homonimija nastane, ko se izraza dveh leksemov izenačita na takšen način, da dobita iste gramatične morfeme (npr. *kosa* – rodilnik ed. ž. spol. in *kosa* – 3. os. ed., nedov.). Skladnost morfoloških ozr. obličnih homonimov je odvisna od morfoloških kategorij kot so skloni, čas in osebe. Za razliko od morfološke pa pri leksični homonimiji skladnost izrazov ni morfološko pogojena. Tako se leksikalna homonimija pojavlja v njihovih osnovnih oblikah (v imenovalniku ed., v nedoločniku), lahko pa tudi delno v ostalih oblikah. Kar je skupnega morfološki oz. oblični in leksikalni homonimiji, je pogoj, da obstajata šele takrat, ko se ujemajo izrazi najmanj dveh leksemov. (Samardžija 1998: 24–25)

Pri omembi homonimije in homonimnih odnosov pa ne smemo pozabiti še na homonimni par. Samardžija homonimni par definira kot dva leksema, ki imata iste izraze, vendar različne pomene. (Samardžija 1998: 25)

Homonimija pozna različne vrste homonimov, o katerih pa bo več govora v sledečem podpoglavju.

3.2.1. Vrste homonije

Naslednje podpoglavje je v celoti povzeto po Šipka 2006: 62-64.

Homonimija se deli na tri tipe: na homonimnost³, homonimičnost⁴ in na besedno homonimijo⁵, ki pa zaradi svoje ozke specifike v tem diplomskem delu ne bo obravnavana.

³ Homonimnost- homonimna relacija v leksičnem sistemu nekega jezika (Šipka 2006: 61)

⁴ Homonimičnost-homonimna relacija v tekstu (Šipka 2006: 61)

Homonimnost se lahko opazuje z dveh perspektiv, in sicer se opazuje, kakšne karakteristike imajo homonimni pari sami po sebi, ali pa kakšna je stopnja njihovih skladnosti v tekstu. Tako na podlagi prvega kriterija homonimijo delimo na popolno in na delno. **Popolna homonimija** pozna štiri podtipe: homografijo⁶, homotonijo⁷, homofonijo⁸ in polno homonimijo⁹. **Delna homonimija** pa pozna dva tipa: **homoformijo** (ki se tudi deli na homografijo, polno homoformijo, homotonijo in homofonijo) ter **homomorfijo**, ki prav tako pozna še štiri podtipe (homografija, homofonija, homotonija, polna homonimija). Na podlagi drugega kriterija, o stopnji njihovih skladnosti v tekstu, štirje dodatni kriteriji delijo homonimne pare na tiste, ki se realizirajo le v pisanem ali govornem tekstu, tiste, ki se lahko pojavijo v vseh vrstah tekstov, tiste, ki se razen redkih izjem ne nikjer ne realizirajo, časovne, teritorialne ali funkcionalno enako ali neenako razslojene lekseme, pare, ki se lahko znajdejo v isti (časovni, teritorialni ali funkcionalni) skupini teksta, ter na homonimne pare, ki so/niso medsebojno zamenljivi v kontekstu.

Homonimičnost za razliko od homonimnosti pozna le dve podelitvi oziroma dva tipa. Homonimičnost je lahko bodisi **homoformična** (ko se dva leksema nahajata v isti obliki, kot na primer v *Nezadovoljstvo v mandarinski dolini*; mandarinski – pridevnik od mandarin, kitajski velikaš, ali *mandarinski* – pridevnik od mandarina, agrum) ali **monoformična** (ko ima vsak leksem svojo zasebno obliko, kot na primer v *Vlada ne vlada*).

3.2.2 Nastanek leksikalnih homonimov

Obstajo štirje načini nastajanja leksikalnih homonimov. Najpogostejši je prvi način, pri katerem homonimi nastanejo s pomočjo izposojanja, tako da se izraz izposojenega leksema po prilagoditvi izenači z domačim leksemom (npr. *bòr* – vrsta iglavca in *bór* – kemijski znak v periodnem sistemu, za razliko od latinskega izraza *borax* – paša). Včasih, vendar zelo redko, pride do situacije, da sta oba homonima, ki tvorita isti homonimni par, izposojena oz. prevzeta (kot je to razvidno iz primera *atlas* – vrsta tkanine ali *atlas* – zbirka zemljevidov). Drugi način je s pomočjo tvorbe besed (npr. *izstopiti* – stopiti iz česa ali postati opazen ...). Tretji način nastanka homonimov je rezultat glasovnih premen v preteklosti nekega jezika (npr. *zreti* – dozorevati ali *zreti* – zijati, strmeti). Zadnji, četrti način, je način, pri katerem se dva pomena istega leksema začneta med seboj oddaljevati, si postaneta tuja ter razvijeta popolnoma samostojna pomena, neodvisna eden od drugega (npr. *biti* – obstajati ali *biti* – tepsti, udarjati) (Samardžija 1998: 26–27).

⁵ Besedna homonimija- homonimija v kontekstu besede (Šipka 2006: 61)

⁶ Homografija- pojav, ko se leksemi, ki se isto pišejo, različno izgovarjajo; enakopisnice (Samardžija 1998: 25)

⁷ Homotonija- pojav, ko so leksemi isti, ločijo pa jih pravopisna pravila (npr. *Atlas*- gorovje in *atlas*- zbirka zemljevidov) (Šipka 2006: 62)

⁸ Homofonija-pojav, ko se leksemi, ki se različno pišejo, izgovarjajo enako; enakozvočnice (Samardžija 1998: 26)

⁹ Polna homonimija-pojav, ko se leksemi isto pišejo in izgovarjajo, imajo pa popolnoma drugačen pomen (npr. *atlas*-tkanina in *atlas*-zbirka zemljevidov) (Šipka 2006: 62)

3.2.3. Medjezikovna homonimija

Homonimi se lahko preučujejo znotraj enega ali večih jezikov. Po besedah Šipke je pojem medjezikovna homonimija eden izmed najbolj težko definirajočih izrazov v lingvistiki, kjer prihaja do številnih ovir v samem določanju terminov medjezikovne homonimije in paronimov¹⁰. Po njegovem mnenju termina *lažni prijatelji* ne smemo metati v isti koš z medjezikovnimi homonimi in paronimi, saj gre, čeprav se v neki meri pokrivajo oz. ujemajo, za dve različni lingvistični kategoriji. Lažne prijatelje Šipka definira kot odnos dveh leksemov iz dve različnih jezikov, kar lahko povzroči postavitev nepravilnih sopomenk. Takšno kategorijo imenuje psiholingvistična in uporabno-lingvistična kategorija. Medjezikovne homonime in paronime uvršča v primerjalno-jezikovno leksikološko kategorijo, paronime ter medjezikovne homonime pa definira kot odnos dveh leksemov iz dveh različnih jezikov ekvivalentne oblike in neekvivalentne vsebine (Šipka 2006: 73).

Za razliko od Šipke, ki vpeljuje razlike med medjezikovnimi homonimi, paronimi ter lažnimi prijatelji, pa Vaňko medjezikovno homonimijo definira kot pojav, pri katerem govorimo o enakih oblikah in različnih vsebinah (npr. slovensko: *otrok* – malo dete, slovaško: *otrok* – suženj). Številni prevajalci in teoretiki, ki se ukvarjajo s prevajanjem, pa medjezikovno homonijo poznajo bolj kot prevajalčeve lažne prijatelje (Vaňko 2003: 6). Ta termin najdemo v številnih tujih jezikih: nemško *falsche Freunde des Übersetzers*, francosko *faux amis du traducteur*, hrvaško *lažna braća, zavodnice, nepravi prijatelji*, angleško *false cognates*-lažni znanci in še bi lahko naštevali (Šipka 2006: 72).

Homonimija pa, po mnenju Vaňka ni samo enak zapis ene besede, ki se pojavlja v dveh različnih jeziki, saj na zavajanje pomena neke besede vplivajo tudi morfološke in fonetične zakonitosti (Vaňko 2006: 6).

Glavni krivec, ki najbolj vpliva na razumevanje neke besede, stavka ali povedi, je leksikalna homonimija. Omeniti je potrebno še medjezikovne homomorfe, ki so vzrok pogostih težav ter napačnih interpretacij na slušni ravni (Vaňko 2006: 6–8).

Skratka vidimo, da teoretiki še vedno niso povsem soglasni o samem definiranju terminov s področja medjezikovne homonimije.

¹⁰ Paronimi ali blizuzvočnice so besedni pari, ki imajo zelo približno pisno ali glasovno podobo ter lahko bistveno spremenijo posamezne besede (npr. upravičiti-opravičiti) (Toporišič 2000: 122)

4. JEDRO-Slovar

4.1 Legenda okrajšav

Легенда	Legenda
<p>ж. – именка, женски род м. – именка, машки род ср. – именка, среден род прид. – придавка свр. – свршена форма на глаголот несвр. – несвршена форма на глаголот чест. – честичка пред. – предлог сврз. – сврзник прил. – прилог зб. мн. – збирна множина</p>	<p>ž. – samostalnik, ženski spol m. – samostalnik, moški spol s. – samostalnik, srednji spol prisl. – prislov prid. – pridevnik nam. – namenilnik dov. – dovršna oblika glagola nedov. – nedovršna oblika glagola os. – oseba ed. – ednina mn. – množina</p>

4.2 Slovar makedonsko-slovenskih medjezikovnih homonimov

Г	G
<p>гад, м.</p> <p>1. нечистотија, валканица, гадотија Примери: <i>Во затворот насекаде беше гад и смрдеа.</i> Словенечки: umazanija, nečistoča, svinjarija.</p> <p>2. (зб. мн.) инсекти, животинки, гадинки Примери: <i>Гадот цела ноќ ме јадеше.</i> Словенечки: insekti, živali, škodljivci</p> <p>3. Никаквец, подлец, лош, зол, одвратен човек. Употреба: Преносно значење Примери: <i>Умира невин, се колнам, умира поради некој гад, подлец.</i> Словенечки: ničvrednež, podlež, slab, zloben, odvraten človek</p>	<p>gàd, м.</p> <p>1. strupena kača z verigi podobnimi lisami po hrbtu Primer: <i>Gad ga je pičil.</i> <i>Ne razlikuje gada od modrasa.</i> Makedonsko: отровна змија со како верига слични шари по грбот</p> <p>a) sovražno, neprijazno Uporaba: prislovno Primer: <i>Gledata se kakor dva gada.</i> Makedonsko: непријателски</p> <p>b) izkazovati dobreote človeku, ki je dobroniku nehvaležen, sovražen Uporaba: ekspresivno Primer: <i>Gojiti / rediti gada na prsih / na srcu.</i> Makedonsko: Кога е човекот неблагоприятен, непријателски кон свој добродетел</p> <p>2. neugnan, podjeten človek Uporaba: pogovorno, ekspresivno Primer: <i>Sami stari gadje so se zbrali.</i> <i>Pravi gad je!</i> Makedonsko: претприемчив, енергичен, снаодлив човек</p>
<p>газ, м.</p> <p>1. Заден дел од човековото тело меѓу половината и нозете. Upotreba: Разговорно , Анатомија</p>	<p>gáz, м. / ž.</p> <p>1. v sneg narejena ozka pot: Primeri: <i>utirati gaz; hoditi po gazi; ozka, shojena</i></p>

<p>Примери: <i>Никој не се заврте назад, се чу како плесна шлаканица по голиот газ и детето уште повеќе вресна. Таму веднаш го штупкаа за газот.</i> Словенечки: zadnjica</p> <p>2. газалиште Употреба: Географија Примери: <i>Преминуваше преку газот на реката.</i> Словенечки: plitvina</p>	<p><i>gaz,...</i> <i>Hodila sta po ozkem газu.</i> Makedonsko: Во снегот направен тесен, мал пат.</p> <p>2. razdalja med najglobljo točka ladje in vodno gladino; ugrez Uporaba: Navtika Primer: <i>ladja z globokim газom</i> <i>ladje z газjo devet in več metrov</i> Makedonsko: Растојание помеѓу најдлабоката точка на брод и ниво на вода.</p>
--	--

<p>гали, несвр.</p> <p>1. Милува, мазни, нежно допира со рака. Примери: <i>Ме галеше нежно со дланките.</i> Словенечки: božati, nežen dotik z roko</p> <p>2. разгалува, угодува, попушта Примери: <i>Виe премногу ги галите вашите деца.</i> Словенечки: razvajati, ugajati, poruščati</p> <p>3. (се гали) Се умилкува, се милува. Примери: <i>Мачето цел ден се галеше со децата.</i> Словенечки: božati se, crkljati (se)</p>	<p>gali, (3. os. ed.), nedov.</p> <p>1. odkrivati, razgaljati Uporaba: (redko) knjižno Primer: <i>galiti preteklost</i> Makedonsko: открива, разголува</p>
---	---

<p>галеник, м.</p> <p>миленик, љубимец Примери: <i>Тој беше галеник на сите</i> Словенечки: miljenec, ljubimec</p>	<p>galénik, м.</p> <p>v lekarni izdelano zdravilo Uporaba: farmacija Primer: <i>surovine za pripravo galenikov</i> Makedonsko: лек, направен во аптека</p>
--	---

--	--

<p>гама, ж.</p> <p>1. Низа од тонови со интервали. Употреба: Неменлив збор Словенечки: niz, serija tonov z intervali</p> <p>2. Низа, разновидност, богатство од бои, тонови, чувства и др.</p> <p>Примери: <i>На сликите се забележуваше гама од бои</i> Словенечки: veliko, raznovrstnost, bogatstvo barv, tonov, čustev,...</p>	<p>gáma, ž.</p> <p>tretja črka grške abecede Primer: <i>Stranica nasproti kota gama</i> Makedonsko: третиот збор од грчкиот алфавит</p>
---	--

<p>гиба, несвр.</p> <p>1.допира, пипа: Примери: <i>Не гивај ме!</i> Словенечки: dotikati se</p> <p>2. Дофрла зборови, се шегува, се задева. Примери: <i>Откако ги натела, престанаа да го гиваат.</i> Словенечки: dajati svoje pripombe, šaliti se</p>	<p>giba, (3. os. ed.), nedov.</p> <p>1. delati gibe, premikati se Uporaba: raba peša Primer: <i>Star je, komaj še giblje.</i> <i>Ustnice gibljejo, a ne govorijo.</i> Makedonsko: (се) движи</p> <p>a) dokler bom živel Uporaba: ekspresivno Primer: <i>Dokler bom gibal, bom jaz gospodar!</i> Makedonsko: до крај на животот, до смртта</p> <p>b) dokler bom imel le malo moči Uporaba: pogovorno, ekspresivno Primer: <i>Dokler bo moj mezinec gibal, se to ne bo zgodilo!</i> Makedonsko: Додека мојот мал прст се мрда, тоа нема да се случи!</p> <p>2. povzročati, pospeševati kako dogajanje:</p>
---	--

Uporaba: knjižno

Primeri:

Ta oseba giblje dejanje drame.

Poezija giblje vse, kar je v dobi globoko človeško .

Makedonsko: причинува, побрза

некакви настани

3. premikati se, hoditi

Primeri:

To vozilo se lahko giblje po kopnem in v vodi. gibati se po obodu kroga

Makedonsko: се движи

c) spreminjati položaj

Primeri:

Morje se je burno, nemirno gibalo.

Veje se gibljejo v vetru.

Makedonsko: менување на позиција

4. biti, zadrževati se kje

Primeri:

Mnogo se giblje na svežem zraku.

Gibal se je v visokih krogih pariške družbe.

Makedonsko: се задржи некаде

a) biti omejen, postavljen na kako področje

Uporaba: knjižno

Primer:

Razprava se giblje v družbenopolitični sferi.

Makedonsko: нешто / некој е

ограничен, поставен на некое подрачје

5. biti, nastopati v določenem razponu:

Primeri:

Cene se gibljejo od pet do deset dinarjev za kilogram.

Proizvodnja jekla se giblje od tisoč do dva tisoč ton letno.

Makedonsko: нешто е во одреден опсег

a) biti samo približno določen,

	<p>ocenjen Uporaba: publicistično Primer: <i>Škoda se giblje od dveh do treh milijonov.</i> Makedonsko: кога нешто е само приближно одредено, оценено</p>
--	---

<p>гибелен, прид. Што е во врска со гибел- (Неприродна смрт, уништување, пропаст), што предизвикува гибел. Примери: Гибелна постапка. Словенечки: uničevalen, poguben</p>	<p>gibálen, prid. nanašajoč se na gibanje Primera: <i>gibalna sposobnost udov</i> <i>gibalno središče</i> Makedonsko: движен, мобилен, подвижен</p>
---	--

<p>гине, свр. и несвр. Губи живот на неприроден начин Примери: <i>Постојано гинеа луѓе, меѓу нив и деца</i> <i>Тоа не ти гине - нешто секако ќе дојде.</i> Словенечки: biti ubit, ne umreti naravne smrti</p>	<p>gine, (3. os. ed.), ned. 1. slabeti, hirati: Uporaba: knjižno Primera: <i>Deklica je bolj in bolj ginila.</i> <i>Gine kakor sneg spomladi.</i> Makedonsko: слабее, губи сила и животна свежина а) umirati: <i>Množice ginejo od lakote.</i> <i>Vmnogih vojnah ginejo ljudje za tuje koristi.</i> Makedonsko: умира, губи живот 2. ponehavati, izgublјati se Primera: <i>Strah v njem je polagoma ginil.</i> <i>Od dne do dne je bolj ginila sloga in ljubezен.</i> Makedonsko: престанува, се губи</p> <hr/> <p>gíne, (3. os. ed.), dov. 1.ganiti Uporaba: zastarelo</p>
---	--

	<p>Primer: <i>Besede so ga globoko ginile. v srce giniti</i> Makedonsko: потресува</p>
--	--

<p>глазура, ж.</p> <p>1. Слој од сјајна смеса со кој се премачкуваат определени предмети за ради поголема цврстина, непропустливост или сјај. Примери: <i>Керамичките садови имаа сјајна глазура.</i> Словенечки: steklasta snov za prevleko, zlasti keramičnih izdelkov</p> <p>2. Слој од чоколада или шеќер со вода со кој се премачкуваат торти и колачи. Употреба: Гастрономија Примери: <i>Тортата беше прелиена со чоколадна глазура.</i> Словенечки: zmes sladkorja in drugih primesi za oblivanje peciva</p> <p>3. Маска на лицето или во однесувањето, извештачен изглед</p> <p>Употреба: Преносно значење Примери: <i>Глазурата и се изгуби, маската и падна.</i></p>	<p>glazúra, ž.</p> <p>1. steklasta snov za prevleko, zlasti keramičnih izdelkov: Примера: <i>prevleči, prekriti z glazuro</i> <i>Glazura se je odluščila.</i> Makedonsko: Слој од сјајна смеса со кој се премачкуваат определени предмети заради поголема цврстина, непропустливост или сјај.</p> <p>2. zmes sladkorja in drugih primesi za oblivanje peciva: Примери: <i>obliti kolač z glazuro</i> <i>Na pečenki se je naredila glazura .</i> Makedonsko: Слој од чоколада или шеќер со вода со кој се премачкуваат торти и колачи.</p>
--	--

<p>гледа, несврш.</p> <p>1. Насочува поглед кон неког или кон нешто. Примери: <i>Таа со раширени очи гледаше во девојката што лежеше.</i> <i>А тоа, гледај чудо, имало многу поефикасен начин за спасување на земјата.</i> Словенечки: gledati</p>	<p>gleda, (3. os. ed), nedov.</p> <p>1. upirati, usmerjati pogled kam Примера: <i>Stala je in gledala.</i> <i>Teško gledam v tako močno svetlobo.</i> Makedonsko: Насочува поглед кон неког или кон нешто.</p> <p>2. s prislovom- s pogledom izražati kaj</p>
--	--

<p>2. Доаѓа до сознание. Примери: <i>Сега гледам дека не пратиле вamu да изгинеме.</i> Словенечки: dojeti, rozumeti</p> <p>3. Внимава, се труди. Примери: <i>Гледај какви ветувања даваш.</i> Словенечки: truditi se</p> <p>4. Настојува, води сметка за нешто. Примери: <i>Гледаа да не го навредат.</i> Словенечки: paziti</p> <p>5. Се угледува на некогo, зема пример од некогo. Примери: <i>Учи го да гледа што правам јас, јас сум ги минал тие патишта.</i> Словенечки: zglelovati se po nekom</p> <p>6. разгледува, бира Примери: <i>Пред некој ден гледавме мантили.</i> Словенечки: izbirati</p> <p>7. Се грижи за некогo или нешто; чува, негува. Примери: <i>Строг беше нејзиниот татко, строго ја гледаше во детството.</i> Словенечки: skrbeti za nekoga / nekaj</p> <p>8. Насочен е кон нешто. Примери: <i>Станот гледаше на исток.</i> Словенечки: biti obrnjen nekam</p> <p>9. Зазема став за нешто. Примери: <i>Тој, уметноста ја гледал од поинаков аспект.</i> Словенечки: ceniti, smatrati</p> <p>10. Гата, ја предвидува иднината. Примери: <i>Тетка му знаеше да гледа на гравче.</i> Словенечки: vedeževati</p>	<p>Примери: <i>bistro, grdo, lepo, mило, prijazno, srdito, sreпо gledati;</i> <i>Zaljubljeno se gledata.</i> Makedonsko: со прилог- со поглед изразува нешто</p> <p>3. biti obrnjen, usmerjen kam Примера: <i>Soba gleda proti soncu.</i> <i>Vanj je gledala cev velike pištole.</i> Makedonsko: насочен е кон нешто</p> <p>4. izstopati, biti potisnjen iz svoje okolice Примера: <i>Samo glava mu je gledala iz kožuha.</i> <i>Strah mu je gledal iz oči.</i> Makedonsko: истапува</p> <p>5. s prislovnim določilom imeti določen odnos do česa Примера: <i>gledati z določenega stališča</i> <i>Sedaj je čisto drugače gledal na svet.</i> Makedonsko: со прилошка определба-тој има одреден однос до нешто</p> <p>6. (v zvezi z na) prisojati čemu pomembnost Uporaba. ekspresivno Примера: <i>Pri ženitvi ni gledal na bogastvo.</i> <i>Gleda bolj na zabavo kot na korist .</i> Makedonsko: (во врска со –на) ја дава одредена битност на нешто</p> <p>7. delati, ukrepati, da se zgodi zaželeno Примера: <i>Gleda le na to, da bi kaj zaslužil.</i> <i>Sama naj gleda, da ne bo imela težav.</i> Makedonsko: работи, прави сè да биде така како тој посака</p> <p>8. s predlogom kazati zanimanje za osebo drugega spola Uporaba: pogovorno Примери:</p>
--	--

<p>11. (се гледа) себеси Примери: <i>Тој се гледа себеси некаде на некоја позиција.</i> Словенечки: videti samega sebe</p> <p>12. (се гледа) заемно Примери: <i>Двајцата конзули се гледаа очи во очи настојувајќи да бидат непринудени на разговор.</i> Словенечки: gledati se vzajemno; gledati друг v drugega</p> <p>13.(се гледа) Се сретнува, се посетува со некого. Примери: <i>Често се гледавме в театар.</i> Словенечки: srečati</p> <p>14. (се гледа) Може да се види. Употреба: Безлично Примери: <i>Се гледа дека внатре има луѓе.</i> Словенечки: vidi se, opazi se</p>	<p><i>Je že začela gledati po fantih. Njen mož gleda za drugimi.</i> Makedonsko: со предлог-покажува интерес за особа од спротивен пол</p>
--	---

<p>глоб, м.</p> <p>1. Очна дупка. Употреба: Анатомија Примери: <i>Очите му беа дробни, кафеави и се слизгаа со необична леснотија одедниот до другиот крај во глобовите.</i> Словенечки: očesna votlina</p>	<p>glób, ž.</p> <p>1. globel, brezno Uporaba: starinsko Primeria: <i>Pahnil ga je v glob. strmoglaviti v glob</i> Makedonsko: провалија, бездно</p>
<p>годе, чест.</p> <p>Само како втор дел што доаѓа со прашални или лична-предметни заменки,заменски придавки и прилози и внесува значење на неопределеност. Примери: <i>Кај-годе, како-годе, кој -годе.</i></p>	<p>gode, (3. os. ed.), nedov.</p> <p>1. igrati, zlasti na godalo Uporaba: starinsko Primeria: <i>Lepo zna gosti. Harmonike so godle celo noč.</i> Makedonsko: тој свира, нарочно на гудало</p>

Каков-годе, што-годе.

Словенечки: -koli

(samo kot drugi del zveze pri vprašalnih, osebnih ali predmetnih zaimkih, pridevniških zaimkih, prislovih; izraža neopredeljenost)

2. z ne preveč glasnim govorjenjem izražati nejevoljo, nesoglasje

Uporaba: ekspresivno

Primeri:

Ljudje so se razhajali in jezno godli.

Vso pot je godla sama pri sebi.

Makedonsko: со не многу гласно зборување тој изразува негодување

3. oglašati se z zadovoljnim, brundanju podobnim glasom

Primeri:

V kotu je čepel maček in godel .

Fant je kar godel od zadovoljstva .

Makedonsko: се огласува со задоволен глас

4. (z dajalnikom) povzročati težave z neprimernim vedenjem ali ravnanjem:

Uporaba: ekspresivno

Primeri:

Sin ji je hude godel.

Obljubila je očetu, da mu jih ne bo več godla.

Makedonsko: предизвикување проблеми со непримерна постапка или однесување

ГОИ, сврш. и несврш.

1. За домашни животни, добиток и живина -
дебели, храни за да добие поголема тежина.

Примери:

Гоеше гуски и прасиња за Божик.

Словенечки: gojiti, debeliti

(glagol, rezerviran za označevanje gojenja domačih živali)

2. За човек што само јаде, а ништо не работи.

Употреба: Преносно значење

Примери:

Само го гојат, а ништо не работи.

Словенечки: gojiti (rezervirano za človeka, ki samo je, a nič ne dela)

gojí, (3. os. ed), nedov.

1. načrtno se ukvarjati z rastlinami ali živalmi, zlasti v gospodarske namene

Primeri:

gojiti hmelj, čebele, vinsko trto

Na farmi gojijo govedo za zakol.

Makedonsko: планирано занимавање со билки, живина, добиток и домашни животни, нарочно во потреба на економија

a) negovati

Uporaba: starinsko

Primeri:

Brke je vedno skrbno gojil.

gojiti (si) polt

Makedonsko: негува

b) krepiti, razvijati, utrjevati

<p>3. (се гои) се дебели Примери: <i>И крмникот убаво се гои од тиквите.</i> Словенечки: debeliti se</p>	<p>Uporaba: knjižno Примера: <i>gojiti občutek odgovornosti</i> <i>Pri pouku gojijo v učencih humana čustva</i> .</p> <p>Makedonsko: јакне, развива, утврдува</p> <p>2. biti dejaven na določenem področju Примера: <i>gojiti glasbo</i> <i>Že od mladih nog je gojil šport.</i> Makedonsko: кога некој е активен на одредено подрачје</p> <p>a) z oslavljenim pomenom, z glagolskim samostalnikom izraža stanje, kot ga določa samostalnik Uporaba: knjižno Примера: <i>gojiti upe, sovraštvo</i> <i>Veliko ljubezen je gojil do otroka.</i> Makedonsko: (со ослабено значење, со глаголска именка) изразува состојба, која е одредена од страна на именка</p>
---	--

<p>ГОЛИЧ, м.</p> <p>1. Сиромашен, беден човек. Примери: <i>Сите полјаци голичи биле, а бегови станале.</i> Словенечки: siromak, revež</p> <p>2. Полжав без куќичка. Латинско име: Arion empiricorum Употреба: Зоологија Словенечки: polž lazar; lat. Arion empiricorum</p>	<p>golič, m.</p> <p>1. mlad, gol ptič, ki še ne more letati Примера: <i>Gnezdo je bilo polno goličev.</i> <i>pitati goliče</i> Makedonsko: млада, гола птица, невозможна да лета</p> <p>2. mlad, nedorasel človek Uporaba: ekspresivno Пример: <i>Bil je še tak golič in negodnik.</i> Makedonsko: млад, недораснал човек</p>
---	--

<p>гондола, ж.</p> <p>1. Венецијански чамец со издигнат клун, обично украсен, кој служи за</p>	<p>góndola, ž.</p> <p>1. dolg, ozek čoln z močnimi krivinami na koncih, ki se rabi v Benetkah</p>
---	--

<p>пловењепо каналите. Употреба: Транспорт Примери: <i>Ја разгледуваам Венеција со гондоли</i>.</p> <p>Словенечки: dolg, ozek čoln z močnimi krivinama na koncih, ki se rabi v Benetkah</p> <p>2. Полица за редување на трговска стока. Употреба: Економија Примери: <i>По гондолите беа наредени најразлични производи.</i> Словенечки: polica za zlaganje trgovske robe</p>	<p>Primera: <i>Gondola je drsela po Velikem kanalu. sestri v gondolo</i></p> <p>Makedonsko: Венецијански чамец со издигнат клун, обично украсен, кој служи за пловењепо каналите.</p> <p>2. viseča, zaprta priprava za prevoz ljudi, tovara, navadno pri cepelinu ali žičnici Primera: <i>dvigniti se v gondoli</i> <i>žičnica z dvema gondolama</i></p> <p>Makedonsko: Електрична дигалка за превезување (дигање и спуштање) луѓе, товар, обично кај цепелин или жичница</p>
--	--

<p>ГОНИ, несвр.</p> <p>1. Брка некого, трча по некого со цел да го фати. Примери: <i>А ти не мораш да возиш како некој да те гони.</i> Словенечки: goniti, preganjati, loviti</p> <p>2. Прогонува некоја мисла, чувство. Употреба: Преносно значење Примери: <i>Но, не може инаку, зашто го гони претставата дека коските ќе мускапат од лежење и седење.</i></p> <p>3. тера Примери: <i>Нешто го гонеше да му се јави пак.</i> Словенечки: siliti, nekoga nekaj vleči</p> <p>4. (се гони) Се бркаат. Примери: <i>Гладни волци се гонат.</i> <i>Четири гулаби в слободна игра се гонат.</i> Словенечки: loviti se</p>	<p>goní, (3.os. ed), nedov.</p> <p>1. delati, povzročati, da se kaj giblje, premika Primera: <i>Potok goni mlin in žago.</i> <i>goniti kolo, šivalni stroj</i> Makedonsko: прави, предизвикува некакво движење на нешто</p> <p>a) delati, povzročati, da se kaj zelo hitro giblje, premika Primera: <i>Neusmiljeno je gonil konja.</i> <i>Zdaj pa ti nekaj časa goni, pa bom jaz plužil.</i> Makedonsko: прави, предизвикува многу брзо движење на нешто</p> <p>2. delati, povzročati, da pride navadno žival pod nadzorstvom na določeno mesto: Primera: <i>goniti konje</i> <i>goniti živino na pašo</i> Makedonsko: прави, предизвикува нешто (обично животно) да дојде под надзор на некоја местоположба</p> <p>3. delati, povzročati, da mora biti kdo</p>
--	---

	<p>zelo aktiven: Uporaba: ekspresivno Primera: <i>Neprestano je gonil svoje delavce. Vsak večer so ga morali goniti spat.</i> Makedonsko: работи, тера да е некој многу активен</p> <p>a) poditi stran, odganjati Primera: <i>Ostani, saj te nihče ne goni. Brez usmiljenja so jo gonili iz hiše, od hiše.</i> Makedonsko: брка, пади, истерува</p> <p>4. kar naprej govoriti, ponavljati: Uporaba: ekspresivno Primera: <i>Venomer goni, da pojde sam po svetu. Zmeraj goni (eno in) isto.</i> Makedonsko: постојано зборува и повторува, не престанува</p> <hr/> <p>goni se (3.os. ed), nedov.</p> <p>1. kazati nagnjenje za parjenje Primer: <i>krava, svinja se goni</i> Makedonsko: покажува нагон за парење</p> <p>2. poditi se, divjati Uporaba: slabšalno Primera: <i>Otroci so se ves dan gonili po dvorišču. Veter se je gonil preko pokrajine.</i> Makedonsko: се гони, лудува, се палави</p>
--	---

<p>горен, прид.</p> <p>1. Што е на високо место. Примери: <i>Во десниот горен агол од вратата имаше издлабено мало дупче.</i> Словенечки: višji (družbeni ali uradni položaj)</p>	<p>gôren, прид.</p> <p>gorski Primera: <i>gorni vrhovi / gorni gospod</i> Makedonsko: горски</p>
---	--

<p>2. Што се облекува одозгора.</p> <p>Примери: горни алишта Словенечки: zgornja (kar se oblači od zgoraj; zgornja plast oblačil)</p> <p>3. Што е на висока општествена или службена позиција.</p> <p>Употреба: Преносно значење</p> <p>Примери: Им припаѓаше на горните слоеви. Словенечки: višji (splošni ali službena položaj)</p>	
--	--

<p>горко, прил.</p> <p>Тешко, мачно.</p> <p>Примери: <i>Тешко и горко! - тешко (некому).</i></p> <p>Словенечки: težko, mučno</p>	<p>gôrek, gorák, gôrka prid.</p> <p>1. ki ima zmerno visoko temperaturo; topel</p> <p>Primeri: <i>Juha je še gorka.</i> <i>Splezal je na gorko peč.</i> Makedonsko: нешто, што има прилично висока температура, топол</p> <p>a) ki vzbuja, povzroča občutek toplote</p> <p>Primeri: <i>gorka postelja,</i> <i>gorko spomladansko sonce</i> Makedonsko: нешто, што предизвика чувство на топлина</p> <p>2. ki varuje, štiti pred mrazom:</p> <p>Primeri: <i>Bil je zavít v gorek plašč.</i> <i>Mene ne zebe, imam gorko obleko.</i> Makedonsko: нешто што штити од студ</p> <p>3. v povedni rabi, z dajalnikom; nenaklonjen, sovražen</p> <p>Uporaba: ekspresivno</p> <p>Primeri: <i>Že dalj časa sta gorka drug drugemu.</i> <i>Vsak dan so nam bolj gorki.</i> Makedonsko: во исказна форма (со 3. падеж); ненаклонет, непријателски, чувствува омраза</p>
--	---

4. ki se pojavlja z veliko intenzivnostjo

Uporaba: starinsko

Primer:

gorka prijateljeva prošnja

Izpolnil je njegovo gorko željo.

Makedonsko: она, што се појавува со голем интензивитет

a) temperamenten, živahen

Uporaba: ekspresivno

Primer:

Precej gorke krvi je.

Makedonsko: Кој има жив темперамент

b) zelo poštena, pravična, pobožna

Uporaba: ekspresivno

Primer:

Ta bo šla gorka v nebesa.

Makedonsko: многу чесен, побожен, праведен човек

c) biti dober, usmiljen

Uporaba: starinsko

Primer:

Imel je gorko srce za reveže.

Makedonsko: да се биде добар, сожалив, милостив

gorkó in gôrko, prisl.

1. močno čutiti, obžalovati

Primer:

Sonce gorko sije.

gorko zakurjena soba

Makedonsko: jako

gôrki -a -o, sam.:

1. zelo ošteti nekoga

Uporaba: ekspresivno

Primer:

Povedal ji je nekaj gorkih.

Makedonsko: искара nekoga со прекор

2. dati nekomu nekaj klofut

	<p>Uporaba: pogovorno, ekspresivno Primer: <i>Prisolil mu je par gorkih.</i> Makedonsko: мава неколку шлаканици</p> <p>a) topel, toplega, toplo Uporaba: pogovorno Primer: <i>Še nič gorkega ni imel danes v želodcu. Tu smo na gōrkem in górkem.</i> Makedonsko: топол</p>
<p>горник, м.</p> <p>1. Горен дел од obleka. Примери: <i>Го фати за горникот од кошулата и го потегна.</i> Словенечки: zgornji del obleke</p> <p>2. Горен дел од предмет. Примери: <i>На кутијата и беше скршен горникот.</i> Словенечки: zgornji del predmeta</p>	<p>górník, м.</p> <p>1. lastnik vinograda, vinogradnik Uporaba: zastarelo Primer: <i>lesene hiše gornikov</i> Makedonsko: сопственикот на лозје, винар</p> <p>2. v fevdalizmu- nadzornik nad zakupniki vinogradov, ki ga je postavil gorski gospod Uporaba: zgodovinsko Makedonsko: во феудализам- надзорник над закупници на лозишта, кои што ги поставил горски владетел</p> <p>3. navadno v zvezi zimzeleni gornik-brusnici podobna gorska rastlina z usnjatimi, zdravilnimi listi in rdečimi jagodami, Arctostaphylos uva-ursi Uporaba: botanika Primer: <i>čaj iz listov gornika</i> Makedonsko: горска билка слична со брусница</p> <hr/> <p>górník in gorník, м.</p> <p>1. veter, ki piha z gor, s hribov Primer: <i>zapihal je močen gornik</i> Makedonsko: ветер, што дува од гора, од планина</p> <hr/> <p>gorník, м.</p>

	<p>planinec, alpinist: Uporaba: knjižno Primer: <i>bil je lovec in gornik; naš vodnik je izkušen gornik</i> Makedonsko: планинар, алпинист</p>
--	--

<p>горница, ж.</p> <p>Дива круша. Upotreba: Ботаника Примери: <i>Наидуваа на диви овошки, ги обидуваа, имаше оскоруши, горници, дивјачки.</i> Словенечки: hruška</p>	<p>gornica, ž.</p> <p>1. planinka, alpinistka: Uporaba: knjižno Primer: <i>Bila je prava gornica v hlačah in okovanih kvedrovcih.</i> Makedonsko: планинарка, алпинистка</p>
---	---

<p>господ, м.</p> <p>Христијански бог.</p> <p>Upotreba: Религија Примери: <i>Во господ се верува постојано и искрено, и кога не помага, и кога одмага!</i> Словенечки: krščanski bog</p>	<p>gospód, м.</p> <p>1. spoštljivo naslov za odraslega moškega: Primeri: <i>Sedež mi je ponudil prijazen gospod. Za pot je vprašal starejšega gospoda.</i> Makedonsko: почитувано наслов за возрасен човек</p> <p>2. v meščanskem okolju mož, soprog:</p> <p>Primeri: <i>Izročite, prosim, to vašemu gospodu. Se je gospod že vrnil?</i> Makedonsko: во граѓанско окружение сопруг, брачен другар</p> <p>a) delodajalec, gospodar Uporaba: redko Primeri: <i>Gospod mi je naročil, naj zaklenem. Naš gospod je zelo prijazen.</i> Makedonsko: работодавец, газда</p>
---	---

3. (zlasti v kmečkem okolju) duhovnik:

Primeri:

Za gospoda študira.

pogreb z dvema gospodoma

Makedonsko: (особено во селско окружение) свештеник

4. (navadno v povedni rabi, navadno s prilastkom) moški, ki zaradi odličnega vedenja in lepega videza vzbujajo spoštovanje

Uporaba: ekspresivno

Primeri:

Tvoj prijatelj je res gospod.

Ta je pa pravi gospod.

Makedonsko: (обично во исказна форма, со атрибут), машки, кој што поради својото одлично однесување и поради убав изглед буди почит кон други луѓе

a) moški, ki udobno živi in mu ni treba (fizično) delati:

To boš moral že sam opraviti, on je gospod. Z gospodom bi se rada poročila, kmeta ne mara.

Makedonsko: машки, кој што живи udobno и кој не мора да работи (физички)

5. v razredni družbi pripadnik plemiškega ali meščanskega sloja:

Primeri:

grajski gospod,

visoki mestni gospodje

Makedonsko: во класно општество pripadnik на благородна или graѓанска klasa

6. Kristus, Bog

Uporaba: religija

Primeri:

Gospod se te bo usmilil.

Gospod Bog

Makedonsko: Исус, бог

господарство, ср.

Својство на господар со имот и сл.

Примери:

Имаше наизменично господарство на двете држави.

Словенечки: imetje, posestvo
gospodarja

gospodárstvo, s.

1. proizvodjanje, razporejanje in uporaba materialnih dobrin

Primeri:

obnoviti, razvijati gospodarstvo, voditi gospodarstvo v državi

Makedonsko: произведување, распоредување и употребување на материјални вредности

2. posestvo, kmetija

Uporaba: redko

Primeri:

Gospodarstvo je prevzel najstarejši sin. dvopoljno, enopoljno gospodarstvo

Makedonsko: имот, фарма

граби, сврш. и несврш.

1. ограбува

Примери:

Луѓе од разни села го грабат богатството на езерото.

Словенечки: grabiti, polaščati se
nečesa, oropati

2. Брза, брзо оди.

Примери:

Младичот, забрзан, грабеше по ридо т нагоре.

Словенечки: hitro hoditi

grabi, (3. os. ed), nedov.

1. z grabljami spravljati skupaj:

Primeri:

grabiti listje, seno

Pri sosedovih grabijo

a) z rokami spravljati k sebi

Uporaba: ekspresivno

Primer:

Sklonil se je nad dragocenosti in jih grabil z obema rokama.

Makedonsko: собира со раце

b) pohlepno si prisvajati dobrine

Uporaba: ekspresivno

Primeri:

Vse življenje je stiskal in grabil.

Tujci so grabili po naši zemlji.

Makedonsko: ограбува; алчно, грабежливо присвојува

2. močno, sunkovito prijemati kaj

Primeri:

Čeljusti so grabile in drobile kamenje.

Grabil ga je za roko, za vrat.

Makedonsko: силно, нагло фаќа нешто

	<p>a) prizadevati si z roko priti do česa Primer: <i>Grabil je že po kljuki, ko je potrkalo. Od bolečin je grabila po odeji.</i> Makedonsko: настојува со рака да дојде до нешто</p> <p>3. pollaščati se, prevzemati: Uporaba: ekspresivno Primer: <i>Grabil ga je bes. Grabilo jo je, da bi mu vse vrnila.</i> Makedonsko: презема</p> <p>4. imeti močno, stiskajočo bolečino</p> <p>Uporaba: pogovorno Primer: <i>V roko ga je grabil krč. Grabi ga pri srcu.</i> Makedonsko: има голема, јака болка, што стега</p> <p>5. premikati se z dolgimi koraki Uporaba: ekspresivno Primer: <i>Dobro je grabil pot. Grabil je po dve stopnici hkrati.</i> Makedonsko: оди со долги чекори</p>
--	--

<p>грав, м.</p> <p>(1. Едногодишно зрнесто растение со плодови во мешунки што се користат за исхрана. Upotreba: Ботаника Словенечки: fižol, vrsta zelenjave</p> <p>2. Само то јадење. Upotreba: Гастрономија Примери: <i>Посен грав.</i> <i>Бел грав.</i> <i>Запржен грав.</i> Словенечки: sama jed, vrsta jedi, npr. stročji fižol, beli fižol</p>	<p>gràh, м.</p> <p>1. kulturna rastlina z belimi cveti in kratkimi stroki ali njeni sadovi Primer: <i>saditi grah luščiti, obtrgovati grah</i> Makedonsko: грашок- Вид растение во вид на ползавец со издолжени мешунки исполнети со зелени зрна што се користат за исхрана.</p> <p>a) <i>njivski grah</i> -kulturna ali divja rastlina s svetlo vijoličastimi cveti, Pisum arvense; Uporaba: botanika Makedonsko: калемено/ културно или диво растение со светло виолетни</p>
--	--

	<p>ЦВЕТОВИ</p> <p>b) ocvrt(i) grah- jušni vložek iz žvrkljanega testa, ocvrt v obliki graha Uporaba: gastronomija Makedonsko: матено тесто, испржено во облик на грашок, што се става во супа</p>
--	---

<p>град, м.</p> <p>1. Големо населено место кое претставува административен, културен и стопански центар на некоја област. Upotreba: Географија Примери: <i>Таа имаше само едно ателје во срцето на стариот град.</i> <i>Скопје е главен град на Република Македонија.</i> Словенечки: mesto- naselje, ki je upravno, gospodarsko, kulturno središče širšega območja</p> <p>2. Природна појава, смрзнати капки дожд. Примери: <i>Годинава градот го столчи бостанот.</i> Словенечки: toča-naraven pojav, zmrznjene kapljice dežja</p>	<p>grád, м.</p> <p>1. enota za merjenje količine alkohola v alkoholnih pijačah; maligan Uporaba: pogovorno Primer: <i>To žganje ima kakih trideset gradov.</i> Makedonsko: единица за мерење количество на алкохол во алкохолните пијачки; малиган</p> <p>2. enota za merjenje kotov, stotina pravega kota Uporaba: matematika Makedonsko: единица за мерење аглови, една стотинка од прав агол</p> <p>3. v nekaterih deželah veliko utrjeno poslopje, graščakovo bivališče Primera: <i>Grad je začel razpadati.</i> <i>Okoli gradu je lep vrt.</i> Makedonsko: дворец-во некои земји поголем утврден објект/ зграда; зграда на господарот</p> <p>4. mesto Uporaba: zastarelo Primer: <i>Turki so prisegli porušiti stolni grad.</i> Makedonsko: град- големо населено место кое претставува административен, културен и стопански центар на некоја област.</p>
---	---

--	--

<p>граден, прид.</p> <p>Што се однесува на гради. Употреба: Медицина Примери: Граден кош. Словенечки: prsni</p>	<p>gráden, m.</p> <p>hrast z dolgopecljatiimi listi in sedečimi plodovi, Quercus petraea Uporaba: botanika Makedonsko: горун-вид планински даб</p>
---	--

<p>гради, мн.</p> <p>1. Преден дел на телото помеѓу вратот и стомакот. Употреба: Анатомија Примери: <i>Кошулата на градите му беше распетлана.</i> Словенечки: prsa, prsni koš; predel med vratom in trebuhom</p> <p>2. Бели дробови. Употреба: Медицина Примери: <i>Ги наполни градите со чист воздух.</i> Словенечки: pljuča</p> <p>3. внатрешност, интима, душа Употреба: Преносно значење Примери: <i>Во градите чувствував nelaгодност. Сиот јад и горчина што му се прелеваа во градите сакаше да ги истури и да ги фрли на нив.</i> Словенечки: notranjost, intima, duša</p> <hr/> <p>гради, несвр.</p> <p>1. Прави, сида објект. Примери: <i>Гради куќа/ мост / зграда.</i> Словенечки: graditi, zidati</p> <p>2. Прави ограда, заградува. Примери: <i>Цел ден ја градеше нивата.</i> Словенечки: ograjevati</p>	<p>gradi, (3. os. ed.), nedov.</p> <p>1. delati z (gradbenim) materialom, da kaj nastaja: Primera: <i>graditi cesto, hišo, tovarno, železnico</i> <i>Bobri gradijo jez.</i> Makedonsko: прави, сида нешто; гради</p> <p>2. sestavljati, tvoriti celoto iz delov: Primera: <i>Avtor gradi stavek pregledno in smiselno.</i> <i>Telo gradijo različni organi.</i> Makedonsko: создава целина од делови</p> <p>3. delati pregrado, pregrajevati: Uporaba: redko Primer: <i>Otroci gradijo potoček.</i> Makedonsko: прави ограда, заградува.</p> <p>a) deliti, ločevati: <i>Zid je gradil vrt od struge.</i> Makedonsko: дели нешто, двои, разделува</p> <p>4. v zvezi z na delati, ustvarjati kaj z upoštevanjem določenih izhodišč: Uporaba: publicistično Primera: <i>Graditi na veri v ustvarjalno moč množic.</i> <i>Ta balet gradi na bogati ljudski plesni umetnosti.</i> Makedonsko: прави, создава</p> <p>a) ne bom te oviral pri tvojem delu,</p>
---	--

<p>3. прави, создава Употреба: Преносно значење Примери: <i>Гради нов живот.</i> <i>Гради обвиненија.</i> Словенечки: graditi novo življenje</p>	<p>prizadevanju, hotenju: Uporaba: ekspresivno <i>Ne bom ti gradil poti.</i></p> <p>Makedonsko: нема да те попречувам при твојата работа, труд</p> <p>b) upal je, da bo sin veliko dosegel; upal je, da mu bo sin pomagal Uporaba: pogovorno Primer: <i>Na sina je veliko gradil.</i></p> <p>Makedonsko: тој се надевал дека неговиот син ќе постигне голем успех; тој се надевал дека син ќе му помогне</p> <p>c) nastaja, se razvija Uporaba: meteorološko Primer: <i>Gradi se področje visokega zračnega pritiska.</i> Makedonsko: Се создава, се добива, се развива.</p>
---	---

<p>градник, м.</p> <p>1. Дел од женска долна облека што служи за придржување, прицврстување, стегање на градите. Словенечки: nadržek</p>	<p>gradník, м.</p> <p>1. graditelj, ustvarjalec: Uporaba: knjižno Primera: <i>gradniki naše kulture</i> <i>Barva je v njegovi umetnosti, gradnik slike.</i> Makedonsko: градител, создавател, творец</p> <p>2. gospodar ali poveljnik gradu: Uporaba: starinsko Primer: <i>Kot gradnik je imel vso oblast</i> Makedonsko: господар или заповедник на тврдина</p>
--	--

<p>грб, м.</p> <p>1. Заден дел од телото меѓу вратот и половината. Употреба: Анатомија Примери: <i>Грбот го болеше од тешкиот товар.</i> <i>Му се здрви грбот од работата.</i> <i>Се качи на грбот на коњот и избега.</i> Словенечки: hrbet</p> <p>2. Знак, симбол на држава, град, благо родничко семејство и сл. Употреба: Политика Примери: <i>Државен грб.</i> Словенечки: grb, znak, simbol države, mesta,...</p>	<p>gr̂b, м.</p> <p>stalni simbolični znak države, mesta, plemiške rodbine Примера: <i>Nad vrati je bil pritrjen grb.</i> <i>grb mesta Ljubljane</i> Makedonsko: Знак, симбол на држава, град, благородничко семејство и сл.</p>
---	--

<p>греда, ж.</p> <p>1. Долго, дебело и право дрво што се користи за градба. Употреба: Архитектура и градба Примери: <i>Вертикалните рамки на отворот од вратата биле составени од кошиња до кои се допирале дабови греди.</i> Словенечки: bruno, tram, prečnik</p> <p>2. Спортска направа за вежбање гимнастика, направена од долго, дебело и право дрво со ногалки. Употреба: Спорт Примери: <i>Учениците кога скокаат од гредата, треба да скокаат лесно, на прсти.</i> Словенечки: gimnastična gred</p>	<p>grêda, ž.</p> <p>1. štirikotno obtesano ali obžagano deblo, zlasti v gradbenih konstrukcijah; tram Пример: <i>vzdolžne in prečne grede stropa</i> Makedonsko: Долго, дебело и право дрво што се користи за градба.</p> <p>2. palica, na kateri prenočuje, počiva perutnina; gred Примера: <i>Kokoši so že šle na gredo.</i> <i>Kokošnjak z gredami in vališči .</i> Makedonsko: стап, на којот што спие, се одмара живина</p> <p>3. vzdolžni, nosilni del ogrodja ladje, čolna; gredelj Makedonsko: vzdolžen, носечки дел на окосница на брод, чамец</p> <p>4. oddeljena ploskev obdelane zemlje na vrtu Пример: <i>gredo opleti, prekopati; cvetlična greda</i></p>
---	---

	<p>Makedonsko: одделена и обработена земјишна површина на градина</p> <p>a) oddeljena ploskev na solinah Primer: <i>Tam je solarna in na stotine gred, ločenih z nasipi in kanali</i></p> <p>Makedonsko: одделена површина на солани</p> <p>b) poševno potekajoča polica v skalovju Uporaba: alpinizem Makedonsko: косо поставена / направена полица во карпи</p>
--	--

<p>грижа, ж.</p> <p>1. Немир, неспокојство поради некоја непријатност, тешкотија, проблем. Примери: <i>Овој испит ми претставува голема грижа.</i> <i>Не оптоварувај се, тоа е моја грижа.</i> Словенечки: skrb</p> <p>2. труд Примери: <i>И покрај целата грижа на лекарите, неговата состојба се влошуваше.</i> <i>грижа за родителите</i> Словенечки: trud</p>	<p>gríža, ž.</p> <p>1. nalezljiva črevesna bolezen s krči v trebuhu in drisko Uporaba: čebelarstvo, medicina Primer: <i>dobiti, imeti grižo</i> <i>siten ko griža</i> Makedonsko: заразна цревна болка со грчеви во стомак и со пролив</p> <p>2. siten ali slaboten človek Uporaba: slabšalno Primer: <i>V šoli sedi zraven prave griže.</i> <i>Kaj boš s to gosposko grižo!</i> Makedonsko: здодевен или изнемоштен човек</p> <p>3. zahodno pust, s skalami in kamenjem pokrit pas, predel zemlje: Uporaba: narečno Primer: <i>gorska griža</i> <i>prostrane griže ob cesti</i> Makedonsko: западно пуст, со стени и камен покривен предел на земја</p>
--	---

гроза, ж.

1. ужас

Примери:

Со страв и гроза раскажуваше за овие настани.

Словенечки: groza

2. одвратност, гадење

Примери:

Со гроза го гледаше јадењето.

Словенечки: odvratnost, gnus, stud

grôza, ž.

1. velik strah, združen z odporom do česa

Primer:

Groza ga je obšla.

Prevzela ga je taka groza, da je trepetal po vsem telesu.

Makedonsko: голем страв, обединет со отпор кон нешто

2. v povedno-prislovni rabi izraža veliko težavnost, mučnost česa

Uporaba: ekspresivno

Primer:

Groza je, če ti gre vse narobe.

Groza je bilo pospravljati za vami.

Makedonsko: во исказно- атрибутна употреба изразува голема заморност, голем напор, мачнотија

a) zelo

Uporaba: ekspresivno

Primer:

Laže, da je groza.

Makedonsko: многу

3. z roditeljskim izražava zelo veliko količino

Uporaba: ekspresivno, v prislovni rabi

Primer:

Zbralo se je groza ljudi.

Makedonsko: (со 4. падеж) изразува многу големо количество

4. a) strah, močno vznemirjenje:

Uporaba: medmetno

Primer:

Groza, padel bo!

O groza, saj ne moremo preprečiti!

Makedonsko: страв, снажно вознемирување

b) zgražanje, ogorčenje

Primer:

Groza, kakšno neumnost je zini!

Makedonsko: гневност, негодување

<p>грохот, м.</p> <p>Застрашувачки или тажен глас. Словенечки: zastrašujoč ali žalosten glas; tuljenje, rjojenje, zavijanje</p>	<p>grohòt, м.</p> <p>krohot Uporaba: raba peša Primer: <i>Od vseh strani se je razlegel grohot; divji grohot.</i> Makedonsko: смев</p>
---	---

<p>грчав, прид.</p> <p>Што е слаб, неразвиен. Примери: <i>Младоженецот беше мал и грчав.</i> Словенечки: slaboten, slab, nerazvit</p> <hr/> <p>грчави, несв.</p> <p>Станува слаб, не се развива. Примери: <i>Дрвцето цела година грчавеше.</i> Словенечки: nerazvit, slaboten</p>	<p>grčav, prid.</p> <p>1. poln grč Primera: <i>grčav hrast, les</i> <i>Dvignil je svoje grčave roke.</i> Makedonsko: јазолен, со многу јазоли</p> <p>2. neuglajen, robat, trd Uporaba: ekspresivno Primer: <i>Ti ljudje so preprosti in grčavi.</i> Makedonsko: кој не е отмен, недоквакан, тврд</p> <p>3. hripav, hreščeč: Uporaba: zastarelo Primer: <i>Imel je grčav glas.</i> Makedonsko: рапав, немелодичен, непријетен</p>
---	---

<p>гуга, несв.</p> <p>1. За бебе - испушта глас „гу-гу“. Примери: <i>Во третиот месец, бебето почна да гуга.</i> Словенечки: za dojenčke-čebljanje, brbljanje</p> <p>2. За гулаб - испушта глас „гу-гу“. Употреба: Зоологија Примери: <i>Гулабите гукаа на прозорецот.</i> Словенечки: gruljenje goloba</p>	<p>guga, (3. os. ed.), nedov.</p> <p>1. premikati iz mirujočega položaja na eno in drugo stran ali navzgor in navzdol Primera: <i>Valovi gugajo čolne.</i> <i>V pristanišču se gugajo jambori.</i> Makedonsko: се движи од мирна, неподвижна позиција на една и друга страна или нагоре и надолу ; се ниша</p> <hr/> <p>guga se (3. os. ed.), nedov.</p> <p>1. ne stati trdno, biti majav Primer: <i>Miza se guga, ne morem pisati na njej.</i> Makedonsko: нешто што не стои цврсто, што е несигурно, не стои стабилно, што се движи таму-ваму.</p>
--	--

<p>Д</p> <hr/> <p>дави, несв.</p> <p>1. Насилно сопира нечие дишење, стега за врат. Примери: <i>Тие луѓе пукаат, колат, дават, уништуваат без милост и разум.</i> Слично со: задушувач (несв.) Словенечки: izvajati nasilje nad kom, s stiskanjem grla oteževati, onemogočati dihanje</p> <p>2. Убива со задушвање или со фрлање во вода. Примери: <i>Фати да го дави во замрзнатото мочуриште.</i> Словенечки: ubijati, dušiti nekoga v vodi/ pod vodo</p>	<p>D</p> <hr/> <p>dávi prisl.</p> <p>1. danes zjutraj: Uporaba: raba peša Primera: <i>Odšel je davi, še pred soncem.</i> <i>Od davi ga že ni doma.</i> Makedonsko: наутро- секој ден или секојпат во определен ден во утрото</p> <p>2. zmeraj Uporaba: starinsko Primer: <i>krompir drevi in davi</i> Makedonsko: секогаш</p> <hr/> <p>dávi (3. os. ed.), nedov.</p> <p>1. s stiskanjem grla oteževati, onemogočati</p>
--	--

3. Отежнува, спречува дишење, стеснува грло.

Примери:

Го дави кашлицата.

Ковче во грлото ме дави.

Словенечки: oteževati, onemogočati dihanje, stiskati v grlu, daviti (npr. daviti kašelj)

4. мачи, исцрпува, угнетува

Употреба: Преносно значење

Примери:

Болка ме дави.

Словенечки: mučiti, izčrpavati, jemati moč, utrujati

5. Досадува некому со зборување.

Употреба: Разговорно

Примери:

Ги дави луѓето со своите приказни.

Го давеше со разни прашања.

Словенечки: utrujati nekoga z govorjenjem

6. (се дави) Тоне, пропаѓа во вода (за живо суштество).

Примери:

Бегалците паѓаа од чамецот и се давеа.

Словенечки: utapljati (za živa bitja)

7. (се дави) Тешко дише, се задушува.

Примери:

Старецот се давеше во чадот од цигарите.

Словенечки: težko dihati, dušiti se

8. (се дави) Нагло, лакомо, многу јаде.

Употреба: Разговорно

Примери:

Се дави во торти.

Словенечки: daviti, basati se s hrano

диhaње:

Примера:

Zgrabil ga je za vrat in ga davil.

Jok, kašelj ga je davil.

Makedonsko: насилно сопира нечие дишење, стега за врат.

a) *jeza, skrb, strah davi*

Употреба: preneseno

Makedonsko: лутина, грижа, страв дави

b) pretrgano govoriti, dáviti se

Употреба: ekspresivno

Пример:

Izgubila sem se, je davila skozi jok jecljaje -

Makedonsko: некој зборува испрекинато, се дави додека зборува

1. težko požirati, kar je obtičalo v grlu

Пример:

pes se davi s kostjo

Makedonsko: тешко голта нешто што е останало во грлото

a) *otrok se davi z močnikom ga nerad, posili je, požira*

Употреба: ekspresivno

Makedonsko: не сака да јаде нешто

b) *krčevito se je davila z besedami težko, pretrgano je izgovarjala besede*

Употреба: ekspresivno

Makedonsko: тешко, раскинено зборува

2. imeti močne krče v grlu kot pri bruhanju

Примера:

Davil se je, a ni mogel bruhati.

Kar davil se je od smeha.

Makedonsko: кога човекот има снажни грчеви во грло како кај повраќање

дави, несв.

1. Насилно сопира нечие дишење, стега за врат.

Примери:

Тие луѓе пукаат, колат, дават, уништуваат без милост и разум.

Слично со: задушува (несв.)

Словенечки: *izvajati nasilje nad kom, s stiskanjem grla oteževati, onemogočati dihanje*

2. Убива со задушување или со фрлање во вода.

Примери:

Фати да го дави во замрзнатото мочуриште.

Словенечки: *ubijati, dušiti nekoga v vodi/ pod vodo*

3. Отежнува, спречува дишење, стеснува грло.

Примери:

Го дави кашлицата.

Ковче во грлото ме дави.

Словенечки: *oteževati, onemogočati dihanje, stiskati v grlu, daviti (npr. daviti kašelj)*

4. мачи, исцрпува, угнетува

Употреба: Преносно значење

Примери:

Болка ме дави.

Словенечки: *mučiti, izčrpavati, jemati moč, utrujati*

5. Досадува некому со зборување.

Употреба: Разговорно

Примери:

Ги дави луѓето со своите приказни.

Го давеше со разни прашања.

Словенечки: *utrujati nekoga z govorjenjem*

6. (се дави) Тоне, пропаѓа во вода (за живо суштество).

Примери:

dávi prisl.

1. danes zjutraj:

Употреба: *raba peša*

Примера:

Odšel je davi, še pred soncem.

Od davi ga že ni doma.

Makedonsko: *наутро- секој ден или секојпат во определен ден во утрото*

2. zmeraj

Употреба: *starinsko*

Пример:

krompir drevi in davi

Makedonsko: *секогаш*

davi (3. os. ed.), nedov.

1. s stiskanjem grla oteževati, onemogočati dihanje:

Примера:

Zgrabil ga je za vrat in ga davil.

Jok, kašelj ga je davil.

Makedonsko: *насилно сопира нечие дишење, стега за врат.*

a) *jeza, skrb, strah davi*

Употреба: *preneseno*

Makedonsko: *лутина, грижа, страв дави*

b) **pretrgano govoriti, dáviti se**

Употреба: *ekspresivno*

Пример:

Izgubila sem se, je davila skozi jok jecljaje -

Makedonsko: *некој зборува непрекинато, се дави додека зборува*

1. **težko požirati, kar je obtičalo v grlu**

Пример:

pes se davi s kostjo

Makedonsko: *тешко голта нешто што е останало во грлото*

a) *otrok se davi z močnikom* *ga nerad, posili je, požira*

Употреба: *ekspresivno*

Makedonsko: *не сака да јаде нешто*

b) *krčevito se je davila z besedami* *težko,*

<p><i>Бегалците паѓаа од чамецот и се даваа.</i> Словенечки: utaplјati (za živa bitja)</p> <p>7. (се дави) Тешко дише, се задушува. Примери: <i>Старецот се давеше во чаџот од цигарите.</i> Словенечки: teško dihati, dušiti se</p> <p>8. (се дави) Нагло, лакомо, многу јаде. Употреба: Разговорно Примери: <i>Се дави во торти.</i> Словенечки: daviti, basati se s hrano</p>	<p>pretrgano je izgovarjala besede Употреба: ekspresivno Makedonsko: тешко, раскинено зборува</p> <p>2. imeti močne krče v grlu kot pri bruhanju Primera: <i>Davil se je, a ni mogel bruhati.</i> <i>Kar davil se je od smeħa.</i> Makedonsko: кога човекот има снажни грчеви во грло како кај повраќање</p>
---	---

<p>дада, ж.</p> <p>1. Назив за сестра. Употреба: Разговорно Примери: <i>Има дада и батко.</i> <i>Дада сум на две помали сестрички.</i> Словенечки: naziv za sestro</p> <p>2. Назив за постаро женско лице. Употреба: Разговорно Словенечки: naziv za starejšo žensko osebo</p>	<p>dáda, m.</p> <p>zahodnoevropsko umetnostno gibanje, iz katerega izhaja dadaizem Primer: <i>nihilizem gibanja dada</i> Makedonsko: дада, дадаизам / модернистички правец во уметноста во дваесеттите години на 20-тиот век</p>
--	--

<p>дамар, м.</p> <p>1. Крвен сад, пулс. Употреба: Архаизам , Медицина Примери: <i>Од страв дамарите им чукаат побргу.</i> <i>Ги истри дамарите.</i> Словенечки: krvni pretok</p> <p>2. нерв Примери: <i>Му се стресоа дамарите.</i> <i>Само еден дамар и заигра над десниот агол од устата.</i></p>	<p>dámar, m.</p> <p>svetlo rumen prozoren izcedek iz nekaterih dreves na južnoazijskih otokih Primer: <i>Damar je pomemben v proizvodnji lakov</i> Makedonsko: светло жолт продсирен исцедок, што се добива од дрво од јужноазијски острови</p>
---	---

<p>Словенечки: živec</p> <p>3. пукнатина, шуплинка Примери: <i>Си одбра најубави камења: без жили, без дамари, без шуплинки , дабидат трајни.</i> Словенечки: razproka, špranja, reža</p>	
--	--

<p>движење, ср.</p> <p>1. Менување местоположба. Примери: <i>Се движиш во погрешен правец.</i> Словенечки: premikanje, gibanje, menjanje položaja</p> <p>2. Група луѓе со заеднички цели. Употреба: Политика Примери: <i>Сепаратистички движења.</i> Словенечки: gibanje-skupina ljudi z istim ciljem, istimi interesi, upor</p> <p>3. Општа насока или тенденција. Примери: <i>Економски движења.</i> Словенечки: trend, smer</p> <p>4. Растење или паѓање на цени. Употреба: Економија Словенечки: dvig / pad cen</p> <p>5. Активности во даден временски период. Примери: <i>Будно го следи движењето на сопругата.</i> Словенечки: aktivnosti v danem časovnem obdobju</p> <p>6. Обем, брзина или начин на дејствување на машина. Употреба: Технологија Примери: <i>Го следи движењето на</i></p>	<p>dvíganje, s.</p> <p>1.) dviganje teških bremen / priprava za dviganje potopljenih ladij / ponosno dviganje glave / glasovanje z dviganjem rok Makedonsko: дигање тежок товар/ справа за дигање потонати бродови / гордо дигање/ кревање глава / гласање со кревање рака</p> <p>2.) dviganje in padanje cen; dviganje kupne moči prebivalstva; dviganje storilnosti Makedonsko: растење или паѓање цени.</p> <p>3.) dviganje dežele iz gospodarske zaostalosti; idejno, strokovno dviganje kadrov Makedonsko: развивање, напредок на земја, кадри</p> <p>4.) dviganje denarja je omejeno na čas od 10. do 11. ure Makedonsko: подигање пари од банка</p> <p>5.) dviganje množic v oborožen upor Makedonsko: група луѓе со заеднички цели; кревање луѓе во вооружено востание</p> <p>6.) opazovati dviganje letala Makedonsko: посматра полетување на авион</p>
--	---

автомобилот.

Словенечки: obseg, hitrost, način ali delovanje stroja

двојка, ж.

1. Бројот два; тоа што е со него означено (училишна оценка, автобус).

Употреба: Математика

Примери:

Доби двојка по историја.

Се вози со двојка до работа.

Вид: број (м.)

Словенечки: mat. število dve, šolska ocena zadostno

2. Две лица или два предмета како пар поврзани на некој начин.

Примери:

љубовна двојка

брачна двојка

Двојки гласови по звучност.

Словенечки: par (oseb ali predmetov), ki je medsebojno povezan na nek način

3. близнаци

Примери:

Од четири раѓања, седум деца, двојки, тројки како дренки.

Словенечки: dvojčka

dvójka, ž.

1. številka dve:

Uporaba: pogovorno

Primeri:

napisati dvojko

Na tej progi vozi dvojka tramvaj.

Makedonsko: број два

2. najnižja pozitivna ocena (v šoli); zadostno:

Uporaba: pogovorno

Primeri:

dobiti dvojko

imeti dvojko iz računstva, v računstvu

Makedonsko: најниска, преодна оценка во основното и средното образование.

3. skupina dveh oseb

Primeri:

Najboljša dvojka je bila pohvaljena pred vsemi brigadirji.

Vojaki so se po potrebi združevali v dvojke ali trojke.

Makedonsko: група на две лица, личности

4. igralna karta z dvema znakoma

Primer:

pikova dvojka

Makedonsko: карта со два знака

двополов, прид.

1. Што има два електрични или магнетни пола.

Употреба: Физика

Словенечки: kar ima dva električna ali magnetna pola

2. Што има два биолошки пола, хермафродит.

dvópolen, prid.

1. ki ima dva pola:

Uporaba: elektrika

Primeri:

dvopolni vtič; dvopolno stikalo

Makedonsko: Што има два електрични или магнетни пола.

2. *napeti dvopolni konflikti*

<p>Употреба: Биологија Примери: <i>Двополов организам.</i> Словенечки: kar ima dva biološka pola, oba reproduktivna organa-hemafrodit</p>	<p>Uporaba: knjižno, preneseno Makedonsko: преносно значење; заострени односи</p>
--	--

<p>двор, м.</p> <p>1. Палата во која живее владетел или веледостојник. Примери: <i>Градежниот стил на европските дворови од XIX век.</i> Словенечки: v nekaterih deželah veliko, razkošno poslopje, bivališče, v katerem je živel vladar</p> <p>2. Владетелот, неговите најблиски и дворјаните што го сочинуваат неговиот најблизок круг. Примери: <i>На францускиот двор куртизаните играле голема улога.</i> Словенечки: vladar svojimi dvorjani</p> <p>3. Заграден простор околу куќа. Примери: <i>Бев крај оградата од дворот.</i> <i>Влезе во дворот од селската куќа.</i> Словенечки: dvorišče, kamnita ograja okoli hiše</p>	<p>dvór, м.</p> <p>1. v nekaterih deželah veliko, razkošno grajeno poslopje, vladarjevo bivališče Primera: <i>cesarski, kraljev dvor</i> <i>Novica še ni prispela na dvor.</i> Makedonsko: во некои земји поголем раскошен објект/ зграда; зграда на владарот</p> <p>a) vladar s člani družine in najožjimi sodelavci: Primera: <i>Vso oblast sta imela v rokah dvor in plemstvo.</i> <i>S prošnjo se je obrnil naravnost na dvor.</i> Makedonsko: Владетелот, неговите најблиски и дворјаните што го сочинуваат неговиот најблизок круг.</p> <p>2. dvorišče, navadno kmečko Uporaba: starinsko Primera: <i>Zapeljati voz na dvor</i> <i>Na dvoru je rastel mogočen kostanj.</i> Makedonsko: двор, авлија, обично селска</p> <p>a) ograjen prostor ob hlevu za izpuščanje živine Uporaba: narodno Primer: <i>spustiti svinje na dvor</i> Makedonsko: заграден простор до штала / обор за пуштање добиток (домашни животни како крави, коњи, свињи, кози, овци)</p> <p>3. dom, hiša Uporaba: zastarelo Primera:</p>
---	--

	<p><i>Dvor je bil krit s škodlami. Pozna se mu, da je bil vzgojen v gosposkih dvorih.</i></p> <p>Makedonsko: куќа, дом</p>
--	---

<p>дебел, прид.</p> <p>1. Што има широк напречен пресек, што има големи димензии. Примери: <i>дебел суд дебели чаши дебела гранка</i> Словенечки: kar ima široko dimenzijo; širok, velik presek</p> <p>2. За луѓе, животни, делови од телот о - згоен, полн. Примери: <i>Влегува дебела старица. Има дебели нозе. дебела мачка</i> Словенечки: za ljudi, živali, dele telesa; debel, rejen</p> <p>3. густ Примери: <i>дебела сенка дебела модра крв дебела каша</i> Словенечки: gost (prid.)</p> <p>4. За глас - силен, длабок. Примери: <i>дебел глас</i></p> <p>Словенечки: globok, nizek, silen glas</p> <p>5. обилен, богат, скап Употреба: Преносно значење Примери: <i>Прима дебела плата. Ќе плати дебела алиментација.</i> Словенечки: obilen, drag, bogat</p>	<p>dêbel, prid.</p> <p>1. ki ima med najbližjima nasprotnima ploskvama razmeroma veliko razsežnost Primeri: <i>debela deska, knjiga, preproga, stena</i> Makedonsko: Што има широк напречен пресек, што има големи димензии.</p> <p>a) ki ima glede na dolžino razmeroma velik obseg, premer Primeri: <i>debela bukev, gorjača, palica, vrv</i> Makedonsko: Што има во врска со должина голем обем, премер</p> <p>2. z izrazom količine ki izraža razsežnost med najbližjima nasprotnima ploskvama Primeri: <i>za prst debela pločevina Kako debele žeblje potrebuješ?</i> Makedonsko: со израз на количество, изразува</p> <p>3. pri manjših okroglih stvareh ki ima razmeroma velike razsežnosti Primeri: <i>debele grozdne jagode, debele kaplje</i> Makedonsko: кај мали тркалезни предмети, што имаат големи димензии</p> <p>a) ki sestoji iz razmeroma velikih enot Primeri: <i>pridelati debel krompir Začel je naletavati debel in redek sneg.</i> Makedonsko: што се состојат од големи делови</p> <p>b) z izrazom količine ki izraža razsežnosti Primeri: <i>Kamen je bil debel za otroško pest. kakor lešniki debele solze</i></p>
---	--

	<p>Makedonsko: со израз за количеството изразува некакви димензии</p> <p>4. ki ima na telesu razmeroma veliko tolšče, mesa: Primera: <i>debel človek</i> <i>Zaklali so debelega prašiča .</i></p> <p>Makedonsko: што е многу гојазен, што има делови на телото, прекриени со сало</p> <p>5. ki izraža robotost, grobost Uporaba: ekspresivno Primera: <i>debela kletev</i> <i>Pripovedovali so si debele šale.</i></p> <p>Makedonsko: кој што изразува грубост, острина</p> <p>6. navadno v zvezi z glas, smeh globok, nizek: Uporaba: pogovorno Primera: <i>debel glas</i> <i>Zaslišal se je debel smeh.</i></p> <p>Makedonsko: (обично во врска со глас) длабок, низок смев</p>
--	---

<p>действие, ср.</p> <p>1. дејство Употреба: Воен термин Примери: <i>Воени дејствија.</i> Словенечки: vojna akcija, vojna operacija</p> <p>2. Еден дел од драмско дело. Употреба: Сцена Примери: <i>Заплетот се случува во второто дејствие на драмата.</i> Словенечки: dejanje v drami; prizor</p>	<p>déjstvo, s.</p> <p>1.kar dejansko obstaja ali se je dejansko zgodilo Primera: <i>Dejstva pričajo proti njegovi trditvi.</i> <i>Upoštevali so samo dejstva.</i> Makedonsko: факт; нешто, што вистински постои или се случило</p>
---	---

дејство, ср.

1. Пројавување на некаква енергија, дејствување, функционирање.

Примери:

Архимед го открил дејството на лостот.

Разорно дејство на експлозивот.

Ја пушти машината во дејство.

Со голема вештина ги вршеше сите тие дејства.

Словенечки: efekt, pogon, delovanje

2. Резултат, последица, влијание, впечаток од нешто.

Примери:

Овој отров има смртоносно дејство.

Под дејството на алкохолот стануваше насилен и груб.

Под дејството на алкохолот стануваше насилен и груб.

Неговите зборови имаа силно дејство.

Словенечки: učinek, rezultat

3. Вооружен судир, борбена акција.

Употреба: Воен термин

Примери:

Започнале воени дејства во пограничните области.

Словенечки: oborožen sporad, vojna akcija, borba

4. Тек од настани, случувања во некое литературно дело.

Примери:

Дејството на романот почнува во минатиот век.

Двигатели на дејството во текстот се децата.

Во вториот чин од драмата, дејството достигнува кулминација.

Словенечки: tok dogajanja v nekem literarnem delu

5. Значење, содржина на глаголот.

<p>Употреба: Граматика Словенечки: <i>romen glagola</i></p>	
--	--

<p>дека, сврз.</p> <p>1. Во исказни зависнослужени реченици. Примери: <i>Тој рече дека ќе дојде.</i> <i>Таа мисли дека научила.</i> <i>Тие сфаќаат дека работата не оди.</i> Словенечки: <i>veznik da, uporablja se v podrednih stavkih</i></p> <p>2. Во причински зависнослужени реченици. Примери: <i>Не отиде дека не ù дале покана навреме.</i> <i>Се разболела дека никој не ја погледнувал.</i> Словенечки: <i>veznik ker</i></p>	<p>déka, <i>ž.</i></p> <p>1. dekagram Uporaba: <i>pogovorno</i> Primeri: <i>kupiti deset dek masla</i> <i>tri kile in šestdeset dek</i> Makedonsko: декаграм- мера што означува тежина од десет грама</p> <p>2. (volnena) odeja Uporaba: <i>pogovorno</i> Primeri: <i>pokriti se z deko</i> <i>ogrniti konja z deko</i> Makedonsko: ќебе- вид грубо изработена покривка или постилка, обично од волна.</p>
---	---

--	--

<p>дела, несв.</p> <p>Употреба: Дијалектен збор Обработува и обликува камен или дрво со алатки, прави да е соголено и да е мазно.</p> <p>Примери: <i>Делка греда.</i> <i>Делка нови штици.</i> <i>Делка трупци.</i> <i>Делка камења.</i></p> <p>Словенечки: obdelava in oblikovanje lesa ali kamna z orodjem na tak način, da predmet postane gladek</p>	<p>dela, nedov.</p> <p>1. zavestno uporabljati telesno ali duševno energijo za pridobivanje dobrin Primeri: <i>Dela od jutra do večera.</i> <i>Cel dan je delal na polju, pri stroju, v pisarni.</i> Makedonsko: работи; свесно употребување физичка или психичка енергија за да добие разни добра</p> <p>2. opravljati delo na kakem področju celotnega proizvodnega procesa kot vir zaslужka Primeri: <i>Ugotoviti, koliko ljudi dela v industriji, kmetijstvu.</i> <i>Dela v rudniku, v tovarni, pri črpalni napravi.</i> Makedonsko: работи на некое подрачје од произведувачкиот процес за заработка</p> <p>3. s širokim pomenskim obsegom z delom omogočati nastajanje česa Uporaba: prehodno Primeri: <i>Delati nov most čez reko.</i> <i>Več strokovnjakov dela načrt za novo cesto.</i> Makedonsko: (со широк обем на значење) прави, создава</p> <p>a) sestavljati, dati v izdelavo nekaj Uporaba: publicistično Primeri: <i>Dela na slovarju.</i> <i>Dal je delat plašč.</i> Makedonsko: составува</p> <p>b) proizvodjati, izdelovati Primeri: <i>Tovarna dela le športne čevlje.</i> <i>delati električne aparate za izvoz</i> Makedonsko: произведува, создава</p> <p>c) pridobivati, napravljati</p>
--	---

Primeri:

Gumi delamo iz kavčuka.

Vino se dela iz grozdja.

Makedonsko: придобие, направи

4. opravljati, izvrševati kako delo ali aktivnost sploh

Uporaba: prehodno

Primeri:

Zgodaj zjutraj raznaša časopise, to dela vsak dan.

Vse dela prizadevno, z veseljem.

Makedonsko: врши, изведува некоја работа или активност

5. biti dejavno udeležen pri nastajanju česa

Primeri:

Tanke pete delajo jamice v parketu.

Veter dela valove.

Makedonsko: активно учествување во настанување на нешто

a) dajati čemu kako lastnost, značilnost

Primeri:

Ta frizura jo dela mlajšo, kot je v resnici.

Neprestano deževje je delalo bivanje na morju manj prijetno.

Makedonsko: давање neкаква карактеристika на нешто

6. s širokim pomenskim obsegom biti v delovnem stanju

Primeri:

Prezračevalne naprave so delale neprestano.

Srce mu je začelo delati.

Makedonsko: (со широк обем на значење) нешто е во работна состојба; работи

a) učinkovati, delovati

Uporaba: pogovorno

Primer.

Strup je začel hitro delati.

Makedonsko: дејствува

7. s prislovom kazati do česa določen odnos, ki se izraža zlasti v dejanjih

Grdo dela s knjigami.

	<p><i>Ne smemo tako delati z maternim jezikom.</i> Makedonsko: со прилог- покажува однос до нешто со своето дејствување</p> <hr/> <p>dela se (3. os. ed.), nedov.</p> <p>1. biti v stanju nastajanja Primeri: <i>Bula se mu dela na vratu.</i> <i>Ivje, led se dela.</i> Makedonsko: нешто што е во стање на настанување</p> <p>2. kazati določeno stanje ali lastnost, ki v resnici ne obstaja Primeri: <i>Dela se gluhega, imenitnega, skromnega.</i> <i>Kaj se boš delal važnega, saj vemo, kako je s teboj.</i> Makedonsko: покажува некаква сосотојба или карактеристика што не постои.</p>
--	---

<p>дележ, ж.</p> <p>1. Постапка со која нешто се дели; делење, поделба, определување дел. Словенечки: deljenje</p> <p>2. Разделба, одделување од неког или од нешто. Употреба: Книжевен збор Словенечки: ločitev od nekoga / pečesa</p>	<p>délež, м.</p> <p>1. kar ob delitvi česa odpade na posameznika: Primeri: <i>Vsak bo dobil svoj delež.</i> <i>Zahteval je svoj delež.</i> Makedonsko: удел, тоа што припаѓа некому при делба на нешто.</p> <p>2. s čimer kdo sodeluje, pomaga pri skupnem prizadevanju: Primeri: <i>Ugotoviti delež slovenske industrije v skupnem izvozu.</i> <i>List ima važen delež pri oblikovanju politične zavesti.</i> Makedonsko: удел, учество во нешто</p>
---	--

<p>дели, сврш. / несвр.</p> <p>1. Направи, прави помали делови, расчлени, расчленува нешто врз некоја основа или мерка. Примери: <i>Децата го делеа лебот на еднакви парчиња.</i> <i>Ги пржеа рипчињата и ги делеа на сите.</i> <i>Дружината ја делеше својата пљачка.</i> Словенечки: razčleniti, razčleniti na podlagi neke osnove razdeliti na dele</p> <p>2. Направи, прави поделба на категории, групи, класи и сл. Примери: <i>Јас не ги делам луѓето на лоши и арни.</i> <i>Бродовите ги делеле на три групи.</i> <i>Според видот, глаголите ги делиме на свршени и несвршени.</i> Словенечки: razdeliti na kategorije, skupine, razrede, itd.</p> <p>3. Разграничи, разграничува две нешта или едно од друго нешто. Примери: <i>Долината ги делеше двете планини.</i> <i>Реката го дели полето на три дела.</i> <i>Многу нешта не делат.</i> <i>Беше потпрена на работ што го дели огништето од судот.</i> Словенечки: razmejiti, razmejiti eno stvar od druge</p> <p>4. Разграничи нешто по време и растојание. Примери: <i>Еден чекор го делеше од работ на бездната.</i> <i>Од карпата го делеа само стотина метри.</i> <i>Токму еден век не дели од тоа време.</i> Словенечки: razmejiti/ razdeliti nekaj na časovne in merske enote.</p>	<p>deli, (3. os. ed.), nedov.</p> <p>1. iz celote delati, napravljati dele Primera: <i>Jarek deli njivo na dva dela.</i> <i>Zavesa deli sobo v dva prostora.</i> Makedonsko: направи, прави помали делови, расчленува нешто врз некоја основа или мерка; од целина прави помали делови</p> <p>2. od večje količine dajati po delih Uporaba: navtika, ekspresivno Primera: <i>Mati jim je delila orehe in hruške.</i> <i>Učitelj je delil zaušnice.</i> Makedonsko: од големо количество дава по делови</p> <p>3. navadno v zvezi z z ne imeti česa sam, ampak skupaj s kom: Primera: <i>Z nikomer noče deliti oblasti, odgovornosti.</i> <i>Prvo mesto si delita naš in avstrijski smučar.</i> Makedonsko: споделува</p> <p>4. biti, nahajati se vmes: Primera: <i>Gibraltarski preliv deli Afriko od Pirenejskega polotoka.</i> <i>Delilo ju je rešetkasto okno.</i> Makedonsko: нешто / некој е помеѓу нешто</p> <p>5. delati računsko operacijo, pri kateri se ugotavlja, kolikokrat je deljenec večji od delitelja: Uporaba: matematika Primera: <i>deliti in množiti</i> <i>deliti dvajset s pet</i> Makedonsko: Врши операција делење на некој број.</p>
--	--

5. Направи, прави поделба во едно семејство, раздели, разделува, оддели, одделува од некого или од нешто.

Примери:

Родителите ги делија младите една недела по свадбата.

Ништо не може да ме дели од тебе.

Јатрвите ги делија браќата.

Словенечки: ločiti nekoga od nekoga/ nekaj, delati prepad med družinskimi člani

6. Изгледа поинаку, се разликува, двои од нешто.

Примери:

Само сивите очи и белите заби делеа во бојата.

Словенечки: razlikovati se

7. Користи, располага со нешто заеднички.

Примери:

Тие ја делат власта и фронтот.

Се сложија да живеат под еден покрив, да делат една соба.

Словенечки: razpolagati s skupnim imetjem.

8. Прифати нечие мислење, став, се согласи за нешто со некого.

Примери:

Јас не го делам тоа мислење.

Никој не ја дели нејзината желба за совршенство и чистота.

Словенечки: sprejeti tuje mnenje, mišljenje, strinjati se z nekom.

9. Упати зборови, искаже, намени, даде од себе некому нешто.

Употреба: Преносно значење

Примери:

Тој им дели мошне штедри и ласкави епитети.

Судијата продолжил да дели правда.

Словенечки: podeliti, nameniti komu nekaj, nameniti komu dobro besedo

10. Сподели, споделува, преживее, преживува нешто со некого.

Употреба: Преносно значење

Примери:

Ќе делиме заедно и добро и зло.

Не би сакал со никого да ги делам моите ноќи тука.

Сака со некого да ја дели одговорноста.

Слично со: сподели (св.)

Словенечки: deliti izkušnjo z nekom, preživeti nekaj skupaj z nekom

11. Врши операција на делење на некој број.

Употреба: Математика

Примери:

Наполно потонати во работата, тие множат, делат и собираат.

Словенечки: deliti (v matematiki)

12. (се дели) Се раздвои, се раздвојува, се раздели, се разделува на делови.

Примери:

Реката се делеше во два ракава.

Патеката по која одеше се делеше на две.

На ова место се дели патот.

Словенечки: razdeliti se

13. (се дели) Се раздели на групи, категории и сл.

Примери:

Луѓето почнаа да се собираат и да се делат на групи.

За него, сите девојки на светот се делат на две сорти.

Гласовите се делат на две групи: самогласки и согласки.

Словенечки: razdeliti v skupine, kategorije, ipd.

14. (се дели) Се оддалечи, се одвои, се раздели од некого или од нешто.

Примери:

Двајцата браќа се заедно работеле и никогаш не се делеле.

<p><i>Не се делам јас од неа. Тешко му беше да се дели од родното место. Словенечки: ločiti se od nekoga / nečesa.</i></p> <p>15. (се дели) Се оддели, се издвои (со имотот) од семејството. Примери: <i>Синовите веднаш по женидбата се делија. Треба да ги натерам браќата да се делат. Јас ќе се делам од дома. Словенечки: zapustiti družino, odcepiti se od družine.</i></p> <p>16. (се дели) Се оддели од нешто, не може да остане во цврст спој. Примери: <i>Превареното месо се делеше од коските. Сувата кора се делеше од стеблото и паѓаше. Словенечки: ločiti se od nečesa, biti nezmožen ostati v tesni zvezi.</i></p>	
---	--

<p>делница, ж.</p> <p>1. Дел од првобитно заедничка, поделена нива. Примери: <i>Северна делница. Словенечки: del od prvotno skupne, razdeljene njive</i></p> <p>2. Растојание меѓу две точки на пат, автопат и сл. Употреба: Транспорт Примери: <i>Се прави патот на делницата меѓу Охрид и Струга. Словенечки: odsek med dvema točkama na cesti, avtocesti, itd.</i></p> <p>3. Дел од музичко дело. Употреба: Музика и танц</p>	<p>délnica, ž.</p> <p>1.v kapitalistični ekonomiki vrednostni papir, ki izkazuje pravico do deleža pri glavnici in dobičku delniške družbe: Primera: <i>Pri tovarni ima svoje delnice. kupiti, prodati delnice</i> Makedonsko: акција- Вредносна хартија како удел во капиталот на акционерско претпријатие.</p>
--	---

<p>Примери: оркестарска делница Делници за различни инструменти од оркестарска партитура.</p> <p>Словенечки: del glasbenega dela</p>	
---	--

<p>делничар, м.</p> <p>1. Тој што има дел од заеднички имот, од заедничко наследство. Словенечки: lastnik dela skupnega imetja, dediščine</p>	<p>délničar, м.</p> <p>1. lastnik delnic: Primeri: <i>delničar rudnika, tovarne;</i> <i>zbor delničarjev / mali delničarji</i> Makedonsko: акционер- сопственик на акции.</p>
--	--

<p>делничен, прид.</p> <p>1. Што се однесува на делник. Примери: <i>Делнично буђење на градот.</i> <i>делничен ден, делнична ноќ</i> Словенечки: Kar se nanaša na delovnik.</p> <p>2. обичен, секојдневен Употреба: Преносно значење Примери: <i>Делничен живот.</i> Словенечки: običajen, vsakdanji</p>	<p>délničen, prid.</p> <p>1. Pridevnik od delnica Primer: <i>delnični odrezek</i> Makedonsko: акционерски</p>
---	--

<p>деловник, м.</p> <p>1. Збир прописи за начинот на водење на работата (на седница на собрание, на комисија). Употреба: Административен термин Примери: <i>Деловник за работа.</i> Словенечки: predpisi za način vodenja seje, sveta, komisije</p>	<p>délovnik, м.</p> <p>1. ustaljeno število delovnih ur v enem dnevnu: Primeri: <i>osemurni delovnik</i> <i>prehod na skrajšani delovnik</i> Makedonsko: работно време; фиксен број на работни часови во еден ден</p>
--	--

--	--

<p>дирек, м.</p> <p>1. Дрвен столб што служи за потпора. Употреба: Архитектура и градба Примери: <i>Се потпре до дирекот.</i> <i>Дирек на скалите.</i></p> <p>Словенечки: lesen podporni steber</p> <p>2. Главен, што го поднесува товарот (обично таткото во семејството). Употреба: Преносно значење, Разговорно Примери: <i>Го нема дирекот на куќата.</i> Словенечки: steber družine (običajno oče)</p>	<p>dírek, м.</p> <p>dir: Uporaba: redko Primer: <i>Konj se je pognal v živahen direk</i> Makedonsko: галоп</p>
--	---

<p>ДИСК, м.</p> <p>1. послужавник Примери: <i>Бакарен диск со шолји за кафе.</i> Словенечки: podstavek, pladenj</p> <p>2. Тас за собирање црковни прилози (пари). Употреба: Црковен термин Примери: <i>манастирски диск</i> Словенечки: krožnik za zbiranje miloščine, cerkvenih prispevkov</p> <p>3. Тркалезна плоча што се фрла во далечина по утврдени правила. Употреба: Спорт Словенечки: okrogla lesena, okovana plošča za metanje</p> <p>4. Тркалезна плочка со магнетен слој за чување и за понатамошно користење на податоци. Употреба: Информатика</p>	<p>dísk, м.</p> <p>1. okrogla lesena, okovana plošča za metanje Uporaba: šport Primera: <i>vreči disk</i> <i>tekmovanje v metu, metanju diska</i> Makedonsko: Тркалезна плоча што се фрла во далечина по утврдени правила.</p> <p>2. disku podoben del priprave, naprave Uporaba: tehnika Primera: <i>vrteči se diski brane drobijo kepe zemlje</i> <i>zavorni disk</i></p> <p>Makedonsko: на диск сличен дел од апарат</p>
--	---

<p>Примери: <i>компактен диск</i> <i>тврџ диск</i> <i>системски диск</i> Словенечки: plošča z magnetnim slojem za shranjevanje in kasnejšo uporabo podatkov</p>	
--	--

<p>ДИШИ, несв. → изведенка од дише, несв.</p> <p>1. Вовлекува воздух во организмот (преку нос или уста) и го испушта од себе, вдишува и издишува. Примери: <i>Дишеше длабоко и гледаше во темнината.</i> Тешко дишеше. Словенечки: dihati; vdihati in izdihati</p> <p>2. Живее, постои, покажува знак на живот. Употреба: Преносно значење Примери: <i>Градот дише сиромашки.</i> Словенечки: živi, obstaja; diha</p> <p>3. Се пројавува, се изразува со нешто, на некој начин. Употреба: Преносно значење Примери: <i>Поетски занес дише и од писмото на постариот брат.</i> Словенечки: izraziti se s čim, na nek način</p>	<p>diši, (3. os. ed.), nedov.</p> <p>1. oddajati, dajati prijeten vonj Primeria <i>Akacije močno, opojno dišijo.</i> <i>Diši po vrtnicah.</i> Makedonsko: мириса, испушта убав мирис</p> <p>a) zudarjati, smrdeti Uporaba: evfemizem Primeria: <i>Salama že diši.</i> <i>Iz ust mu diši .</i> Makedonsko: смрди. мириса одвратно, лошо</p> <p>2. imeti, kazati značilnosti česa Uporaba: ekspresivno Primeria: <i>Ta beseda diši po čitalniški dobi.</i> <i>Zavračal je vse, kar je dišalo po razkošju.</i> Makedonsko: има, покажува карактеристики на нешто</p> <p>3. z dajalnikom vzbujati željo, mikati Primeria: <i>Cigareta mu še nikoli ni tako dišala.</i> <i>Hudo je bolan, saj mu še vino ne diši.</i> Makedonsko: возбудува желба, мами</p> <p>4. vohati, duhati: Uporaba: prehodno, zastarelo Primer: <i>mačka diši miš</i> Makedonsko: души, мириса</p>
---	---

<p>доаѓа, несврш.</p> <p>1. Пристигнува од некаде на кој било начин. Примери: <i>Таа доаѓаше на работа точно во девет часот.</i> <i>Доаѓаше возот и него го обзеде нестрпливост.</i> <i>Од фронтот не доаѓаа никакви вести.</i> Словенечки: prispeti</p> <p>2. За вода - дотекува, надоаѓа. Примери: <i>Доаѓаат сите реки и се однесуваат Брановите што доаѓаа од ширината, не навлегуваа вопристанштето.</i> Словенечки: (za vodo) narasti, dvigati se, nateči</p> <p>3. За миризба - се шири, се разлива. Примери: <i>Од кафеанчето доаѓаше мирис на топли погачи.</i> <i>Одвреме-навреме доаѓаше мирис на липи.</i> Слично со: разлива (несв.) Словенечки: širiti se (za vonjave)</p> <p>4. Ми (ти, му...) посакува; има желба. Примери: <i>Ми доаѓа да заплачам од радост.</i> <i>Ќ доаѓаше да се развеска.</i> Словенечки: zaželeli si</p> <p>5. обзема, исполнува Примери: <i>Одвреме-навреме само по себе му доаѓаше еден вид спокојство.</i> <i>Му доаѓаше некоја леснина и во мислите изнаоѓаше убави зборови занего.</i> Словенечки: obvzema, izpolnjuje</p> <p>6. За време -</p>	<p>dogaja se, (3. os. ed.), nedov.</p> <p>večkrat se zgoditi Primer: <i>V podjetju se dogajajo napake.</i> <i>V tej igri se nič ne dogaja, v njej ni dramatskih konfliktov .</i> Makedonsko: се случува многупати</p> <p>a) izraža obstoj, potek v prostoru in času: Primer: <i>Ne vem, kaj se dogaja v tej hiši.</i> <i>Slutil sem, da se z bratom nekaj hudega dogaja.</i> Makedonsko: егзистенција, постоење, тек во простор и во време</p>
---	---

<p>настапува, започнува. Примери: Доаѓа време на големи долги ноќи. Пролетта доаѓаше полека, несигурно. Словенечки: nastopiti, priti (za čas)</p>	
---	--

<p>добрина, ж.</p> <p>1. Особина на тој што е добар; пријателско расположение спрема луѓето, спремност за давање помош, великодушност. Примери: Од лицето му избиваше добрина. <i>Жедно му гледаше во очите оти старецот сета своја добрина како да ја имаше во погледот.</i> Словенечки: dobrota (karakteristika)</p> <p>2. Нешто што е извршено во полза на другите; добро дело. Примери: <i>Тој ни направил многу добрини.</i> Словенечки: dobro delo</p>	<p>dobrina, ž.</p> <p>1. mn. kar je namenjeno za zadovoljitev človekovih potreb Uporaba: navtika Primeri: <i>pridobivati, proizvajati dobrine gospodarske, potrošne dobrine</i> Makedonsko: добивка- она, што е потребно за задоволување човекови потреби</p> <p>2. korist Uporaba: redko Primeri: <i>To je dobrina za vse ljudi. cepljenje proti boleznim je velika dobrina za naše otroke.</i> Makedonsko: корист</p> <p>3. dobra, pozitivna lastnost Uporaba: knjižno Primeri: <i>etične dobrine</i> <i>Planinstvo vzbuja v ljudeh moralne dobrine.</i> Makedonsko: добра, позитивна особина</p>
--	---

<p>добиток, м.</p> <p>1. (само едн.) Домашни животни (крави, коњи, овци, кози). Употреба: Земјоделство Примери: <i>Татко го собра од дворот добитокот за да го води на паша.</i> Словенечки: domače živali (krave, konji, ovce, koze)</p>	<p>dobitek, m.</p> <p>1. denar ali predmet, dobljen v igri na srečo Primeri: <i>zadeti glavni dobitek</i> <i>Stombole se je vračal brez dobitka.</i> Makedonsko: пари или предмет, добиени во игра на среќа</p> <p>2. pridobitev, korist</p>
--	--

<p>2. Едно такво животно. Употреба: Земјоделство Словенечки: samo ena domača žival</p>	<p>Uporaba: knjižno Primeri: <i>To je izreden dobitok za vse narode. Pokazal mu je svoj novi dobitok.</i> Makedonsko: стекнување, корист</p> <p>3. dobiček, premoženje Uporaba: zastarelo Primer: <i>Samo za dobitok mu gre.</i> Makedonsko: добивка, имот</p>
--	---

<p>догледа, сврш.</p> <p>1. Види нешто од подалеку, забележи. Примери: <i>Се сврте и назад ја догледа девојката.</i> <i>Ја догледа во далечината и негова та куќа.</i> Словенечки: opaziti nekaj od daleč, zabeležiti</p> <p>2. Заврши со гледањето на нешто; види, изгледа до крај. Примери: <i>Јас не го догледав филмот зашто ми се спиеше.</i> <i>Небото е сино, големо и ничии очи не можат да го догледаат.</i> Словенечки: odgledati nekaj do konca</p> <p>3. За очи - изгуби способност да гледа, има ослабен вид. Примери: <i>Стар е веќе, очи догледале.</i> Словенечки: (za oči) orešati, izgubiti sposobnost vida</p> <p>4. Чува, се грижи за неког до крај. Примери: <i>Мене зет нема да ме догледа.</i> Словенечки: (po)skrbeti za nekoga do konca</p>	<p>doglada, (3. os. ed.), dov.</p> <p>1. s pogledom doseči Primera: <i>Ni mogel dogledati konca ravnine. Komaj je dogledal do vrha.</i> Makedonsko: Види нешто од подалеку, забележи.</p> <p>2. doumeti, dojeti Uporaba: knjižno Primer: <i>dogledati globočino človeške bede dogledati vlogo umetnosti v družbi</i> Makedonsko: сфати, домисли</p>
--	---

<p>ДОГОВОР, м.</p> <p>1. Постигната согласност, писмена или усна, помеѓу две или повеќе страни за нивните меѓусебни односи, права и задолженија. Употреба: Правда Примери: <i>Денес мораме да потпишеме договор и да ја уплатиме првата рата.</i> <i>Колективен договор.</i> <i>Општествен договор.</i></p> <p>Словенечки: soglasje, pisno ali ustno, med dvema ozr. več stranmi o njihovih medsebojnih odnosih, pravicah in dolžnostih, pogodba</p> <p>2. Советување, разговор за донесување заеднички одлуки. Примери: <i>Во оваа тивка ноќ се собравме како браќа и луѓе на договор.</i> Словенечки: svetovanje, odločanje o skupnih odločitvah</p> <p>3. Заедничка одлука донесена по некој разговор. Примери: <i>Телефонскиот договор за средба и интервју беше мошне кус и ефикасен.</i> Словенечки: skupna odločitev sprejeta v pogovoru, dogovor.</p>	<p>dogóvor, m.</p> <p>1. sporazum, soglasje glede kakih določil ali obveznosti: Primera: <i>skleniti dogovor</i> <i>Odstopil je od dogovora.</i> Makedonsko: согласување околу некакви одредби или обврски</p>
---	--

<p>ДОДЕЛА, свр.</p> <p>1. Изделка до крај. Примери: <i>Овој камен треба да се доделка за да добие убава форма.</i> Словенечки: izrezbariti do konca</p> <p>2. Заврши со делкање. Примери:</p>	<p>dodela, (3. os. ed.), dov.</p> <p>1. končati delo: Primera: <i>Ko boste dodelali, boste dobili plačo,</i> <i>Za danes smo dodelali.</i> Makedonsko: изврши, доведе работа до крај</p> <p>a) <i>pri nas si dodelal, lahko greš ne želimo</i></p>
---	---

<p><i>Бочварот доцна вечерта ја доделка кацата.</i></p> <p>Словенечки: zaključiti z rezbarjenjem</p>	<p>več imeti stikov s teboj Uporaba: ekspresivno Makedonsko: го обрал зелен бостан- тие не сакаат да контактираат со него</p> <p>2. izdelati do konca: Primer: <i>Krojač je dodelal obleko.</i> <i>Slika je že dodelal.</i> Makedonsko: изработи, направи нешто до крај</p> <p>3. opraviti dokončna dela za lepši videz, boljše kakovost: Primer: <i>Tkanine je treba po tkanju še dodelati in oplemenititi.</i> Makedonsko: среди, дотера нешто за поубав изглед, за подобар квалитет</p>
---	---

<p>доза, ж.</p> <p>1. Количество лек или друга супстанција што се зема во определен период од порецепт или по потреба. Примери: <i>Лекарот ми препиша дневна доза таблети.</i> <i>Едно момче почина од преголема доза хероин.</i> Словенечки: določena količina zdravila</p> <p>2. Определено количество, пакување, мера од нешто. Употреба: Преносно значење Примери: <i>Во кифличките ставив две дози брашно.</i> Словенечки: določena količina nečesa</p>	<p>dóza, ž.</p> <p>1. manjša, lepo izdelana škatla za shranjevanje česa: Primer: <i>vzeti cigareto iz doze</i> <i>lesena, rezljana, zlata doza</i> Makedonsko: мала, убаво направена кутија за складирање на нешто</p> <p>2. kovinski ali plastični okrov, v katerem so narejeni spoji, odcepi, priključki: Uporaba: elektrika <i>vgraditi doze</i> <i>odcepna, priključna doza</i> Makedonsko: метално или пластично куќиште, во кое се направени спојеви, раздели и приклучоци</p> <p>3. določena, natančno odmerjena količina česa, navadno zdravila, odmerek: Primer: <i>povečati, predpisati dozo</i> <i>To zdravilo učinkuje že pri razmeroma nizki dozi.</i> Makedonsko: Определено количество, пакување, мера од нешто, обично од лек</p>
--	---

	<p>a) količina sploh: <i>Vzela je preveliko dozo uspavalnih praškov.</i> <i>Kisla vina žveplajo navadno z manjšo dozo.</i> Makedonsko: количество воопшто</p>
--	---

<p>докај, пред.</p> <p>1. За означување на приближен временски период. Примери: <i>Пазарот свршува докај ужина.</i> <i>Општинските работи се наоѓале во рацете на малобројните Цинцари докај 60-тите години.</i> Словенечки: predlog do, za označevanje približnega časovnega obdobja</p> <p>2. За означување на бројна приближност. Примери: <i>Ќе гледаш да купиш нешто поевтино, докај педесет денари.</i> <i>Растојание меѓу редовите оставаат докај шеесет сантиметри.</i> Словенечки: do, približno, okoli;</p> <p>3. Со просторно значење - до некое место, до некогo. Примери: <i>Отиде докај чешмата.</i> <i>Се прошетавме докај паркот.</i> <i>Одовде докај нив не е далеку.</i> Словенечки: krajevna označba, do nekega mesta, do nekoga</p>	<p>dókaј in dokàј, prisl.</p> <p>1. precéј Uporaba: knjižno Primeri: <i>Od takrat je minilo dokaj let.</i> <i>Dokaj njegovih vrstnikov je že mrtvih.</i> Makedonsko: прилично</p>
---	--

<p>дол, м.</p> <p>Вдлабнато место меѓу два рида каде што тече или некогаш течела река. Употреба: Географија Примери: <i>Од обете страни на овој сув дол се издигаа карпести ридови.</i></p>	<p>dól, м.</p> <p>dolina Uporaba: starinsko Primeri: <i>doli in drage</i> <i>Potok teče po dolu.</i> Makedonsko: дол</p>
---	---

<p>Само од долот шуми реката. Словенечки: dolina</p>	<p>dôl, prisl.</p> <p>1. izraža gibanje ali smer proti nižjemu kraju Primer: <i>Hoditi po stopnicah gor in dol.</i> <i>Stopiti (s kolesa) dol.</i> Makedonsko: изразува движење или насока спрема ниже место, крај</p> <p>a) (v medmetni rabi) izraža čustvo odpora, nasprotovanja, zahtevo po odstranitvi Primer: <i>Dol korupcija, dol z izdajalci!</i> Makedonsko: изразува чувство на отпор, несогласување, претензија за отстранување</p>
--	---

<p>долетаат, свр.</p> <p>1. Дојде, стигне со летање. Примери: <i>Една пчела долета низ прозорецот.</i> <i>Долетаа големи јата птици.</i> Словенечки: prileteti</p> <p>2. Дојде од некаде, се појави, се слушне нешто. Употреба: Преносно значење Примери: <i>Од ходникот долета врескање.</i> <i>До неговите уши долета јасен човечки вик.</i> <i>Со него долета и радоста во куќата.</i> Словенечки: priti od nekod, pojaviti se, zaslišati se</p> <p>3. Дојде, стигне брзо, веднаш. Употреба: Преносно значење Примери: <i>Во селото долета на коњ еден човек.</i> <i>На крилат коњ долетал чуден</i></p>	<p>doleta, (3.os. ed.), nedov.</p> <p>1. leteč doseгати cilj: Primer: <i>Ptice so doletale in odletale.</i> Makedonsko: со летање достигнува цел</p>
--	--

јунак.

Словенечки: prileteti, priti hitro

домар, м.

Лице што се грижи за одржување на а дом, куќа, простории и сл.

Примери:

Клучевите се кај домарот

Словенечки: hišnik

dómar, м.

učenec, ki stanuje v (dijaškem) domu:

Uporaba: žargon, šolstvo

Primer:

V razredu je bilo precej domarje.

Makedonsko: ученик, кој што живее во студентски дом (а средношколци)

домаќин, м.

1. Лице што управува со куќата, со домот; глава на семејството.

Примери:

Секој домаќин си остава наследник на куќата.

Многу домаќини ги напуштија своите огништа.

Словенечки: glava družine, oseba, ki upravlja z družinskim imetjem

2. Лице што добро го води своето домаќинство; чесен, угледен, богат човек.

Примери:

Toj беше умен домаќин што знае да стави пара врз пара.

Сватовите беа чесни луѓе и добри домаќини.

Toj е еден од првите домаќини во селото.

Словенечки: oseba, ki dobro gospodari s svojim imetjem; časten, ugleden, bogat človek

3. Лице што прима некого како гостин.

Примери:

Домаќинот ги покани гостите да се напијат.

Гостинот и домаќинот си ги сретнаа погледите.

Домаќините ги поканија гостите за вечера.

domačín, м.

1. kdor je doma, živi v določenem kraju:

Primer:

Domačini so turiste sprejeli z nezaupanjem. Partizani so dobivali pomoč pri domačinih.

Makedonsko: лице што потекнува од определено место; домородец

a) kdor je po izvoru od tam, kjer živi

Primer:

avstralski domačini

Odpor domačinov do belih gospodarjev .

Makedonsko: домородец; лице што потекнува од определено место

2. (hišni) gospodar

Uporaba: zastarelo

Primer:

Postregel jim je domačín sam.

Makedonsko: Лице што добро го води своето домаќинство; господар

3. mn., člani družine; domači

Uporaba: zastarelo

Primer:

Okrog očetove postelje so stali vsi domačini.

Makedonsko: најблиските, што живеат во семејство, домаќини

Словенечки: gostitelj, oseba, ki sprejema goste

4. Лице (правно или физичко) што организира некаков собир, прослава и сл.

Примери:

Најголем број учесници на конгресот беа од земјата домаќин.

Му се заблагодари на домаќинот за добриот пречек и условите што ги имале.

Словенечки: Pravna ali fizična oseba, ki organizira nek sestanek, proslavo itd.

5. Службено лице што се грижи за набавките во некоја фирма, установа и сл.

Примери:

Работи како домаќин во едно училиште.

Словенечки: službena oseba, ki je odgovorna za nabavo v nekem podjetju

6. сопруг, маж

Употреба: Разговорно

Примери:

Покојниот домаќин мој ми кажувал за него.

Домаќине, кутри домаќине, кому ме остави црна кукавица!

Словенечки: soprog, mož

7. Клуб, екипа на чијшто терен се игра некој натпревар.

Употреба: Спорт

Примери:

Во редовите на домаќинот настапија и двајцата наши репрезентативци.

Целосната доминација на теренот му ја препуштивме на домаќинот.

Словенечки: gostiteljski klub, na katerega terenu se igra tekma.

8. (како прид.) штедлив

Примери:

Те сметав за домаќин човек.

Можеш и на заем да даваш ако си домаќин човек.

<p><i>Ние сме подомаќини од него.</i> Словенечки: (kot pridevnik) varčen človek</p>	
--	--

<p>донесе, сврш.</p> <p>1. Пренесе, предаде некому нешто но сејќи го од некаде. Примери: <i>Донеси вода во ѓумовите.</i> <i>Му донела нешто за јадење.</i> <i>Бротчето донесе патници.</i> <i>Дедо Мраз ќе им донесе подароци на децата.</i> Словенечки: prinesti</p> <p>2. Доведе некого од некаде до определено место. Примери: <i>Зборувате како да ве донеле од улица.</i> <i>Го донесе коњот до коритото на чешмата.</i> <i>Тука патот ме донесе.</i> <i>Некој му го донесе коњот што му го украдоа.</i> Словенечки: pripeljati</p> <p>3. Назначи некого на некое работно место, на некоја функција. Употреба: Разговорно Примери: <i>Стариот учител го отстранија, нов донесоа.</i> Словенечки: določiti nekoga za opravljanje neke funkcije, postaviti nekoga na delovno mesto</p> <p>4. Даде некаква материјална корист некому (приход, добивка) или доведе донекаво признание (награда, победа). Примери: <i>Лозјето му донесе добар приход.</i> <i>Романот му ја донесе првата награда на конкурсот.</i> Словенечки: prinesti nekakšno materijalno korist, dobiček, nagrado ali</p>	<p>donese, (3. os. ed.), dov.</p> <p>1. nehati nesti Uporaba: redko Primer: <i>Nimamo več jajc, ker so kokoši donesle.</i> Makedonsko: престана да несе јајца</p> <p>2. donositi: Uporaba: zastarelo Primer: <i>Če je krava bolna, ne bo donesla.</i> Makedonsko: доведе, за животно-донесе</p> <p>3. prinesti Uporaba: zastarelo Primer: <i>Dekla mu je donesla vina.</i> <i>Kupčija mu je donesla dobiček.</i> Makedonsko: донесе</p>
---	---

zmaĝo.

**5. Предизвика нешто, стане причин
а за нешто.**

Примери:

*Тој беше човек што може да донесе
грижи.*

Таа со себе донесе немир.

Словенечки: izzvati nekaj, postati vzrok
za nekaj

**6. Објави, усвои нешто (закон, проп
ис, заклучок).**

Примери:

донесе одлука, донесе пресуда

донесе заклучок

Словенечки: objaviti, sprejeti nekaj
(zakon, predpise, zaključek)

**7. Соопшти, пренесе глас, вест од н
екаде.**

Примери:

*Весниците ги донесоа првите резул
тати од изборите.*

Словенечки: sporočiti, prenesti
sporočilo, novico, glas od nekod

**8. Дојде, се случи нешто во текот н
а времето.**

Употреба: Преносно значење

Примери:

Ноќта донесе рафали.

*Тоа лето го донесе почетокот на во
јната.*

Утрото донесе многу ладен воздух.

Словенечки: priti, čez čas / v nekem
času se nekaj zgoditi

9. За кокошка -

престане да несе јајца.

Примери:

*Кокошките се стари, ќе донесат нас
коро.*

Словенечки: (za kokoši) nehati nesti
jaјca

<p>допита, свр.</p> <p>допраша Употреба: Дијалектен збор Словенечки: vprašati do konca, vprašati nekoga za nasvet</p>	<p>dopitati, dov.</p> <p>spitati do konca Primer: <i>dopitati prašiča, čebele</i> Makedonsko: гои, храни до крај</p>
<p>досега, прил.</p> <p>До овој момент, до овој час. Примери: <i>Лажеш за се што си рекол досега.</i> <i>Спиев досега.</i> <i>Не дошол досега кај нас</i> Словенечки: do zdaj, do tega trenutka</p>	<p>dosega, (3. os. ed.), nedov.</p> <p>1. s prizadevanjem, dejavnostjo prihajati do česa Primer: <i>dosegati cilje</i> <i>dosegati svoj namen</i> Makedonsko: со труд, со дејност доаѓа до нешто</p> <p>a) z oslabljenim pomenom, z glagolskim samostalnikom izraža dejanje, ki ga določa samostalnik Primer: <i>dosegati napredek, uspeh</i> Makedonsko: (со ослабено значење, со глаголска именка) изразува дело, потфат што го одредува именка</p> <p>2. v celoti opravljati, izpolnjevati Primer: <i>dosegati normo, plan</i> Makedonsko: некој во целост извршува нешто</p> <p>3. biti enak, enakovreden komu Primer: <i>Po umetniški vrednosti dosega pisatelj svoje sodobnike.</i> <i>Konzerve nikoli ne dosegajo sveže pripravljene hrane.</i> Makedonsko: тој е рамноправен со некого</p> <hr/> <p>dosega, ž. glagolnik od doseči</p> <p>Primer: <i>bojevati se za dosego ciljev</i> <i>dosega zaželenega namena</i> Makedonsko: (гледај ги горе наведените значења) изведенка од</p>

<p>дослух, м.</p> <p>1. Тајна врска, тајно договарање. Примери: <i>Писмото докажува дека тој бил во дослух со кралот.</i> Словенечки: skrivna zveza, dogovor na skrivaj</p> <p>2. Врска, поврзаност со нешто. Употреба: Преносно значење Примери: <i>Секое дело, на извесен начин, е во дослух со минатото.</i> <i>Сака да биде во дослух со тоа што се случува во светот на модата.</i> Словенечки: zveza, povezava s čim</p>	<p>doslúh, м.</p> <p>oddaljenost, v kateri se da kaj (razločno) slišati Uporaba: knjižno Primer: <i>priiti iz dosluha, v dosluh</i> <i>Žival je na, v dosluhu.</i> Makedonsko: оддалеченост, во која може нешто точно, јасно определо да се чуе.</p>
<p>досоли, свр.</p> <p>1. Стави уште сол, во доволна мера. Употреба: Гастрономија Примери: Ја досоли супата и ја принесе на ма сата. Словенечки: dodatno soliti</p> <p>2. Додаде, дополни нешто во кажу вањето. Употреба: Преносно значење Примери: <i>„Виното го пиевте без нас“, досоли тој.</i> Словенечки: dodati, dopolniti nekaj v pogovoru, pripomniti</p>	<p>dosoli, (3.os.ed.), dov.</p> <p>dodatno soliti Primer: <i>Ko juha dobro prevre, jo po potrebi dosolimo in okisamo</i> Makedonsko: Стави уште сол, во доволна мера.</p>
<p>дотече, свр.</p> <p>1. Надојде воден тек во поголемо количество од вообичаеното. Примери: <i>Реката дотече.</i> Словенечки: narasti, dvig vodne</p>	<p>doteče, (3. os. ed.) dov.</p> <p>1. s tekom priiti do koga, ki gre spredaj Primer: <i>Ženska ga je dotekla pred hišo.</i> <i>Na konju ga je z lahkoto dotekel.</i> Makedonsko: со трчање дојде, стигне до</p>

<p>gladine</p> <p>2. Престане да тече. Примери: Дотече ракијата од казанот. Словенечки: prenehati teči.</p>	<p>некого што оди испред</p> <p>2. miniti, izteči se Uporaba: starinsko Primer: <i>Čas hitro doteče.</i> <i>Kmalu ti bo doteklo življenje.</i> Makedonsko: помине, заврши</p>
---	---

<p>ДОТОЧИ, сврш.</p> <p>1. Стави уште, дотури некаква пијачка. Примери: Доточи ми боза. Словенечки: dodatno, zraven natočiti</p> <p>2. Заврши точење на некој пијалак Примери: Го доточивме виното. Словенечки: naliti, dokončati s točenjem pijače</p> <p>3. Заврши со острењето. Примери: Го доточив ножот. Словенечки: naostriti, nabrusiti, končati z ostrenjem</p>	<p>dotoči, (3. os. ed.) dov.</p> <p>dodatno, zraven natočiti Primer: <i>Vzela je steklenico in mu dotočila vina v kozarec.</i> Makedonsko: Стави уште, дотури некаква пијачка.</p>
---	--

<p>ДОХОД, м.</p> <p>Пари или други материјални вредности што се добиваат за трудот или за дејствувањето во времето за кое се пресметуваат. Употреба: Економија Словенечки: dohodek</p>	<p>dohòd, м.</p> <p>1. kraj, prostor, kjer se da do česa priti Primer: <i>Eksplozija je zasula dohod do rudarjev.</i> <i>Vsi dohodi v mesto so bili zaprti.</i> Makedonsko: достап, пат што води до некого или нешто</p> <p>2. prihod Uporaba: zastarelo Primer: <i>Vse je bilo pripravljeno za očetov dohod.</i> Makedonsko: пристигнување</p>
---	--

<p>доходен, прид.</p> <p>Што носи доход. Употреба: Економија Примери: <i>Доходна работа.</i> <i>Доходно стопанство.</i> Словенечки: vir dohodka</p>	<p>dohóden, prid.</p> <p>nanašajoč se na dohod Primera: <i>Široka dohodna pot vodi na sprehajališče. dohodne stopnice</i> Makedonsko: што се однесува на достап, достапен</p>
---	---

<p>драг, прид.</p> <p>1. Што предизвикува радост, среќа, задоволство. Примери: <i>Драг поглед.</i> <i>Драга девојка.</i> <i>Драго село.</i> <i>Драги предмети.</i> Словенечки: kar povzroča radost, srečo, zadovoljstvo; ljubo, drago</p> <p>2. Како форма на обраќање. Примери: <i>Драги соседи.</i> <i>Драга сестро/ моја.</i> Словенечки: oblika naslavljanja osebe</p>	<p>drág, prid.</p> <p>1. ki stane veliko denarja Primera: <i>To je zelo drag stroj.</i> <i>Živež je v mestu dražji kot na deželi.</i> Makedonsko: скап, што чини многу пари</p> <p>2. (z dajalnikom) do katerega ima kdo pozitiven čustveni odnos Примери: <i>Ta človek mi je zelo drag.</i> <i>Bil je drag mojemu srcu.</i> Makedonsko: нешто што предизвикува радост, среќа, задоволство.</p> <p>3. ki se mu pripisuje poseben pomen, posebna vrednost; dragocen Uporaba: redko Пример: <i>Ne izgublaj po nepotrebem dragega časa!</i> Makedonsko: Што се му припишува посебна, висока вредност; бесценет</p>
---	--

<p>драж, ж.</p> <p>шарм, убавина, грациозност Употреба: Дијалектен збор Примери: <i>Нејзината драж го зашемети.</i> Словенечки: čar, lepota, privlačnost, gracioznost</p>	<p>draž, ž.</p> <p>1. privlačnost, mikavnost Uporaba: knjižno Primera: <i>Posebno draž dajejo kipu skopo nakazane oblike / kulturnozgodovinske draži mesta.</i> <i>Vabile so ga njene osebne draži.</i> Makedonsko: шарм, убавина,</p>
---	---

	<p>грациозност, привлечување</p> <p>2. čutno vznemirjenje Uporaba: redko Primer: <i>Dekle je vzbudilo v njem rahlo draž. Ob njegovem obisku je vselej začutila neko draž.</i> Makedonsko: сензуална возбуда</p>
--	--

<p>дрво, ср.</p> <p>1. Повеќегодишно растение со корен, стебло и гранки. Upotreba: Ботаника Примери: <i>Високо дрво.. Гранките на дрвјата.</i> Словенечки: drevo</p> <p>2. Дрво што се користи за огрев или како материјал за обработка. Примери: <i>Огревно дрво. Резбарено дрво.</i> Словенечки: les za kurjavo ali za material za obdelavo</p>	<p>drvo, s.</p> <p>1. poleno Uporaba: narečno Primer: <i>V peči je prasketalo suho drvo.</i> Makedonsko: цепеница</p> <p>2. neroden, okoren človek Uporaba: slabšalno Primer: <i>Tako drvo je, ničesar ne razume. Zgani se, drvo!</i> Makedonsko: тромав човек; глупаво, неизделкано суштество</p>
---	--

<p>древен, прид.</p> <p>1. Што бил, што постоел многу од амна, во далечното минато. Примери: <i>Древни писатели. Древни времиња. Древна историја. Древни ракописи.</i> Словенечки: kar je bilo, kar je obstajalo zelo dolgo nazaj, daljna preteklost; starodaven</p> <p>2. Што постои или потекнува од далечното минато, од старо време. Примери: <i>Древен мост, Охрид. Древна книга.</i></p>	<p>drevén, prid.</p> <p>lesen Uporaba: zastarelo Primer: <i>drevena posoda Obstal je kakor dreven.</i> Makedonsko: здрвен</p>
--	--

<p>добен, прид.</p> <p>1. Што е мал, ситен. Примери: <i>Дробни чекори.</i> <i>Дробно лице.</i> <i>Дробна песок.</i> Словенечки: majhen, drobčen</p> <p>2. Што е мал според возраста или растот. Примери: <i>Дробни деца.</i> <i>Дробен човечец.</i> Словенечки: droben, majhen človek</p> <p>3. Што е со мало значење или вредност. Примери: <i>Дробни пари.</i> Словенечки: nekaј, kar ima nízko vrednost ali pomen</p> <p>4. Што е исечен или искршен на парчиња. Примери: <i>Дробен кромид.</i> <i>Крупно дробениот тутун.</i> <i>Дробена руда.</i> Словенечки: nekaj kar je narezano na koške ali drobne dele</p>	<p>drôben, -o, -a, прид.</p> <p>1. ki ima razmeroma majhne razsežnosti: Primerа: <i>Zbiral je različne drobne predmete.</i> <i>Na manjših policah je ležalo razno drobno blago.</i> Makedonsko: нешто, што има мал обем</p> <p>a). slaboten, šibek, nežen Uporaba: ekspresivno Primerа: <i>Bila je drobno, plaho dekletce.</i> <i>Dotaknila se ga je s svojimi drobnimi prstki.</i> Makedonsko: слаб, нежен</p> <p>2. ki ima med najbližjima nasprotnima ploskvama razmeroma majhno razsežnost; tanek Primerа: <i>drobna knjižica</i> <i>Za to bi bili boljši bolj drobni žeblički.</i></p> <p>a) ki ima glede na dolžino razmeroma majhen obseg, premer: Primer: <i>drobna breza, palica</i></p> <p>b) z drobnimi črkami napisan naslov; drobna črta Makedonsko: истанчен</p> <p>3. ki sestoji iz razmeroma majhnih enot, antično debel Primerа: <i>Letos je krompir precej droben.</i> <i>droben, suh sneg</i> Makedonsko: што состои од мали делови, антично дебел</p> <p>4. ki se mu zaradi nevažnosti pripisuje majhen pomen: Primerа: <i>drobne vsakdanje skrbi</i></p>
---	--

	<p><i>Bil je že večkrat zaprt zaradi drobnih tatvin.</i> Makedonsko: неважно, небитно</p> <p>5. ki se v manjšem obsegu in z razmeroma majhno ekonomsko osnovo ukvarja s kako dejavnostjo: Primera: <i>drobni obrtnik, posestnik, proizvajalec</i> Makedonsko: ситен</p> <hr/> <p>drobén, prid.</p> <p>1. ki je iz drobovine Uporaba: narečno <i>drobene klobase</i> Makedonsko: она што е од дроб</p>
--	---

<p>дружба, ж.</p> <p>1. Пријателски однос, другарство, дружење. Upotreba: Архаизам Примери: <i>Вечна дружба.</i> <i>Наша дружба.</i> <i>Пријатна дружба.</i> Словенечки: prijateljski odnos, prijateljstvo, druženje</p> <p>2. дружина Upotreba: Архаизам Словенечки: skupina, združba ali organizacija, ustvarjena iz prijateljskih, profesionalnih ali drugih razlogov.</p>	<p>drúžba, ž.</p> <p>1. skupnost ljudi in celotnost njihovih odnosov: Primera: <i>človeška družba</i> <i>Družina je osnovna celica družbe.</i> Makedonsko: Здруженост на луѓе во една целина заради определени причини и цели; заедница</p> <p>2. s prilastkom na določen gospodarski in politični način organizirana skupnost ljudi: Primera: <i>kapitalistična, socialistična družba</i> <i>rodovno-plemenska družba</i> Makedonsko: (со прилог) на одреден економски или политичен начин организирана заедница</p> <p>3. skupina ljudi, ki jih družijo skupni interesi, zlasti zabava: Primera: <i>Družba je posedla okoli mize.</i> <i>Vsa družba se je imenitno zabavala.</i> Makedonsko: група на луѓе со исти interesi, нарочно забава</p> <p>a) prisotnost koga, zlasti zaradi zabave Primer:</p>
--	---

	<p><i>Izogibaj se njegove družbe!</i> Makedonsko: присуство на некој, нарочно поради забава</p> <p>4. (navadno s prilastkom) v kapitalistični ekonomiki podjetje z več solastniki ali delničarji: Primeri: <i>filmska, letalska, petrolejska, trgovska družba</i> Makedonsko: (обично со прилог) во капиталистичка економија предпријатие со многу сопственици или акционери</p> <p>a) spoznavanje narave in družbe učni predmet o tem v osnovni šoli Uporaba: šolstvo Makedonsko: предмет во основно училиште: <i>природа и општество</i></p>
--	---

<p>дружина, ж.</p> <p>Група, здружение, организација формирана врз пријателски, професионален или друг однос. Примери: <i>Водач на дружината.</i> <i>Ајдучка дружина.</i> <i>Литературна дружина.</i> <i>Драмски дружини.</i> Словенечки: skupina, združba ali organizacija, ustvarjena iz prijateljskih, profesionalnih ali drugih razlogov.</p>	<p>družina, ž.</p> <p>1. zakonski par z otroki ali brez njih: Primeri: <i>Ta družina stanuje v našem bloku.</i> <i>Vsa družina je bila zbrana okrog mize.</i> Makedonsko: семејство</p> <p>a) eden od zakoncev in otroci: Primeri: <i>Ustvaril si je družino.</i> <i>Pozdravlja vas Metka z družino.</i> Makedonsko: еден брачен другар со децата</p> <p>2. skupina ljudi, ki jih vežejo sorodstvene vezi; rodbina: Primeri: <i>Jetika je v družini.</i> <i>Glasbena nadarjenost je v njihovi družini že tradicionalna.</i> Makedonsko: родбина</p> <p>3. (navadno s prilastkom) skupina ljudi, ki jih družijo organizirano skupno delo: igralska, lovska, ribiška, strelska družina / dramska družina ansambel, igralci Makedonsko: Група на луѓе, поврзана</p>
--	--

	<p>поради иста организирана работа.</p> <p>4. služabniki, služinčad: Uporaba: raba peša Primer: <i>gospodar je nadzoroval družino na polju</i> Makedonsko: слуги</p> <p>5. družina, družba Uporaba: zastarelo Primera: <i>Človeka slaba družina popači.</i> <i>Imel je prijetno družino.</i> Makedonsko: друштво- лица што имаат близок, пријателски однос и често се дружат заедно заради работа, забава, игра и сл.</p> <p>6. sistematska kategorija rastlinstva ali živalstva, nižja od reda: Primera: <i>družina psov</i> <i>rastlina iz družine zlatičnic</i> Uporaba: biologija Makedonsko: системска категорија на растенија или животни.</p>
--	--

<p>дрча, ж.</p> <p>Невреме кога паѓа снег со дожд. Примери: <i>Настрада во дрча.</i> <i>Дрчите в планина беа многу лоши.</i> .) Словенечки: sodra, dež s snegom</p>	<p>drčca, ž.</p> <p>plitva vdolbina v strmем pobočju, navadno за справljanje lesa в dolino: Primera: <i>Še dolgo po neurju se je kotalilo kamenje по дрчи.</i> <i>Pot so nadaljevali kar по дрчи.</i> Makedonsko: плитка вдлабнатина во стрмната падина, обично за транспорт дрво во долината</p>
---	--

<p>дуда, ж.</p> <p>Име на девојче дури не е крстено. Употреба: Дијалектен збор Примери: <i>Посака живот и здравје за внука си</i></p>	<p>dúda, ž</p> <p>1.gumijast tulec за pitje из stekleničke ali за sesanje Primera: <i>piti по dudi</i></p>
--	--

<p>дуда. Словенечки: ime deklice / poimenovanje za deklico , dokler še ni krščena</p>	<p><i>otrok z dudo v ustih</i> Makedonsko: гумен дел за пиње од шишенце; цуцла- мало гумено топче на тркалезна плочка, што му се дава на бебето да цица.</p> <p>2. mn. ljudsko glasbilo, sestavljeno iz piščali in meha Uporaba: navtika Primeri: <i>igrati, piskati na dude</i> <i>Zaslišali so se prijetni glasovi gosli in dud.</i> Makedonsko: гајде- народен музички дувачки инструмент составен од мев (мешина), најчесто од коза, со три цевки за дување и за свирење.</p>
--	---

<p>дума, ж.</p> <p>1. збор Upotreba: Дијалектен збор Примери: <i>Со други думи речено.</i> <i>Секоја негова дума кажуваше пророштво.</i> <i>В полиција дума не рече.</i> Словенечки: beseda</p> <p>2. (само едн.) Парламентот во Русија. Upotreba: Политика Словенечки: ruski parlament</p>	<p>dúma , ž.</p> <p>1. lirsko-epska ukrajinska ljudska pesem: Uporaba: literarno Primer: <i>zbirka dum</i> Makedonsko: лирско-епска украинска народна песна</p> <p>2. v carski Rusiji državni zbor, skupščina Primer: <i>sklicati dumo</i> Makedonsko: Парламентот во Русија.</p>
<p>дума, несврш.</p> <p>1. мисли, размислува Upotreba: Дијалектен збор Примери: <i>Цела ноќ думае.</i> <i>Удри, ич не думаж!</i> Словенечки: razmišljati</p> <p>2. памети, помни Upotreba: Дијалектен збор Примери: <i>Думам -</i> <i>вие еднаш ми зборувавте нешто.</i> <i>Уште зборовите негови ги думам.</i></p>	

<p>Словенечки: pomniti, spomniti, zapomniti</p> <p>3. зборува Употреба: Дијалектен збор Примери: <i>Думај што да правиме.</i> <i>После ќе думаме за свадба.</i></p> <p>Словенечки: govoriti</p> <p>4. (се дума) се мисли Употреба: Дијалектен збор Примери: <i>Таа се думаше што да прави.</i> <i>Што се думаш толку.</i> Словенечки: misliti si, razmišljati</p>	
---	--

<p>дур, м.</p> <p>Еден од тонските родови. Употреба: Музика и танц Словенечки: dur- diatonična lestvica</p>	<p>dúr, м.</p> <p>1. diatonična lestvica s poltonoma med 3. in 4. ter 7. in 8. stopnjo Употреба: glasba Примера: <i>Včasih se še zmoti in preide iz enega dura v drugi.</i> <i>Zmeraj mu je bil bolj pri srcu vesel, zanosni dur kot pa otožni mol.</i> Makedonsko: Еден од тонските родови.</p> <p>2. veselo, živahno razpoloženje Употреба: knjižno Примера: <i>Iz pesmi zveni dur; prebral je množico knjig, napisanih v duru in v molu</i> Makedonsko: весело, живо расположение</p>
---	---

<p>дури, чест.</p> <p>1. За засилување и за назначување дека се одвива нешто повеќе од очекуваното, во просторни и во временски граници.</p> <p>Примери: <i>Дури до крајот на светот ќе те</i></p>	<p>dúri, ž. mn.</p> <p>vrata Употреба: starinsko Примери: <i>Duri se odprejo, zaškripljejo. pripreti, zakleniti, zaloputniti duri</i> Makedonsko: врата</p>
---	--

<p>гонам. Стасале дури до Мургаш. Словенечки: vse do (časovni predlog)</p> <p>2. За истакнување. Примери: Дознав дури по две години дека таа не направила ништо лошо. Дури вчера го добив писмото. Словенечки: šele</p> <hr/> <p>дури, несв.</p> <p>Употреба: Дијалектен збор Словенечки: molčati, trmariti, biti nejevoljen</p> <hr/> <p>дури, сврз.</p> <p>1. Со временско значење, за поврзување временски реченици. Примери: Дури е мома при мајка како росно цвеќе цвета. Дури станеш ќе се стемни. Словенечки: dokler</p> <p>2. Се јавува со да и со не за ограничување на дејството. Примери: Пази го млекото дури да се вратам. Дури не дојдам да не сте почнале. Словенечки: dokler (ne); pojavlja se za omejevanje nekih situacij</p>	
--	--

<p>душек, м.</p> <p>1. Цврсто сошиена постилка наполнета со волна, пердуви, која се става врз креветот или на земја и служи за спиење; постела. Примери: мек душек, сламени душеци душеци од пердуви Словенечки: vzmetnica</p>	<p>dúšek, м.</p> <p>1. požirek Uporaba: starinsko Primeri: Po prvem dušku je nehal piti. Pije v dolgih duških. Makedonsko: голтка</p> <p>2. vdih Uporaba. zastarelo</p>
--	--

<p>2. Постилка наполнета со вештачки влакна, слама која се става на под и се користи за изведување гимнастички вежби. Употреба: Спорт Примери: športna blazina za izvajanje gimnastičnih vaj <i>Децата вежбаа на душек.</i> Словенечки: blazina</p> <p>3. Постилка направена од цврст материјал која се полни со воздух и овозможува лебдење над водата. Примери: <i>Пливаа во водата со душек.</i> Словенечки: napihljiva blazina</p>	<p>Primer: <i>Z globokimi duški je vdihaval hladni jutranji zrak .</i> Мakedonsko: здив</p> <p>a) zrak, sapa Primer: <i>Na stopnicah se je ustavljala in zajemala dušek.</i> <i>V prsih mu je vrelo, ni mogel do duška.</i> Мakedonsko: воздух, здив</p> <p>3. odprtina, luknja za zračenje; dušnik, preduh Uporaba: zastarelo Primer: <i>Voda je iskala le duška, da se razlije po dolini.</i> <i>Sod nima duška, odbij mu veho.</i> Мakedonsko: дупка за ветрење</p>
---	---

<p>душен, прид.</p> <p>задушлив Употреба: Разговорно Примери: <i>Душна визба.</i> Словенечки: zadušljiv</p>	<p>dúšen, прид.</p> <p>1. nanašajoč se na duša-skrbeti za dušni in telesni blagor Primer: <i>dušni mir; dušno zdravje</i> Мakedonsko: што се однесува на душа</p> <p>2. duševen Uporaba: zastarelo Primer: <i>Ima veliko dobrih dušnih lastnosti.</i> <i>Po dušnih zmožnostih ga prekaša.</i> Мakedonsko: што се однесува на душа, спиритуален, духовен</p> <p>3. duhoven Uporaba. zastarelo Primer: <i>prenesti spopad na dušno področje</i> <i>Živi bogato dušno življenje.</i> Мakedonsko: духовен</p>
---	--

<p>души, несв.</p> <p>1. Прави пречки, го спречува дишењето. Примери: <i>Астмата го душеше старецот.</i> <i>Нешто го души во грлото.</i> Слично со: задушува (несв.) Словенечки: dušiti, oteževati dihanje</p> <p>2. (се души) Има пречки во дишењето, ја губи можноста да дише. Примери: <i>Се души и ја раскопчува шинелата.</i> <i>Се душеше во зачадената соба.</i> Словенечки: dušiti se</p> <p>3. За животно (обично пес) - мириса нешто. Примери: <i>Шарениот коњ ги душеше своите нови пријатели.</i> <i>Мачката душеше околу бунарот.</i> Словенечки: ovohavati (za živali, običajno psa)</p> <p>4. За човек – мириса; насетува нешто. Употреба: Иронично , Преносно значење Словенечки: (za)vohati (človek)</p> <p>5. (се души) (само мн.) се мириса Примери: <i>Кучињата се душеа едно со друго.</i> Словенечки: ovohavati se</p>	<p>duši, (3. os. ed.), nedov.</p> <p>1. ovirati, oteževati dihanje: Primer: <i>Dim, kašelj ga duši.</i> <i>Močno razburjenje jo je kar dušilo.</i> Makedonsko: пречи, го отежнува дишењето</p> <p>a) moriti z onemogočanjem dihanja Primer: <i>Jetnike so dušili v plinskih celicah.</i> Makedonsko: убива со препречување на дишење</p> <p>2. s silo ovirati, preprečevati Uporaba: ekspresivno Primer: <i>Vlada duši stavkovne boje.</i> <i>Birokracija duši vsakršno inicijativo od spodaj.</i> Makedonsko: со сила пречи, препречи</p> <p>3. zadrževati, premagovati: Uporaba: knjižno Primer: <i>Pokril si je obraz in dušil jok, ki se mu je nabiral v prsih.</i> <i>Dušila je solze v očeh in si grizla nohte.</i> Makedonsko: задржува, совладува</p> <p>4. zmanjševati jakost zvoka: Primer: <i>Ropotanje strojev je dušilo besede.</i> <i>Mehka trava je dušila korake.</i> Makedonsko: намалува јакост на звук</p> <p>a) <i>dušiti televizijsko sliko</i> zmanjševati njeno jakost, ostrino Uporaba: radio Makedonsko: намалување на јакост, острина на телевизија</p> <p>5.gasiti Uporaba: redko Primer: <i>Goreči motor so dušili z gasilno peno.</i> <i>Gasilci dušijo požar.</i> Makedonsko: гаси</p>
---	---

	<p>6. kuhati v pokriti posodi v majhni količini vode in maščobe: dušiti meso, zelenjavo Makedonsko: вари во покриен сад во мало количество вода и маст</p> <hr/> <p>duši se, (3. os. ed.) nedov.</p> <p>1.hrupno zagotavljati, zatrjevati Primeri: <i>Dušil se je, da bo vse izdal, če mu ne ustrežejo.</i> Uporaba: (redko) Makedonsko: гласно уверува</p> <p>2. s težavo dihati zaradi ovir Primeri: <i>Ponesrečenci so se dušili pod snegom. Dekle se je dušilo v solzah.</i> Makedonsko: Неможе да дише поради некакви блокади</p>
--	---

З	Z
<p>забели, сврш.</p> <p>1. Почне да бели нешто. Примери: <i>Девојките ги забелија платната во реката.</i> Словенечки: beliti nekaj, (prati)</p> <p>2. Обели малку некоја површина, нешто Примери: <i>Сакаше деновие да ја забели куќарката.</i> Словенечки: beliti, obeliti neko površino</p> <p>3. (се забели) се забелее Словенечки: pobeliti se</p>	<p>zabeli, (3. os. ed.), dov.</p> <p>dodati jedi maščobo Primeri: <i>zabeliti jed</i> <i>zabeliti z ocvirki</i> Makedonsko : додава маст на јадење</p> <p>a) zabeliti komu kakšno odgovoriti, povedati mu kaj ostrega, duhovitega Uporaba:ekspresivno Makedonsko: одговара на остар и духовит начин</p> <p>2. nespodoben, nedostojen: Uporaba:ekspresivno Primeri: <i>zabeljen dovtip</i> <i>zabeljena zgodbica</i></p>

	<p>Makedonsko: непристоен</p> <hr/> <p>zabeli se, (3. os. ed.) dov.</p> <p>1. belo se zableščati Uporaba: knjižno Primer: <i>V daljavi so se zabelila jadra.</i> Makedonsko: заблеснува бело</p> <p>2. postati bel, svetel Primer: <i>Lasje na sencih so se mu zabelili.</i> Makedonsko: станува бел, светол</p>
--	---

<p>забит, м.</p> <p>Турски воен старешина. Uporaba: Воен термин , Историја Примери: <i>Напред јаваа двајца бегови и еден забит.</i> <i>Забитот го извади пиштолот.</i> Словенечки: poveljnik, častnik</p>	<p>zabít, del.</p> <p>1. deležnik od zabiti Primera: <i>zabit klin</i> <i>z žblji zabita vrata</i> Makedonsko: партицип од забие</p> <p>2. oddaljen, odročén Uporaba: ekspresivno Primera: <i>zabiti kraji</i> <i>zabite vasi</i> Makedonsko: оддалечен, далек</p> <p>3. omejen, neumen Uporaba: slabšalno Primera: <i>zabit človek</i> <i>Zabit je kot vol.</i> Makedonsko: удрен, чукнат, глупав</p>
---	---

<p>заболи, сврш.</p> <p>1. Почне да ме (те, го...) боли, ми се појави физичка болка. Примери: <i>Му се оптегна жилата на раката и остро го заболело.</i> <i>Го заболело силно главата.</i> Словенечки: zaboleti</p>	<p>zaboli, (3.os. ed.) dov.</p> <p>1. povzročiti bolečino Primera: <i>Glava ga je zbolela.</i> <i>Od svetlobe so ga zbolele oči.</i> Makedonsko: предизвика болка</p>
---	---

<p>2. Стане болен, се поболи. Примери: <i>Ми е страв да не сум заболел од офтика.</i> <i>Ќерка му заболела од пред две години</i> Словенечки: zboleti</p> <p>3. Предизвика душевна болка. Употреба: Преносно значење Примери: <i>Како некој да го удри со камшик, толку го заболела од тие зборови.</i> <i>Оваа несреќа многу го заболела.</i> Словенечки: zaboleti (duševna bolečina)</p>	<p>2. začutiti bolečino Uporaba: brezosebno Primeri: <i>Stisnil mu je roko, da ga je zbolelo.</i> <i>Zbolelo ga je pri srcu, v prsih.</i> Makedonsko: ја чувствува болката</p>
---	---

<p>забрца, сврш. 1. Почне да брца. Примери: <i>Детето ги забрца рацете во водата.</i> <i>Тој ја забрца раката во торбата.</i> Словенечки: poriniti, potopiti</p> <p>2. Забоде, брцне (нож). Примери: <i>Го забрца ножот во вратот на животното.</i> Словенечки: zariniti, zabosti</p> <p>3. (се забрца) Почне да се брца. Примери: <i>Се забрца по џебовите.</i> Словенечки: zabosti se</p> <p>4. (се забрца) се пикне, се забодува Примери: <i>Една деланка му се забрцала во нога та.</i> Словенечки: zbosti se</p>	<p>zabrca, (3. os. ed.), dov. večkrat suniti, udariti z ного Primeri: <i>Otrok je veselo zabrcal.</i> <i>zabrcati z nogami</i> Makedonsko: многупати удира со нога, шутира</p>
---	---

завали, прид.

За жалење, јаден, кутар.

Употреба: Неменлив збор

Словенечки: usmiljenja vreden, beden, ubog

zavali, (3.os.ed.) dov.

1. premakniti predmet po podlagi tako, da se vrti okoli svoje osi

Prимера:

zavaliti kamen, sod

zavaliti kaj po stopnicah, strmini

Makedonsko: го поместува предметот по подлага да се движи, врти околу својата оска

a) povzročiti, da kaj tako premikajoč se pride kam

Prимера:

zavaliti hlod k zidu

zavaliti skale v jamo

Makedonsko: предизвикува со поместување нешто да дојде некаде

b) povzročiti, da kaj tako premikajoč se pride od kod

Primer:

zavaliti sod z voza

Makedonsko: предизвикува со поместување нешто да дојде од некаде; симнува

2. zagradi, zapreti kaj s čim, zavaljenim na določeno mesto

Primer:

zavaliti predor s kamenjem

Makedonsko: затвори,загради нешто со нешто поместено на одредено место; затрупа

zavali se, (3. os. ed.), dov.

1. premakniti se po podlagi tako, da se vrti okoli svoje osi

Prимера:

Otrok se je zavalil po travi.

Kepe snega se zavalijo po strmini.

a) tako premikajoč se priti kam

Primer:

kamen se je zavalil v vodo

	<p>Makedonsko: предизвикува со поместување нешто да дојде некаде</p> <p>b) tako premikajoč se priti od kod Primer: <i>zavaliti se z voza</i></p> <p>Makedonsko: предизвикува со поместување нешто да дојде од некаде</p> <p>2. s prislovnim določilom nerodno, stežka leči, sest Uporaba: ekspresivno Primer: <i>Zavaliti se na posteljo, stol.</i> <i>Opotekel se je in se zavalil v sneg</i></p> <p>Makedonsko: со прилошка одредба невешто, едвај, тешко легнува, седнува</p> <p>3. hitro se začeti premikati v veliki količini Primer: <i>Po sobi se zavalj črn dim.</i> <i>Grom se zavalj čez pobočje.</i></p> <p>Makedonsko: бргу почнува да се движи во големо количество</p> <p>4. navadno v zvezi z na izraža, da kaj neprijetnega začne prizadevati koga Uporaba: ekspresivno Primer: <i>Vsa teža odločitve se je zavalila na njegova pleča.</i> <i>Včasih se res preveč zavalj na enega človeka.</i></p> <p>Makedonsko: обично со врска со -на)нешто непријатно почнува да повредува некого</p>
--	--

<p>завре, сврш.</p> <p>1. Скрие, пикне, вовлече нешто некаде, вовре. Примери: <i>Ја завре главата под перница и почна да плаче.</i> Словенечки: nekaj nekam skriti</p>	<p>zavre, (3.os.ed.) dov.</p> <p>1. narediti, da kaj vre Primer: <i>zavreti mleko</i> <i>Zavrela nam je čaj.</i> Makedonsko: прави да нешто врие</p> <p>2. začeti vreti</p>
---	---

2.

(се завре) Се скрие, се пикне, се вов
лече некаде, се вовре.

Примери:

Тие се завреа во копата сено.

Словенечки: skriti se

Primeri:

Čakali so, da voda v loncu zavre.

Morje okoli njih je zavrelo.

Makedonsko: почне да врие

3. silovito, peneč se priteči od kod na
površje

Primer:

Po deževju so spet zavreli studenci.

Makedonsko: силно, со пена надојде,
дотече од некаде на површина

a) hitro, v veliki količini priteči od kod

Uporaba: ekspresivno

Primeri:

Iz rane mu je zavrela kri.

Solze so mu zavrele iz oči.

Makedonsko: бргу, во големо
количество тече, дојде од некаде

4. začeti prihajati kam, pojavljati se
kje v velikem številu

Uporaba: ekspresivno

Primer:

Iz dvorane so zavreli ljudje.

Makedonsko: почне да доаѓа некаде,
да се појавува некаде во поголем број

5. navadno s prislovnim
določilom pojaviti se v visoki stopnji

Uporaba: ekspresivno

Primer:

V njem je zavrela jeza.

V prsij mu je zavrelo ljubosumje.

Makedonsko: (обично со прилошка
одредба) се појави во висок степен

a) izraža nastop zelo razgibanega,
vznemirjenega čustvenega stanja:

Uporaba: brezosebno

Primeri:

Če mi zavre, ne odgovarjam zase.

V njem je zavrelo od sovraštva.

Makedonsko: изразува настап на
многу динамично и
вознемиреначувствена состојба

zavre, (3.os.ed.), dov.

1. z zavoro povzročiti, da se vozilo,

kolo premika počasneje ali da se ustavi:

Primeri:

Voznik je zavrl in ustavil.

zavreti z nožno, ročno zavoro

Makedonsko: почне да кочи; запре, застане со помош на кочница.

a) narediti, povzročiti, da je premikanje počasnejše

Primeri:

zavreti korak

Debel sneg ga je zavrl in ublažil padec.

Makedonsko: направи, причини да е движење побавно

2. narediti, povzročiti

a) da poteka kaj počasneje:

Primeri:

Tema je zavrla iskanje.

pospešiti in zavreti proces

Makedonsko: направи, причини да нешто биде, оди побавно

b) da se kaj ne začne, ne uresniči takoj:

Primeri:

Urednik je zavrl objavo dela.

Njihovih načrtov ne more nič zavreti.

Makedonsko: да нешто не почне, да не се исполни веднаш

c) da kdo kaj naredi, uresniči težje, pozneje

Primeri:

Pri končanju dela ga je zavrla bolezen.

Zavrla so ga v njegovih prizadevanjih.

Makedonsko: да некој нешто направи, исполни со мака, подоцна

3. narediti, povzročiti, da kaj ne napreduje, ne dosega višje stopnje:

Primeri:

Nizka temperatura je zavrla rast rastlin

zavreti razvoj znanosti

Makedonsko: направи, причини да нешто не напредува, не достигне до висок степен

<p>заврне, сврш.</p> <p>1. Почне да врне. Примери: <i>Кога ќе заврнешеш, таванот прокиснува аше.</i> <i>Таа година многу рано заврна снег.</i> Словенечки: deževati</p> <p>2. Падне, наврне дожд, снег. Примери: <i>Вчера заврна силен дожд.</i> Словенечки: padati dež, sneg</p> <p>3. (се) врати. Употреба: Дијалектен збор Словенечки: vrniti (se)</p>	<p>zavrne, (3.os. ed.), dov.</p> <p>1. narediti, da žival ne pride tja, kamor se ne želi, ali se od tam oddalji Primeri: <i>zavrniti krave</i> <i>Koze so zašle v koruzo, treba jih je zavrniti.</i> Makedonsko: направи животно да не оди таму каде што не треба да оди, или да оди од забрането место</p> <p>2. narediti, da kdo ne more iti, priti tja, kamor namerava Primeri: <i>Straža je zavrnila ljudi, ki so hoteli čez most;</i> <i>Na meji zavrnejo vse, ki nimajo dokumentov.</i> Makedonsko: направи, да некој не може да оди, да дојде таму, каде што посакува</p> <p>3. z besedami, s kretnjami izraziti, da osebek ne želi, noče tega, kar se mu daje, ponuja Primeri: <i>zavrniti darilo, nagrado</i> <i>Založba je zavrnila rokopis.</i> Makedonsko: со зборови, со гестови изразува дека не сака нешто, што му се нуди, дава; одбива</p> <p>4. z besedami, s kretnjami izraziti, da osebek ne želi, noče tega, kar želi kdo v zvezi z njim uresničiti Primeri: <i>Zavrn timer je njihovo pomoč.</i> <i>zavrn timer ponudbo, vabilo, prijateljstvo</i> Makedonsko: одбива</p> <p>a) z oslabljenim pomenom, z glagolskim samostalnikom izraža odločno voljo osebka, da ne uresniči dejanja, kot ga določa samostalnik Primeri: <i>zavrn timer plačilo dolga</i> <i>zavrn timer podpis pogodbe</i> Makedonsko: со негативна конотација,</p>
---	---

со глаголска именка изразува силна волја на лице да не реализира дејство, определео со именката

5. z besedami, s kretnjami izraziti, da osebek ne želi, noče narediti česa ali priti v kako razmerje s kom

Primeri:

*Prosil jo je za ples, pa ga je zavrnila.
Ponudili so mu družabništvo, pa jih je zavrnil.*

Makedonsko: со зборови, со гестови изразува дека лице не сака да направи нешто или да биде во врска со некого

6. z izrazitvijo nasprotovanja čemu narediti, da se kaj ne sprejme, uveljavi

Primeri:

*zavrniti načrt
Njegovo prošnjo so zavrnil.*

Makedonsko: со противење прави да нешто не биде прифатено

a) odkloniti kaj, ne sprejeti česa zaradi neustreznosti, pomanjkljivosti

Primeri:

*zaradi slabe kvalitete zavrnil pošiljko
zavrniti nepopolne prijavnice*

Makedonsko: не прифаќа нешто поради несоодветност, недостаток

b) odkloniti uradno priznanje, veljavo česa

Primeri:

*zavrniti novi učni načrt.
Pri kontroli so avtomobil zavrnil.*

Makedonsko: одбива официјално признање, валидност на нешто

7. izjaviti, zatrditi, da je kaj neresnično, nepravilno, neutemeljeno

Primeri:

*Zavrnil je vse obtožbe.
Zavrnil vsako podobnost med resničnimi dogodki in dogodki v romanu.*

Makedonsko: изјави, тврди дека нешто е нешто невистинито, неправилно, неосновано

	<p>a) izraziti negativen odnos do česa, nepriznavanje česa Primer: <i>V zadnjih člankih je zavrnil vso moderno umetnost.</i> Makedonsko: изразува негативен однос до нешто, непризнавање на нешто</p> <p>8. izraziti svoje nestrinjanje s tem, kar kdo izjavi, trdi Primer: <i>Zavrnil jih je, da ni nič res.</i> Makedonsko: изразува свое несогласување со тоа што некој друг го кажува, мисли</p> <p>9. odgovoriti, reči Uporaba: zastarelo Primer: <i>Nekaj mu je hotel zavrniti, pa se je premislil.</i> <i>O tem nerad govorim, je zavrnil.</i> Makedonsko: одговори, каже</p> <p>10. obrniti Uporaba: zastarelo Primer: <i>S težavo so zavrnili čoln.</i> <i>Zavrnil se je proti domu.</i> Makedonsko: свртува</p>
--	--

<p>заврти, сврш.</p> <p>1. Доведе нешто во кружно движење о колу неговата оска. Примери: <i>Го заврте клучот на вратата.</i> <i>Возот удри во автобусот кој се заврте за 180 степени, почувствува удар во главата, а потоа изгубив свест“.</i> Словенечки: zavrteti</p> <p>2. Направи кружно, обиколно движење околу нешто. Примери: <i>Откако неколку пати ја заврте соба</i></p>	<p>zavrti, (3. os. ed.), dov.</p> <p>1. narediti, da se kaj giblje okoli svoje osi Primer: <i>Dvignili so zapornico in voda je zavrtela mlinsko kolo.</i> <i>Kolesa zgodovine ne moreš zavrteti nazaj.</i> Makedonsko: направи нешто да се врти околу своја оска</p> <p>2. narediti, da se kaj giblje okoli svoje osi v manjših, krajših premikih: Primer: <i>Zavrteti gumb radijskega sprejemnika.</i></p>
--	---

<p><i>та, застапа пред нив.</i> <i>Таа заврти околу и застапа пред другата врата.</i> Словенечки: obkrožiti</p> <p>3. Со движење на една или друга страна на смени положба на нешто. Примери: <i>Тој ги заврте очите кон соседната маса.</i> <i>Се насмевнал и ја завртел главата.</i> Словенечки: obrniti nekaj tako da se spremení položaj nečesa</p> <p>4. Сврти, преврти од една страна на друга. Примери: <i>Тој заврти нова страница од весникот.</i> Словенечки: obrniti na drugo stran</p> <p>5. Сврти, скршне при одење, движење. Примери: <i>Колоната заврте под ридот.</i> <i>Таа заврте по другата улица.</i> Словенечки: zaviti, spremeniti smer</p> <p>6. За пари - зачува, не потроши. Примери: <i>Одвај можеше да заврти некој денар.</i> Словенечки: privarčevati denar</p> <p>7. За куќа, дуќан, некоја дејност - почне да куќи, да работи, да стопанисува. Употреба: Преносно значење Примери: <i>Изучи занает, ама заврти трговија.</i> Словенечки: prigospodariti hišo, trgovino...</p> <p>8. За време - се промени. Примери: <i>Времето заврте на снег.</i> Словенечки: spremeniti se (vreme)</p> <p>9. подврти, подзасука Примери: <i>Ги заврте ногавиците и загази во рек</i></p>	<p><i>Zavrtel je glavo, oči, da bi bolje videl.</i> Makedonsko: направи да се нешто движи околу своја оска во мали, кратки движења</p> <p>a) narediti, da se kaj premika po prostoru, vrteč se okoli svoje osi Primer: <i>Veter je zavrtel listje po zraku.</i> <i>Ob eksploziji jih je zavrtelo in vrglo na tla.</i> Makedonsko: направи движење по простор така што се врти околу своја оска</p> <p>3. narediti, da se kaj giblje po sklenjenem krogu ali elipsi Primer: <i>zavrteti posodo, da se oglje razžari</i> Makedonsko: направи да се нешто движи по круг или елипса</p> <p>4. s krožnim premikanjem ročice kake naprave narediti, da ta deluje Primer: <i>zavrteti slamoreznico</i> Makedonsko: со кружно движење на рачката од направа, направи да таа работи</p> <p>5. z vrtenjem dela kake priprave okoli njegove osi narediti, da priprava deluje Primer: <i>zavrteti kolovrat</i> <i>zavrteti ruleto</i> Makedonsko: со вртење на дел од направа прави таа да работи</p> <p>a) s posebnimi napravami povzročiti, da postane zvočni ali slikovni zapis zlasti glasbenega ali filmskega dela slišen, viden: Uporaba: pogovorno Primer: <i>zavrteti film;</i> <i>Zavrteli so še nekaj resne glasbe.</i> Makedonsko: со посебни направи предизвика да аудио или видео запис може да се чуе, види</p>
--	---

ama.

Словенечки: zavihati (navzgor)

Слично со: подврти (св.)

10. За небеско тело -

промени насока на движење.

Примери:

Сонцето заврте откај планината

Словенечки: krožiti, vrteti se (nebesno telo)

11. (се заврти)

Направи кружно движење околу својат а оска.

Примери:

Балерината се заврте на прсти.

Тој се заврте околу себе како да бара нешто.

Словенечки: vrteti se okoli svoje osi

12.(се заврти) Се сврти во определен правец.

Примери:

Се заврти и виде редица луѓе по него.

Се заврти кон црквата и се прекрсти

Словенечки: obrniti se

13.(се заврти) Се преврти, се премести од една страна на друга.

Примери:

Се заврти на другата страна да спие.

Словенечки: obrniti se, spremeniti trenutni položaj

14. (се заврти) Се задржи некаде.

Примери:

Тој цело попладне се заврте во дуќанот.

Од работа дома не може да се заврти.

Словенечки: nekje se zadržati

15. Ми (ти, му... се заврти) Изгуби свес т, добие вртоглавица.

Употреба: Медицина

Примери:

Ми се заврте во главата, но не паднав.

Словенечки: omedleti, onesvestiti se, dobiti vrtoglavico

zavrti se, (3.os. ed.), dov.

1. premakniti se okoli svoje osi

Примери:

Drsalec je dvignil roke in se zavrtel.

Kolo se je zavrtelo za en vrtljaj.

Makedonsko: се движи, се врти околу своја оска

a) zaradi takega gibanja kakega svojega dela začeti delovanje

Употреба: ekspresivno

Примери:

Stroji so se zavrteli.

Žičnice so se že zgodaj zavrtle so začele obratovati.

Makedonsko: со посебни направи предизвика аудио или видео запис да може да се чуе, види

2. premakniti se po prostoru, vrteč se okoli svoje osi

Примера:

List se je nekajkrat zavrtel v vetru in padel na tla.

Plesalca sta se spretno zavrtela po dvorani.

Makedonsko: движење по простор; со вртење околу своја оска

3. začeti se gibati po sklenjenem krogu ali elipsi

Примера:

Prijeli so se za roke in se zavrteli okoli lipe.

Zdi se mi, da se je soba zavrtela okrog njega.

Makedonsko: почне да се движи во круг или елипса

4. s prislovnim določilom spreminjajoč smer iti

Употреба: ekspresivno

Пример:

Priklonil se je in se zavrtel skozi vrata.

Makedonsko: со прилошка определба менување на правец на одење

a) začeti opravljati svoje delo, premikajoč

	<p>se, hodeč sem in tja Primeri: <i>Ob našem prihodu se je gospodinja zavrtela in nam skuhala kosilo.</i> <i>Le naglo se zavrti, da boš prej končal.</i> Makedonsko: почнува да работи така што оди таму-ваму</p> <p>5. z dajalnikom dobiti občutek vrtenja samega sebe ali predmetov v okolici Uporaba: ekspresivno Primeri: <i>Vse se mi je zavrtelo.</i> <i>Zavrtelo se mi je od pijače.</i> Makedonsko: Ми (ти, му... се заврти) Изгуби свест, добие вртоглавица.</p> <p>6. zaplesati Uporaba: ekspresivno Primeri: <i>Na veselici smo se tudi zavrteli.</i> <i>Fantje so se zavrteli z dekleti.</i> Makedonsko: заигра</p>
--	--

<p>заговор, м.</p> <p>Тајно здружување за заедничко дејствување против неког или нешто со политички или други цели.</p> <p>Примери: <i>Дворјаните коваа заговор против кралот.</i> <i>Нема власт без буна и заговор.</i> Словенечки: zarota</p>	<p>zagóvor, м.</p> <p>govor, izjava, s katerim se kdo ali kaj zagovarja, zagovori: Примери: a) <i>Zagovor je trajal eno uro. zagovor pred sodiščem</i> Makedonsko: : говор, изјава, со којата некој нешто брани</p> <p>b) <i>zagovor dela, naloge pred komisijo; zagovor disertacije</i> Makedonsko: одбрана на дизаертација, работа пред комисија</p> <p>c) po ljudskem verovanju zdraviti Примера: <i>zagovor bolnika, otekline</i> <i>zagovor zoper kačji pik</i> Makedonsko: според народно верување-да се здрави со молитви и магија; се моли болка да замине</p> <p>d) napisati zagovor- kratek sestavek za knjižnim besedilom, ki govori o njem in njegovem piscu Uporaba: knjižno Makedonsko: краток поговор на литературен текст</p>
---	---

<p>загон, м.</p> <p>Мера за површина. Употреба: Архаизам Примери: <i>Продаде два загони земја.</i> Словенечки: mera za površino</p>	<p>zagòn, м.</p> <p>1. dejanje, s katerim se spravi kaj v delovanje, tek Примера: <i>Ročni zagon motorja ga je utrudil. zagon turbine, kolesa</i> Makedonsko: чин со кој нешто се става во тек, во дејност</p> <p>a) <i>v zvezi z stanjem delovanja, teka česa</i> Примера: <i>spraviti motor v zagon</i> <i>Stroj je v zagonu.</i></p>
--	--

	<p>Makedonsko: во врска со стање на дејност, тек на нешто</p> <p>2. velika stopnja psihične pripravljenosti za kako delo Primer: <i>Zagon mu pada, pojema, raste. Ta misel mu je dajala zagon.</i> Makedonsko: голем степен на психичка спремност за некаква работа</p> <p>3. s prilastkom hiter, močen razvoj zlasti kake dejavnosti: Uporaba: publicistično Primer: <i>industrijski zagon dežele kratkotrajni zagon kakega gibanja</i> Makedonsko: (со атрибут) брз, силен развој нарочно на некаква дејност</p> <p>4. dejanje, s katerim se naredi, povzroči, da gre, pride žival pod nadzorstvom na določeno mesto Primer: <i>zagon krav v ogrado</i> Makedonsko: чин со кој се предизвикува животино под надзор да дојде на одредено место</p>
--	--

<p>заграда, ж.</p> <p>1. ограда Словенечки: ograja</p> <p>2. Интерпункциски знак со кој во текстот се одделува она што е споредно или вметнато. Upotreba: Граматика Словенечки: oklepaj; interpunkcijski znak s katerim v tekstu označimo tisto, kar je sproti omenjeno</p> <p>3. Знак што покажува дека еден помал или поголем израз може да се смета како посебна целина, како посебен број. Upotreba: Математика Примери:</p>	<p>zagrada, ž.</p> <p>naprava, ki zagrajuje kak prostor: Primer: <i>narediti, podreti zagrado lesena, žična zagrada</i> Makedonsko: направа, што оградува, заградува некаков простор</p> <p>a) zagrajen prostor Primer: <i>nagnati živali v zagrado</i> Makedonsko: ограден, заграден простор</p>
--	--

<p><i>мала заграда, средна заграда, голема заграда</i></p> <p>Словенечки: znak, s katerim se označuje, da se znaki v oklepaju računajo kot celina</p>	
--	--

<p>задева, несв .</p> <p>1. Предизвикува некогo со закачки; задира, вознемирува.</p> <p>Примери: <i>Никого не задевај и никој нема да те задева.</i></p> <p>Словенечки: nadlegovati, vznemirjati, biti komu v nadlego</p> <p>2. (се задева) Се шегува со некогo, се задира.</p> <p>Примери: <i>Тој многу сака да се задева.</i> <i>Децата се разбудиле и се задеваат во постелата.</i></p> <p>Словенечки : zbadati, zasmehovati, dražiti, norčevati, zafrkavati, šaliti se</p>	<p>zádeva, ž.</p> <p>1. kar je, se dogaja in je predmet določene obravnave, zlasti uradne:</p> <p>Primera: <i>obravnavati, reševati, urejati zadevo</i> <i>Zadevo je prevzel znan advokat.</i></p> <p>Makedonsko: работа; нешто што е предмет на одредена, нарочно службена расправа</p> <p>2. (s prilastkom) kar je v zvezi s predmetom, kot ga določa prilastek, in česar ni potrebno, mogoče natančneje poimenovati:</p> <p>Uporaba: navtika</p> <p>Primera: <i>odločati o družbenih, gospodarskih, javnih zadevah</i> <i>družinske, zasebne zadeve</i></p> <p>Makedonsko: што е во врска со предмет, определен од страна на атрибут и што не треба/не може да биде попрецизно именувано</p> <p>3. stvar:</p> <p>Primera: <i>Zadeva poteka po predpisih.</i> <i>V marsikateri zadevi ga večina prekaša.</i></p> <p>Makedonsko: работа</p>
---	---

<p>зaзpe, сврш.</p> <p>Сети зазор.</p> <p>Примери: <i>Зазрал од непријатната глетка.</i></p> <p>Словенечки: zasramovati se, občutiti</p>	<p>zazre, (3. os. ed.), dov.</p> <p>zagledati:</p> <p>Uporaba: knjižno</p> <p>Примери: <i>Že oddaleč je zazrl dekle.</i></p>
---	--

sram, sramoto	<i>Kmalu za ovinkom so zazrli kočo.</i> Makedonsko: загледа; почне да гледа (во) нешто со некакво внимание, со некаков интерес.
---------------	---

<p>заклања, сврш.</p> <p>Почне да се клања. Примери: <i>Невестата се заклања</i> Словенечки: pokloniti se, klanjati se</p>	<p>zaklanja, (3. os. ed.), nedov.</p> <p>1. delati, da pride kaj za kaj drugega ali pod kaj drugega zaradi zavarovanja, zaštite: Uporaba: knjižno Primeri: <i>zaklanjati sadike z vejami</i> <i>Med pohodom so zaklanjali puške pod šotorska krila.</i> Makedonsko: прави нешто да се скрие зад нешто друго</p> <p>2. ščititi, varovati Uporaba: starinsko Primeri: <i>Gore zaklanjajo deželo pred burjo.</i> <i>zaklanjati se s ščitom</i> Makedonsko: штити, чува</p> <p>3. zakrivati Uporaba: starinsko Primeri: <i>Vasi se ne vidi, ker jo zaklanja gozd.</i> <i>s telesom zaklanjati luč</i> Makedonsko: закрива</p> <hr/> <p>zaklanja se (3. os. ed.), nedov.</p> <p>skrivati se: Uporaba: starinsko Primeri: <i>Otroka sta se zaklanjala za materjo.</i> <i>zaklanjati se pri znancih</i> Makedonsko: се скрие</p>
---	--

<p>заклепа, свр.</p> <p>1. За клепало - почне да клепа, да испушта звук. Примери:</p>	<p>zaklepa, (3. os.ed.), nedov.</p> <p>1. dajati mehanizem ključavnice v tak položaj</p>
---	--

<p><i>Клепалата полека заклепаа.</i> Словенечки: klopotati</p> <p>2. Почне да удира во клепало. Примери: <i>Го зеде клепалото и силно заклепа.</i> Словенечки: udarjati po klepalu</p> <p>3. Почне со ковање да остри коса, секира и сл. Примери: <i>Тој ја заклепа косата.</i> Словенечки: ostriti koso, sekiro, ipd.; klepati</p> <p>4. Почна да брбори, да дрдори. Примери: <i>Старецот заклепа нешто.</i> Словенечки: žlabudrati, blebetati, čvekati</p> <p>5. Почне да клепа, да трепка со очите. Примери: <i>Погледна кон него и заклепа со очите.</i> Словенечки: mežikati</p>	<p>a) da se kaj ne da odpreti Примера: <i>Ko je zaklepal, je zlomil ključ.</i> <i>Zakaj ne zaklepaš vrat?</i> Makedonsko: врти клуч нешто да не може да се отвори; заклучува</p> <p>b) da kaj ne more več delovati: Пример: <i>zaklepati volan</i> Makedonsko: врти клуч нешто да не може повеќе да работи</p> <p>2. s takim dejanjem delati</p> <p>a) da notranjost česa ni dostopna Примера: <i>zaklepati predale</i> <i>Trgovine čez opoldne zaklepajo.</i> Makedonsko: прави внатрешност на нешто да не биде достапна</p> <p>b) da se komu onemogoči dostop do česa: Примера: <i>Kruh ji zaklepajo.</i> <i>Pred njim so morali vse zaklepati.</i> Makedonsko: некому сезабранува достап до нешто</p> <p>c) da kdo mora ostati, kjer je Пример: <i>Otroka zaklepajo v sobo</i> Makedonsko: некој треба да остане таму каде што е</p>
<p>заклет, прид.</p> <p>Што е непомирлив, огорчен. Примери: <i>Заклет непријател.</i> Словенечки: ogorčen</p>	<p>zaklet, nam., dov.</p> <p>1. uporabiti grobe besede, besedne zveze, navadno v afektu: Примера: <i>Ko je odhajal, je zaklel.</i> <i>jezno, polglasno zakleti</i> Makedonsko: употреби, кажува груби зборови, фрази, обично во афект</p> <p>2. po ljudskem verovanju izreči besedo, besede, ki povzročijo a) da kdo ali kaj izgubi kako dobro,</p>

**zaželeno naravno lastnost,
sposobnost:**

Primer:

zakleti zemljo, da ne rodi

Makedonsko: според народно верување: кажува збор, зборови што имаат моќ некој или нешто да изгуби некаква добра, посакана карактеристика, способност

b) da se kaj hudega odvrne, izgubi moč:

Primer:

zakleti neurje, točo

Makedonsko: да нешто што е лошо замине, да изгуби моќ

c) da se kdo ali kaj spremeni v kaj nižjega, slabšega:

Primer:

Čarovnica je deklico zaklela.

zakleti v kačo

Makedonsko: да се некој или нешто промени во нешто пониско, полошо

č) da kdo kam pride, od koder se ne more rešiti:

Primer:

Zaklela bi ga v pekel, v samoto.

Makedonsko: да некој дојде некаде, од каде што нема враќање

zakolne se, (3. os. ed.), dov. (od zakléti se)

podkrepljeno s kletvijo izraziti svojo odločitev, sklep glede česa:

Uporaba: ekspresivno

Primer:

Zaklel se je, da jo bo dobil.

Hudič naj me vzame, če bom še šel tja, se je zaklel .

Makedonsko: со клетва искажува одлука за нешто

zaklét

1. deležnik od zakleti

	<p>Primeri: <i>zaklet grad; zakleta kraljična</i> <i>Stvar se je, kot bi bilo zakleto, slabo končala.</i> Makedonsko: партицип од zakleti</p> <p>2. velik, nepopustljiv Uporaba: ekspresivno Primer: <i>zaklet sovražnik alkohola</i> Makedonsko: голем, непопустлив</p> <p>3. navadno v povedni rabi prisiljen v kako stanje, iz katerega se ne da rešiti: Uporaba: knjižno Primeri: <i>Usta, zakleta v molk .</i> <i>Hiša, v katero so bili zakleti živeti.</i> Makedonsko: обично во исказна реченица натеран во некакво стање од кое нема излез</p>
--	---

<p>заклучи, сврш.</p> <p>1. Затвори со клуч. Примери: <i>Toj gi zakлучi фиоките на бирото</i> <i>Ja zakлучi надворешната врата.</i> Словенечки: zakleniti</p> <p>2. Стави под клуч некого или нешто. Примери: <i>Toj gi zakлучil децата во куќата.</i> <i>Бакалот ги заклучи вреќите со брашно во визбата.</i> Словенечки: zakleniti nekaj / nekoga</p> <p>3. Изведе, донесе заклучок. Примери: <i>Важно е да заклучат дека си чесен и побожен човек.</i> <i>Toj zakлучi дека работата е сериозна .</i> Словенечки: priti do zaključka, sklepa</p> <p>4. Заврши, стави крај на нешто. Примери:</p>	<p>zaključī, (3. os. ed.), dov.</p> <p>1. narediti, da je kaj omejena, ločena celota Primeri: <i>zaključiti strop z letvicami</i> <i>zaključiti ovratnik s čipkami</i> Makedonsko: направи, да е нешто ограничено, одвоено</p> <p>2. narediti, da postane kak skupek celota, ki se ne more več povečevati Primeri: <i>zaključiti seznam prijavljenih</i> <i>Lista kandidatov se je že zdavnaj zaključila.</i> Makedonsko: направи да нешто собрано биде / стане целост што не може да се зголеми</p> <p>3. s prislovnim določilom narediti, da se kaj kot celota konča s čim kot svojim zadnjim sestavnim delom Primeri: <i>zaključiti ciklus z oddajo o slikarstvu</i></p>
---	---

<p><i>Претседавачот го заклучи состанокот доцна попладне.</i> Словенечки: zaključiti s čim, končati</p> <p>5. За сметка - направи завршна пресметка. Примери: <i>Тие ги заклучија сметките за овој месец.</i> Словенечки: narediti poročilo, zaključiti s poročilom, računom</p> <p>6. (се заклучи) Се затвори со клуч. Примери: <i>Таа се заклучи во собата и почна да плаче.</i> Словенечки: zakleniti se</p>	<p><i>zaključiti kosilo s črno kavo</i> Makedonsko: со прилошка одредба направи, нешто како целост да заврши со својот последен дел; заврши</p> <p>4. končati kaj kot polno, do konca uresničeno celoto Примера: <i>Dobili so dovolj denarja, da so dela zaključili. uspešno zaključiti pismo;</i> Makedonsko: заврши нешто како полна, до крај остварена целост</p> <p>5. na podlagi podatkov z razmišljanjem, logičnim povezovanjem priti do končne sodbe, misli Примера: <i>Iz njegovega vedenja je zaključila, da se je nekaj zgodilo.</i> <i>pravilno, zmotno zaključiti</i> Makedonsko: изведе, донесе заклучок со размислување, со логика</p>
--	--

<p>закрака, сврш.</p> <p>За кокошка - почне да крака. Примери: <i>Кокошките закракаа низ дворот.</i> Словенечки: kokodakati</p>	<p>zakraka, (3.os. ed.), dov.</p> <p>1. oglasiti se z glasom kra Пример: <i>krokar, vrana zakraka</i> Makedonsko: грака; испушта звук што звучи „грак“, обично за птици (гаврани, чавки).</p> <p>2. reči, povedati s hreščečim glasom Uporaba: ekspresivno Примера: <i>V tujem jeziku nekaj nerazumljivo zakrakati.</i> <i>Prišel sem, hripavo zakraka сосед.</i> Makedonsko: каже со чкрипав глас</p> <p>a) reči, povedati sploh Uporaba: slabšalno Пример: <i>Ali slišiš, zakraka starka.</i> Makedonsko: пејоративно; кажува грдо</p>
---	--

<p>залог, м.</p> <p>1. Вреден, драгоцен предмет или им от што се заложува за извесно врем е заради заем во пари. Примери: <i>Накитот го даде како залог.</i> Словенечки: zastavljena/o stvar, imetje</p> <p>2. Морална гаранција, уверување дека ќе се изврши определена обврска. Употреба: Преносно значење Словенечки: moralna garancija, jamstvo, zagotovilo</p> <p>3. Глаголска категорија, својство на глаголските форми да го покажуваат односот на лицето кон глаголското д ејство. Употреба: Граматика Примери: <i>Активен залог.</i> <i>Пасивен залог.</i> Словенечки: glagolska kategorija s katero se izraža pasivnost ali aktivnost glagola; način</p>	<p>zálog, м.</p> <p>1. zaloga Uporaba: starinsko Primeri: <i>zalog živil</i> <i>imeti zalog dobre volje, znanja</i> Makedonsko: залиха</p> <p>2. zastava, zastavek: Uporaba: starinsko Primeri: <i>zavarovati kaj z zalogom</i> <i>dati kaj v zalog</i> Makedonsko: залог</p> <p>3. jamstvo, zagotovilo: Uporaba: starinsko Primer: <i>To je zalog napredka.</i> Makedonsko: гаранција</p> <p>4. sklad, fond Uporaba: zastarelo Primer: <i>ustanoviti zalog za visokošolce/verski zalog</i> Makedonsko: фонд</p>
<p>заложба, ж.</p> <p>Залагање, заложување за нешто. Примери: <i>Креативна заложба.</i> <i>Големи заложби.</i> <i>Патриотска заложба.</i> Словенечки: napor, trud</p>	<p>založba, ž.</p> <p>1. podjetje, ki se ukvarja z zalaganjem knjig, revij Primeri: <i>ustanoviti založbo</i> <i>Državna založba Slovenije</i> Makedonsko: издавачка куќа</p> <p>2. glagolnik od založiti Primeri: <i>založba knjig, tiskovin</i> <i>Delo je izšlo v založbi Modre ptice.</i> Makedonsko: глаголска именка од založiti</p>

<p>заложи, сврш.</p> <p>1. Даде, остави нешто во залог. Примери: <i>Toj ja založi kukata.</i> <i>Taa go založila prsten</i> Словенечки: zastaviti nekaj</p> <p>2. Даде, направи жртва, жртвува нешто. Употреба: Преносно значење Примери: <i>Toj go založi својот млад живот.</i> Словенечки: žrtvovati</p> <p>3. (се заложил) Се заземе, се застапи, се ангажира за нешто. Примери: <i>Hue ќе се заложиме за економски промени.</i> <i>Tue се заложиле за негово ослободување од затворот.</i> Словенечки: zalagati se, prizadevati si, angažirati se</p>	<p>založi, (3. os. ed.), dov.</p> <p>1. s polaganjem česa zakriti, obdati kaj Примера: <i>založiti krompir</i> <i>Okna so založili z vrečami peska .</i> Makedonsko: со полагање нешто скрие, опкружи</p> <p>2. s polaganjem česa narediti kaj neprehodno, nedostopno Примера: <i>založiti vhod</i> <i>založiti stopnišče s starim pohištvom</i> Makedonsko: со полагање на нешто направи нешто да биде недостапно, непреодно</p> <p>a) s polaganjem česa napolniti, porabiti prostor Примера: <i>Pisalno mizo je založil s knjigami.</i> <i>založiti sobo z ropotijo</i> Makedonsko: со полагање на нешто наполни простор</p> <p>3. položiti, dati kaj kam tako, da se ne ve, kje je Примера: <i>Nekam je založil ključ.</i> <i>Ne najdem očal, najbrž sem jih založil.</i> Makedonsko: положи, дава нешто некаде така, да не се знае каде е; изгуби</p> <p>4. z dajanjem, pošiljanjem narediti, da kdo lahko razpolaga s čim Примера: <i>Dobro so jih založili za na pot.</i> <i>Trgovina se je založila z različnim blagom.</i> Makedonsko: со давање, испраќање прави некој да може со нешто да располага</p> <p>5. dati kaj kot plačilo za koga drugega</p>
---	--

z obveznostjo vrnitve

Primeri:

Ti kar vzemi, bom jaz založil.

založiti za darilo

Makedonsko: даде нешто како плаќање за некој друг, со обврска за враќање

a) dati, plačati za kaj, kar se pozneje vrne

Primeri:

založiti varščino

založiti denar za stroške

Makedonsko: даде пари, плати нешто, што подоцна треба да се врати

b) dati, plačati za kaj

Primer:

Rad ima tisto, za kar je založil svoj denar.

Uporaba: starinsko

Makedonsko: даде пари, плати нешто

6. dati denar za izhajanje in prodajanje česa:

Primeri:

založiti knjigo

Državna založba Slovenije

Makedonsko: даде пари за издавање и prodavaње на нешто

7. naložiti, vložiti:

Uporaba: starinsko

Primeri:

Del denarja je založil v zemljo.

založiti glavnico

Makedonsko: вложи

8. prigrizniti, pojesti

Uporaba: starinsko

Primeri:

založiti še malo kruha, pečenke

Pred odhodom bi bilo dobro še kaj založiti.

Makedonsko: мези, јаде

<p>заман, м.</p> <p>време Употреба: Архаизам Словенечки: čas</p>	<p>zamàn, prisl.</p> <p>izraža neuspešnost dejanja glede na dosego cilja Primeri: <i>Zaman se je boril proti svoji slabosti.</i> <i>Vse dopoldne smo zaman čakali nanjo.</i> Makedonsko: залудо; што е без полза, без резултат; бескорисен, безуспешен.</p>
--	---

<p>замет, м.</p> <p>труд, тегоба, напор Употреба: Разговорно Примери: <i>Тој му плати за заметот.</i> Словенечки: trud, napor, tegoba</p>	<p>zámet, ž.</p> <p>vzhodno otrobi, zmlет ječmen, kоруza kot dodatek, primes krmi; obloda Uporaba: narečno Primer: <i>pripraviti замет за prašiče</i> Makedonsko: Вид житно растение (млевен јачмен, пченка) што служи како додаток на добиточна храна</p> <hr/> <p>zamèt, м.</p> <p>debelejša plast zlasti snega, ki ga namete, nanese veter: <i>zamet skopni; odstraniti, preorati замет; gaziti skozi zamete; visok замет / peščeni zameti; snežni zameti / sneg v debelih zametih prekriva cesto</i> Makedonsko: дебел слој на снег навеан од ветрот</p>
---	--

<p>замига, сврш.</p> <p>Почне да мига (со очите). Примери: <i>Момчето замига со очите.</i> Словенечки: pomežikniti</p>	<p>zamiga, (3.os. ed.), dov.</p> <p>z delom telesa narediti nekaj gibov sem in tja Primeri: <i>zamigati z glavo</i> <i>zamigati s prsti na nogah</i> Makedonsko: со дел на тело направи неколку движења таму-вamu</p>
--	---

<p>замори, свр.</p> <p>1. Предизвика замор кај некого. Примери: <i>Газдата ги замори работниците со тешката работа.</i> <i>Тој ги замори очите од читање.</i> Словенечки: utrujati</p> <p>2. (се замори) осети замор, се умори, се измори Примери: <i>Таа се замори од долгото чекање.</i> <i>Тој може да плива со часови без да се замори.</i> Словенечки: utruditi se</p>	<p>zamorí, (3.os. ed.) dov.</p> <p>1. povzročiti, da kaj ne raste več, se ne razvija več Uporaba: ekspresivno Primeri: <i>Alge zamorijo drugo rastlinstvo.</i> <i>Hud mraz zamori mrčes.</i> Makedonsko: причини нешто да не расте, да не се развива повеќе</p> <p>2. povzročiti, da kdo česa ne čuti več, nima več Uporaba: ekspresivno Primeri: <i>Težave niso mogle zamoriti njegove vedrine. zamoriti komu veselje do dela</i> Makedonsko: предизвика да некој не чувствува повеќе, да повеќе нема</p> <p>3. s svojim govorjenjem, zahtevami povzročiti občutek neugodja, nejevolje Uporaba: slabšalno Primeri: <i>zamoril je vso družbo.</i> <i>Grem, preden me do konca zamoriš.</i> Makedonsko: со своето зборување, со своите барања предизвика чувство на непријатност, неволност</p>
<p>замрази, свр.</p> <p>1. Настане мраз, се покрие со мраз. Примери: <i>Од студот реката замрази.</i> Словенечки: nastati zmrzal, ivje, poledeneti</p> <p>2. Почне да мрази, да чувствува омраза. Примери: <i>Тој ги замрази кучињата откако го каснаа за ногата.</i> Словенечки: sovražiti</p> <p>3. (се замрази) Чувствува омраза. Примери:</p>	<p>zamrazí tudi zamrazi, (3. os.ed.) dov.</p> <p>1. začutiti mraz, drgetanje Uporaba: brezosebno Primeri: <i>Ko je zapihal veter, ga je zamrazilo.</i> <i>Ob tej misli ga je zamrazilo.</i> Makedonsko: осети студ, треперење</p> <p>2. povzročiti občutek mraza Primeri: <i>Veter jih je zamrazil.</i> <i>Težka slutnja ga je zamrazila.</i> Makedonsko: предизвика осет на студ</p>

<p><i>Браќата се замразија еден со друг и се поделија.</i> Словенечки: zasovražiti se</p>	
---	--

<p>замрси, свр.</p> <p>1. За конец, јаже, коса - направи да биде во неред. Примери: <i>Таа го замрси конецот со кој везеше. Ветрот и ја замрси косата.</i> Словенечки: za vrv, nit, lase: zaplesti, zavozlati, zamršiti</p> <p>2. Направи нешто да биде нејасно, неразбирливо. Употреба: Преносно значење Примери: <i>Тој ги замрси сите работи.</i> Словенечки: zaplesti, zakomplicirati nekaj; narediti kaj tako, da postane nejasno, nerazumljivo</p> <p>3. (се замрси) Се заплетка, се исплетка. Примери: <i>При плетењето и се замрси конецот. Од ветрот му се замрси косата.</i> Словенечки: zaplesti se, zmršiti se</p> <p>4. (се замрси) Стане нејасно, неразбирливо. Употреба: Преносно значење Примери: <i>Наместо да се разјасни, случајот уште повеќе се замрси.</i> Словенечки: postati nejasno, nerazumljivo</p> <p>5. Почне да мрси, да јаде мрсна храна. Употреба: Црковен термин Примери: <i>Одвај дочека да заврши постот и да замрси.</i> Словенечки: jesti, uživati nepostno hrano</p>	<p>zamrši, (3. os. ed.), dov.</p> <p>1. zmršiti-narediti kaj neurejeno, neporavnano, zlasti lase: Uporaba: knjižno Primer: <i>Veter mu je zamršil brado.</i> Makedonsko: замрси-направи да биде во неред, посебно коса.</p>
---	---

<p>занесе, свр.</p> <p>1. Однесе во определена мера или целосно во друг правец од саканиот. Примери: <i>Силниот ветар го занесе кајчето далеку од брегот.</i> <i>Матицата ме занесе и не можев да излезам од реката.</i> Словенечки: z delovanjem povzročiti, da se kaj delno ali v celoti oddalji od prave, začrtane poti</p> <p>2. Воодушеви, восхити, замае некого. Примери: <i>Тој не занесе сите со својот говор.</i> <i>Таа го занесе со својата убавина.</i> <i>Не занесе убавата музика.</i> Словенечки: navdušiti, navdihniti, zbuditivzhičenje pri kom</p> <p>3. (се занесе) Се движи, оди нестабилно. Примери: <i>Одеднаш тој се занесе и за малку ќе паднеше.</i> <i>Пијаниот се занесуваше при одењето.</i> Словенечки: zazibati se</p> <p>4. (се занесе) Се замисли, потоне во мисли. Примери: <i>Тој се занесе во своите мисли.</i> <i>Таа се занесе читајќи ја книгата.</i> Словенечки: zatopiti se v misli, zamisliti se</p> <p>5. (се занесе) Се внесе премногу во нешто, се заборави. Примери: spozabljati se <i>Тој се занесе по разни работи.</i> <i>Таа се занесе во работата.</i> <i>Децата се занесоа во играта.</i> Словенечки: spozabiti se, premočno se vživeti v nekaj</p> <p>6. (се занесе) Се воодушеви, се</p>	<p>zanese, (3. os. ed.), dov.</p> <p>1. s svojim delovanjem povzročiti, da kaj pride kam Primera: <i>Veter je zanesel radioaktivni oblak nad Skandinavijo.</i> <i>Prah, sneg je zaneslo v vsako špranjo</i> Makedonsko: со своја дејност преизвика да нешто дојде до некаде</p> <p>a) z nošenjem spraviti kaj kam z določenim namenom Primer: <i>Zanesti ranjenca v varno zavetje.</i> Makedonsko: со носење смести нешто некаде со одреден цел</p> <p>2. noseč premakniti en del česa v drug položaj, v drugo smer Primera: <i>Drugi konec klopi zanesi še malo k zidu. zanesti omaro proti sebi, v levo</i> Makedonsko: носејќи преместува еден дел од нешто во друга положба; во друг правец</p> <p>b) z delovanjem povzročiti, da se kaj oddalji od prave smeri, začrtane poti Primera: <i>Veter je zanesel balon proti severu.</i> <i>Vodni tok ga je zanesel daleč od brega.</i> Makedonsko: со дејност предизвика нешто да биде далеку од прав правец, од зацртан пат</p> <p>3. povzročiti tako močen čustveni odziv pri kom, da nehote naredi kaj drugače, kakor hoče, želi Primera: <i>Jeza ga je zanesla, pa jo je udaril.</i> <i>Navdušenje ga večkrat zanesse.</i> Makedonsko: предизвика толку силна реакција на чувства кај некого, што ненамерно прави нешто што не сака</p> <p>4. narediti, povzročiti, da se kaj pojavi tam, kjer prej ni bilo</p>
---	---

восхити од нешто.

Примери:

Таа се занесе од убавите слики.

Тој се занел слушајќи музика.

Словенечки: navdušiti se

7. За птица - почне да несе јајца.

Употреба: Зоологија

Примери:

Кокошките се млади, уште не занеле јајца.

Словенечки: (за ptice)- nesti jajca

Примера:

Pisatelj je v tedanjo književnost zanesel nov slog.

zanesti razdor, strah med prijatelje

Мakedonsko: направи, предизвика да се нешто појави таму, каде што претходно не беше

5. vzbuditi močen čustveni odziv, zlasti občudovanje; prevzeti

Употреба: knjižno

Примера:

Lepota in divjina sta potnike zanesli.

Deda je zanesel spomin na mladost

Мakedonsko: возбуди силна реакција на чувства, посеби восхит; преземе

6. prizanesti:

Употреба: zastarelo

Примера:

Zanesi nam!

Ni ji zanesel nobenega udarca.

Мakedonsko: поштеди

zanese se, (3. os. ed,) dov.

1.v zvezi z/ na biti prepričan, da kdo dela, ravna tako, kakor je najbolje, primerno, zaželeno:

Примера:

Na svoje ljudi se zanese.

Nanj se ni mogoče zanesti.

Мakedonsko: (во врска со z/ na)

убеден, да некој работи така, како што е посакано, најдобро, соодветно

a) pri svojem ravnanju zelo upoštevati kako lastnost, stanje

Примера:

Preveč se je zanesel na svojo prednost.

Na ta avtomobil se lahko zaneseš.

Мakedonsko: многу внимава на некаква особеност, карактеристика

<p>занимање, ср.</p> <p>1. професија, позив, струка Употреба: Економија Примери: <i>Тој е ковач по занимање.</i> <i>Јас немам определено занимање.</i> Словенечки: poklic, profesija, stroka</p> <p>2. занает Примери: <i>Училиште за занимања.</i> Словенечки: obrt</p>	<p>zanímanje, s.</p> <p>hotenje, želja a) vedeti, izvedeti kaj Primeri: <i>hliniti, skrivati zanimanje za kaj</i> <i>Nenavaden šum je vzbudil njegovo zanimanje.</i> Makedonsko: желба</p> <p>b) spoznati kaj, ukvarjati se s čim Primeri: <i>Njegovo zanimanje za učne predmete se spreminja.</i> <i>vzbujati komu zanimanje za glasbo, tuje jezike, računalništvo</i> Makedonsko: дознае, запознае нешто, се занимава со нешто</p> <p>c) dobiti, imeti kaj Primeri: <i>njihovo zanimanje za parcelo</i> <i>to je še povečalo njegovo zanimanje za službo.</i> Makedonsko: добива, има нешто</p> <p>d) izražanje takega hotenja, take želje Primer: <i>Med ljudmi vlada veliko zanimanje za volilne rezultate.</i> Makedonsko: изразување на такви желби</p>
---	--

<p>запие, свр.</p> <p>1. Почне да пие. Примери: <i>Гостите запие вино и ракија.</i> Словенечки: začeti piti</p> <p>2. (се запие) Се занесе во пиене алкохол, помине долго време во пиене. Примери: <i>Тој седнал во кафеаната и се запил.</i> Словенечки: napiti se</p>	<p>zapíje, (3. os. ed.), dov.</p> <p>s pitjem alkoholne pijače zapraviti Primeri: <i>Zapil je ves denar, vse premoženje.</i> <i>Nekaj dni dela, potem pa vse zapije.</i> Makedonsko: со пиене алкохол потроши пари</p> <p>a) s pogostitvijo s pijačo proslaviti: Uporaba: ekspresivno Primeri: <i>zapiti izpit</i> <i>zapiti rojstvo otroka</i></p>
--	---

	<p>zapije se, (3. os. ed.), dov.</p> <p>zadržujoč se dalj časa kje ob pitju alkoholne pijače, postati pijan Uporaba: ekspresivno Primeri: <i>Šel je v gostilno in se zapil.</i> <i>S prijateljem sta se od veselja zapila.</i> Makedonsko: Се занесе во пиeње алкохол, помине долго време во пиeње.</p> <p>a) postati pijanec Primeri: <i>Zapil se je zaradi dekleta.</i> <i>Z leti se je čisto zapil.</i> Makedonsko: пијаница</p>
--	--

<p>запира, несв.</p> <p>Престанува да дејствува. Словенечки: ustavljati, zadrževati, zapirati</p>	<p>zapira, (3. os.ed.), nedov.</p> <p>1. dajati kaj v tak položaj a) da ni mogoč prehod, vstop ali izstop Primer: <i>zapirati okna, vrata</i> Makedonsko: затвора</p> <p>b) da postaja notranjost nedostopna Primer: <i>zapirati predale, omare, sobe</i> Makedonsko: затвора</p> <p>c) z namestitvijo določenega dela na čem delati nedostopno notranjost, vsebino Primeri: <i>zapirati kozarce, steklenice</i> <i>zapirati z zamaški</i> Makedonsko: затвора, затнува</p> <p>2. delati, da so prilegajoči se deli česa tesno drug ob drugem Primer: <i>zapirati oči, usta</i> Makedonsko: затвора</p> <p>a) delati, da pride kaj v položaj, značilen po uporabljanju</p>
--	---

Primer:
zapirati dežnik
Makedonsko: затвора

3. dajati del priprave v tak položaj, da kaj nima proste poti

Primer:
zapirati pipe, ventile
zapirati plin, vodo

Makedonsko: става дел на направа во таква положба нешто да нема слободен протек; затвора

4. delati kaj neprehodno

Primer:
zapirati prehod z ovirami
Lopute na več mestih zapirajo cev.
Makedonsko: прави нешто непреodno

5. s svojim položajem omejevati kaj

Primer:
Gore zapirajo dolino.
Tovarniške stavbe zapirajo dvorišče.
Makedonsko: со својата положба ограничува нешто

6. z zaprtjem vrat, izhoda delati, da kdo ne more iti od kod

Primer:
zapirati otroke v hišo
zapirati živali v živalske vrtove
Makedonsko: со затворање на врата, на излез правинекој да не може да излезе од некаде

a) delati, povzročati, da kdo nima več prostosti

Primer:
Sovražnik je začel izseljevati in zapirati ljudi v ječe.
Makedonsko: прави, предизвикува некој да не е слободен

7. prenehavati delati, poslovati

Primer:
Prodajalka pravkar zapira.
Jeseni zapirajo kopališča.
Makedonsko: престане да работи

8. preprečevati, onemogočati

Uporaba: publicistično

Primer:

*Sovražniku zapirati prehod čez reko
Stolpnice so zapirale pogled na hribe.*

Makedonsko: спречи, оневозможува

9. v zvezi zapirati pot, vrata onemogočati komu, da kam gre, pride

Primer:

*Ograja mu je zapirala pot v prostost.
Ne zapirajte otrokom poti, vrat v svet.*

Makedonsko: во врска со затвара пат, врата, оневозможува на некој да некаде оди, дојде

a) onemogočati nastop, uveljavljanje česa

Uporaba: publicistično

Primer:

*Zapirati vrata sodelovanju
zapirati komu pot, vrata do izobrazbe*

Makedonsko: оневозможување на нешто битно

10. povzročati nenormalno redko, težavno iztrebljanje

Uporaba: poljudno

Primer:

čokolada zapira

Makedonsko: предизвика nenormalno redko, проблематичno vršenje na nužda

zapira se, (3. os. ed.), dov.

1. s prislovnim določilom biti pri zapiranju obrnjen, usmerjen tako, kot nakazuje določilo

Primer:

Vrata se zapirajo od zunaj.

Okno se dobro zapira.

Makedonsko: (со прилошка одредба)

2. prihajati v tak položaj, da ni mogoč prehod, vstop ali izstop

Primer:

Vrata se zapirajo sama od sebe.

Makedonsko: се става во таква положба, да преод, влез или излез не се можни

	<p>3. biti v stanju, ko deli prihajajo tesno drug k drugemu Primer: <i>Cvetovi se zvečer zapirajo.</i> Makedonsko: во стање кога делови доаѓаат тесно друг кај друг</p> <p>4. z zaprtjem vrat onemogočati komu drugemu vstop v svoj prostor Primer: <i>Zapira se v sobo.</i> Makedonsko: со затворање на врата оневозможува на некој влез во својот простор</p> <p>5. postajati zadržan, nezaupljiv Uporaba: ekspresivno Primer: <i>Po razočaranju se je čedalje bolj zapiral pred ljudmi .</i> <i>Posamezni sloji so se zapirali vase.</i> Makedonsko: воздржан, тој што покажува недоверба кон нешто / некого</p>
--	--

<p>запорник, м.</p> <p>Тој што сакајќи се со некоја мома ја запира да се засака со друг и да се омажи; несуден маж. Употреба: Народна поезија Примери: <i>Калино, сестро Калино, / тува е гора зелена, / тува је ајдутин Никола, / Никола, твојо запорник.</i> Словенечки: ta, ki zaradi ljubezni dekletu prepreči da se ta zaljubi in poroči z drugim, nesojen muž, ljubimec</p>	<p>zapórnik, m</p> <p>1. oseba, ki prisilno biva v zaporu Primer: <i>nadzorovati, zastražiti zapornike</i> <i>Število zapornikov se je zaradi izdajstev povečalo .</i> Makedonsko: затвореник, казненик</p> <p>2. glas, ki nastane, ko predre zračni tok zaporo Uporaba. lingvistika Primer: <i>izgovoriti zapornik</i> <i>Zveneča zapornika b in d.</i> Makedonsko: избувна согласка (преградна согласка, плозив, експлозив)</p>
--	--

<p>заправи, сврш.</p> <p>Почне да прави нешто. Примери: <i>Од кога си ја заправил куќата и уште не е готова.</i> Словенечки: nekaj začeti delati</p>	<p>zapravi, (3. os. ed.), dov.</p> <p>1. z nepremišljenim ravnanjem narediti, da ni več razpoložljive materialne dobrine Primeri: <i>zapraviti denar, premoženje s pijančevanjem, tožbami zapraviti posestvo</i> Makedonsko: со непремислена постапка направи така, да нема више материјални средства</p> <p>2. zaradi kakega negativnega, nepremišljenega ravnanja izgubiti Primeri: <i>zapraviti čast, ugled; zapraviti prijateljstvo koga</i> Makedonsko: изгуби поради некаква непромислена постапка</p> <p>a) ne izrabiti, ne izkoristiti: Uporaba: ekspresivno Primeri: <i>zapraviti možnosti za dobro uvrstitev s čakanjem zapraviti veliko časa</i> Makedonsko: не искористи</p>
<p>зареди, свр.</p> <p>1. Почне да реди, да става нешто едно по или до друго. Примери: <i>Покрај масата заредија шишиња со ракија.</i> Словенечки: začeti izvajati nekaj dejanj drugega za drugim in jih ponavljati</p> <p>2. Почне да врши едноподруго со ред едно и исто дејство. Примери: <i>Жените заредија да ги даруваат светците во црквата.</i> Словенечки: začeti</p> <p>3. Почне да реди, да плаче над умрен.</p>	<p>zaredi, (3. os. ed.), dov.</p> <p>narediti, da kaka žival začne kje živeti zlasti v velikem številu Primeri: <i>zarediti v jezeru ribe</i> <i>Prepiri so med njimi zaredili sovraštvo</i> Makedonsko: се намножи, нарочно некое животно</p> <hr/> <p>zaredí se, (3. os. ed.), dov.</p> <p>začeti živeti kje zlasti v velikem številu Primeri:</p>

<p>Примери: <i>Таа се фати за главата и зареди со тажен глас.</i> Словенечки: objokovati, žalovati, narékati, tožiti nad usodo umrlega</p> <p>4. Почне да посетува, да оди од еден до друг. Примери: <i>Заредија од куќа на куќа да ги собираат парите.</i> <i>Тој ги зареди сите села.</i> Словенечки: hoditi od vrat do vrat</p> <p>5. Почне да прикажува, да набројува. Примери: <i>Ги зареди сите светци што ги знаеше.</i> Словенечки: naštevati</p> <p>6. (се зареди) Почне да се реди, да се јавува едно по друго. Примери: <i>Од тој ден се заредија несреќите во таа куќа.</i> <i>Понекогаш ќе се заредеше цела низа од пукоти.</i> <i>Се заредија адетите.</i> Словенечки: vrstiti se</p>	<p><i>V votlem deblu so se zaredili sršeni, V obleki so se zaredili molji.</i> Makedonsko: започне да живее некаде, нарочно во голем број</p>
--	---

<p>зарече, свр.</p> <p>1. Направи некој да даде збор дека нема да прави нешто, заколне некого да не прави нешто. Примери: <i>Мајка ми ме зарекла да не одам кај нив.</i> Словенечки: prisiliti nekoga, da obljubi, da bo nekaj naredil / da nečesa ne bo storil</p> <p>2. Почне да зборува, да кажува нешто. Примери: <i>Тој само што ја зарече молитвата, сите ги начулија ушите.</i> Словенечки: začeti govoriti nekaj</p>	<p>zareči, (3. os. ed.), dov.</p> <p>po ljudskem verovanju z določenimi besedami na čaroven, nerazumljiv način pozdraviti ali skušati pozdraviti kaj; zagovoriti Пример: <i>Zna zareči kačji pik.</i> Makedonsko: според народно верување-со одредени зборови на магичен, неразбирлив начин излекува или се обидува да излечи нешто</p> <p>a) z besedami povzročiti, da kdo izgubi kako dobro, naravno lastnost, sposobnost Примера: <i>Pri rojstvu mu je zarekla.</i> <i>Ni je mogel pozabiti, zarekla mu je.</i></p>
---	---

<p>3. Вети, обврзе (во религиозна смисла). Употреба: Религија Примери: <i>Мајка ми ме зарекла на Св. Илија.</i> Словенечки: religijsko se zavezati, zaobljubiti se Bogu</p> <p>4. (се зарече) Си даде збор, се заколне дека нема да прави или дека ќе прави нешто. Примери: <i>Тој се зарече дека нема да пие повеќе.</i> <i>Таа се зарече дека ќе ја чува тајната.</i> Словенечки: zavezati se, zaobljubiti se</p>	<p>Makedonsko: со зборови предизвика да некој изгуби некаква добра карактеристика, способност</p> <hr/> <p>zareči se, (3. os. ed.), dov.</p> <p>1. nehote reči, kar se ne namerava Примера: <i>Zarekel se je in mu izdal skrivnost.</i> <i>V naglici se mu je zareklo.</i> Makedonsko: ненамерно кажува нешто, што не беше во план да се каже</p> <p>a) pomotoma reči kako besedo namesto druge Примера: <i>Govoril je gladko, samo enkrat se mu je zareklo.</i> <i>Oprostite, zareklo se mi je.</i> Makedonsko: ненамерно кажува друг, понекогаш и неправилен збор наместо замислен збор</p> <p>2. odložno izraziti svojo odločitev, sklep glede česa Употреба: ekspresivno Примера: <i>Zarekel se je, da jo bo dobil.</i> <i>zarekel se je, da jim ne bo povedal.</i> Makedonsko: одлучно искаже својата одлука, решение во врска со нешто</p>
<p>зарине, сврш.</p> <p>1. Почне да рине. Примери: <i>Тој го зарина снегот со лопата.</i> Словенечки: lopatati</p> <p>2. заринка Словенечки: ugrezniti se, zariniti</p>	<p>zarine, (3. os. ed.), dov.</p> <p>s potiskanjem, sunkom narediti, da kaj deloma ali v celoti pride v kaj Примера: <i>zariniti kol v seno</i> <i>zariniti palico v sneg</i> Makedonsko: со туркање направи, да нешто делумно или во целост дојде во нешто</p> <p>a) s potiskanjem spraviti v določen položaj Примера: <i>Trdo je zarinil zapah, zatič.</i> <i>Pobral je kamen in ga zarinil proti meni.</i></p>

	<p>Makedonsko: со туркање стави нешто во одреден положај</p> <p>a) spraviti se v kako snov, kaj tesno obdajajočega; zariti se Uporaba: ekspresivno Primera: <i>Zarinil se je v seno in zaspal.</i> <i>zariniti se v gosto grmovje</i></p> <p>Makedonsko: се стави во некоја супстанција, во нешто тесно опкружено</p>
--	--

<p>засачи, свр.</p> <p>Не може да мокри. Употреба: Дијалектен збор Примери: Од многу терање коњот се засачи. Словенечки: biti nezmožen urinirati</p>	<p>zasači, (3. os. ed.) dov.</p> <p>1. dobiti koga pri nedovoljenem dejanju: Primera: <i>zasačiti vlomilca</i> <i>zasačiti učenca pri prepisovanju</i> Makedonsko: открие некого што врши нешто лошо, забрането, престапно.</p> <p>2. ujeti, uloviti Uporaba: zastarelo Primera: <i>zasačiti pajka, zajca</i> <i>Tatu so dolgo iskali, pa ga niso zasačili.</i> Makedonsko: фати некого / нешто</p> <p>3. odkriti, najti: Uporaba: zastarelo Primera: <i>Stikal je po hiši, da bi zasačil kak plen.</i> <i>oko zasači gnezdo</i> Makedonsko: открие, пронајде</p> <p>4. dobiti, presenetiti: Uporaba: starinsko Primera: <i>Ladjo je zasačil vihar.</i> <i>Smrt ga je zasačila v valovih.</i> Makedonsko: добие, изненади</p>
---	---

<p>засега, прил.</p> <p>Сега, за ова време, за овој период, д одека не се промени нешто. Примери: <i>Засега толку можеме да сториме.</i> <i>Засега не ни требаат пари.</i> <i>Засега само ќе молчиме.</i> Словенечки: trenutno, za sedaj; zaenkrat</p>	<p>zasega, (3. os. ed.), nedov .</p> <p>1. navadno z dajalnikom odvzeti premoženje ali del premoženja: Primer: <i>zasegati aretiranim hiše, osebne predmete,</i> <i>zasegati sovražnikov vojaški material</i> Makedonsko: (обично со датив) одзема имот, или само еден дел на имот</p> <p>2. začasno odvzeti predmete med kazenskim postopkom Uporaba: juristično Primer: <i>V takih primerih sodišča dokazne predmete navadno zasegajo.</i> Makedonsko: привремено одзема предмети дури е некој во судски, казнени процес</p> <p>3. odvzeti pravico razpečavanja določenih tiskanih stvari; konfiscirati, prepovedovati razširjanje Uporaba: juristično Primer: <i>Oblast pogosto zasega posamezne številke tega časopisa .</i> Makedonsko: одзема право на продажба на одредени напечатени предмети; заплени, забрани ширење</p> <p>4. zajemati Uporaba: starinsko Primer: <i>Ogenj zasega streho.</i> Makedonsko: зафаќа</p>
---	--

<p>заседи, свр.</p> <p>1. Се задржи долго време на едно место. Примери: Тој се заседел во кафеаната до полноќ. Словенечки: zasedeti se, dolgo biti kje</p> <p>2. Остане да живее подолго во едно место. Примери: Се заседовме во селово и нема да го напуштиме. Словенечки: dolgo časa živeti v nekem mestu / kraju</p>	<p>zasedi se, (3. os. ed.), dov.</p> <p>1. sedeč se zadržati kje predolgo Примера: <i>zasedeti se pri kartanju</i> <i>zasedeti se do polnoči</i> Makedonsko: се задржи долго време на едно место.</p> <p>2. od predolgega sedenja postati trd, negibčen Примера: <i>Moram malo vstati, popolnoma sem se zasedel.</i> <i>Nogo sem si zasedel, zato šepam.</i> Makedonsko: од предолго седење станува тврд, нефлексибилен</p>
--	---

<p>засека, ж .</p> <p>1. Место со исечени дрвја в шума. Примери: <i>Стигнаа до една засека и седнаа да се одморат.</i> Словенечки: kraj z izsekanimi drevesi v gozdu</p> <p>2. Препрека од исечени и натрупани дрвја на пат, на премин и сл. Примери: <i>Пред мостот направија засека.</i> Словенечки: prepreka s podrtim drevjem na poti / s podrtim drevjem zagrajena pot</p>	<p>zaséka, ž.</p> <p>1. zareza, nastala z zasekom, zasekovanjem Пример: <i>nastaviti žago v zaseko</i> Makedonsko: зарез, направен со врезување</p> <p>2. utrjen, v skalo, hrib zasekan prostor; zasek Пример: <i>Del poti so prehodili po železniški zaseki .</i> Makedonsko: место, утврдено во стена, рид, брдо</p> <p>3. ozka in globoka, klinasto oblikovana vdolbina v strmi vzpetini Uporaba: ekspresivno Пример: <i>V globoki zaseki je tekla voda; zaseke in brezna</i> Makedonsko: тесна и длабока вдлабнатина во рид или планина</p>
--	---

zaséka in **záseka**, ž.

prekajena ali neprekajena sesekljana, grobo mleta začinjena slanina:

Primeri:

namazati zaseko na kruh

zabeliti z zaseko; žlica zaseke

Makedonsko: чадена или нечадена исечена, мелена и зачинета сланина

zaseka, (3. os. ed.), dov.

1. z udarcem, udarci z ostrim predmetom narediti zarezo, odprtino v kaj

Primeri

zasekati deblo, drevo

zasekati smreko, da cedi smolo

Makedonsko: со удар на остар предмет направиarez, дупка во нешто

a). z udarcem, udarci priti z ostrim predmetom kam

Primeri:

Močno je udaril, da je zasekal v spodnjo plast.

zasekati s srpom v krtino

Makedonsko: со удари на остар предмет дојде некаде

2. z udarcem narediti, da kak oster predmet pride v kaj in tam ostane:

Primeri:

zasekati sekiro v tnaló

zasekati lopato v ilovico

Makedonsko: со удар направи некаков остар предмет да дојде некаде и да остане таму

3. z udarcem, udarci z ostrim predmetom narediti kaj

Primeri:

zasekati letnico, znamenje v skorjo s sabljo zasekati komu rano

Makedonsko: со удари од остар предмет направи нешто

	<p>a) začutiti ostro bolečino Uporaba: brezosebno Primeri: <i>Zasekalo ga je v križu.</i> <i>Ob novici jo je zasekalo v srcu.</i> Makedonsko: осети остра, јака болка</p> <p>4. ostro, kratko udariti Uporaba: ekspresivno Primeri: <i>zasekati s sabljo proti komu</i> <i>zasekati s palico po tleh</i> Makedonsko: остро, кратко удари</p> <p>5. zaradi sile, ostrine priti, prodreti v kaj Uporaba: ekspresivno Primeri: <i>Zobje zasekajo v suh kruh.</i> <i>Sekalci se mu od nestrpnosti zasekajo v spodnjo ustnico.</i> Makedonsko: поради острина, сила дојде, продре во нешто</p> <p>6. ostro, nenadoma se zaslišati Uporaba: ekspresivno Primeri: <i>Žvižg zaseka bližje.</i> <i>V tišino zaseka strel.</i> Makedonsko: остро, наеднаш се зачуе</p> <p>7. rezko, odločno reči Uporaba: ekspresivno Primer: <i>Ni res, je zasekal oče.</i> Makedonsko: реско, одлучно каже zaseka se, (3. os. ed.), dov.</p> <p>1. zmotiti se pri sekanju Primer: <i>Tesar se ni zasekal.</i> Makedonsko: погреша кај сечење</p> <p>2. nenadoma, silovito priti, vriniti se kam Uporaba: ekspresivno Primeri: <i>Četa se je zasekala med sovražnikove enote.</i> <i>S konjenico se zasekati kot klin med</i></p>
--	---

	<p><i>upornike.</i> Makedonsko: изненада, дојде силно, се натрапи, се наметне во некоја средина, некаде</p> <p>a) nenadoma, silovito se pojaviti kje Primera: <i>V temo se zaseka svetloba žarometov.</i> <i>Misel se zaseka vanj.</i> Makedonsko: изненада, силно се појави некаде</p>
--	--

<p>затули, свр.</p> <p>1. прикрие, скрие Примери: <i>Каде ли ми ја затулила кошулата?</i> <i>Помести се, ми ја затули светлината.</i> Словенечки: prikriti, skriti</p>	<p>zatuli, (3. os. ed.), dov.</p> <p>1. oglasiti se z močnim, zateglim, temnim glasom Primera: <i>Na dvorišču je zatulil pes.</i> <i>zatuliti od bolečine, jeze</i> Makedonsko: се јави, се огласи со јак, развлечен и темен глас</p> <p>2. zateglo, divje zakričati Uporaba: slabšalno Primera: <i>Množica je zatulila.</i> <i>Oče je zatulil na sina.</i> Makedonsko: развлечено, диво викне</p> <p>3. glasno, zateglo zajokati Uporaba: ekspresivno Primer: <i>Ko so prinesli ranjenca, so ženske zatulile.</i> Makedonsko: гласно заплаче</p> <p>4. nastopiti, pojaviti se z veliko silo, intenzivnostjo Uporaba: ekspresivno Primera: <i>Zunaj je zatulil veter.</i> <i>Nad morjem je zatulil vihar.</i> Makedonsko: се појави со голема сила, голем интензивитет</p>
---	---

<p>зачне, свр.</p> <p>1. Затрудни, стане бремена. Примери: Се омажи, но две години не зачна. Словенечки: zanositi, postati noseča</p> <p>2. Почне, започне некаква дејност. Примери: <i>Тој ја зачна културно-просветната борба во градот.</i> Словенечки: začeti z neko dejavnostjo</p> <p>3. Зароди, се појави, се покаже нешто. Употреба: Преносно значење Примери: <i>Од тој ден зачна сомнежот што го мачеше долго.</i> Словенечки: pojaviti se, pokazati se</p> <p>4. (се зачне) Се зачне плод. Примери: <i>Третото дете се зачна непланирано.</i> Словенечки: spočeti otroka / plod</p> <p>5. (се зачне) се зароди Употреба: Преносно значење Примери: <i>Се зачна во него желбата да го измени светот.</i> Словенечки: poroditi se</p>	<p>začne, (3. os. ed.) dov.</p> <p>1. izraža začetek opravljanja kakega dela, kake dejavnosti Makedonsko: изразува почеток на вршење на некаква работа или дејност</p> <p>a) z nedoločnikom Primer: <i>začeti delati, govoriti, peti</i> <i>Preštrevati so jih začeli od leve proti desni.</i> Makedonsko: со инфинитив</p> <p>b) z glagolskim samostalnikom Primer: <i>začeti izplačevanje dolga</i> <i>začeti pogovor, študij</i> Makedonsko: со глаголска именка</p> <p>2. narediti prvo dejanje, prva dejanja v zvezi s kakim delom, kako dejavnostjo Primer: <i>Komaj je začel popravljati stroj, je že našel napako.</i> <i>Sejo, zborovanje začne predsednik s kratkim nagovorom.</i> Makedonsko: направи први чин, први потфати во врска со некакви работи, со некаква дејност</p> <p>a) izraža, da kaj nastopa kot prvo v kaki celoti Primer: <i>Govor je začel s spodbudnimi besedami.</i> <i>Gledališko sezono so začeli z domačim delom.</i> Makedonsko: изразува да се нешто врши како прво во некаква целост</p> <p>3. delati, početi Uporaba: starinsko Primer: <i>Niso vedeli, kaj bi z vsem tem začeli.</i> Makedonsko: работи, прави</p> <hr/> <p>začne se, (3. os. ed.), dov.</p>
--	--

	<p>navadno s prislovnim določilom izraža začetek obstajanja česa</p> <p>a) glede na čas Primeri: <i>Začelo se je obiranje hmelja.</i> <i>Popadki so se že začeli.</i> Makedonsko: обично во врска со прилошка одредба- изразува почеток на постоење на нешто со обзир на време</p> <p>b) glede na prostor Primeri: <i>Cesta se začne pod hribom.</i> <i>Pokazal jim je, kje se začne gozd.</i> Makedonsko: со обзир на простор</p>
--	--

<p>зашмка, свр.</p> <p>1. Почне да шмка - со нос. Примери: <i>Таа зашмка и заплака.</i> <i>Пред да каже нешто, зашмка.</i> Словенечки: zasmrkati</p> <p>2. Почне да црпе. Примери: <i>Неколку пумпи ја зашмкаа водата од поплавените подруми.</i> Словенечки: črpati, izčrpavati</p> <p>3. Почне да пие со подзатворена уста испуштајќи шумови. Примери: <i>Гостинот зашмка од кафето.</i> Словенечки: srebrati</p>	<p>zasmrka, (3. os. ed.) dov.</p> <p>1. večkrat glasno potegniti sluz, zrak v nos Primer: <i>Zasmrkala je in potem so se ji ulile solze</i> Makedonsko: Почне да шмка - со нос.</p> <p>a) zajokati Uporaba: ekspresivno Primer: <i>Ko je zaslišala žalostno novico, je zasmrkala.</i> Makedonsko: заплаче</p>
---	--

<p>збега , сврш.</p> <p>1. Одеднаш почне да бега. Примери: <i>Децата само што му го слушнаа глас от збегаа.</i> <i>Пред да го дофати за оглавот, магар енцието збега.</i></p>	<p>zbéga, (3. os. ed.), dov.</p> <p>spraviti v zmedenost, v zmoto Primer: <i>Njegov prihod je ljudi zbegal.</i> <i>Vprašanje ga je zbegalo.</i> Makedonsko: Доведе некого во состојба да згреши, да се збрка, да се</p>
--	--

<p>Словенечки: zbežati, pobegniti</p> <p>2. Се разбега. Примери: <i>Јагнињата збегаа низ полето.</i> Словенечки: razbežati se</p>	<p>најде во забуна, во недоумица; збуни</p>
--	---

<p>збит, прид.</p> <p>стегнат, згуснат Употреба: Ретко Примери: <i>Збит уметнички израз.</i> <i>Збити овошни дрвца.</i> Словенечки: stisnjen, zgoščen</p>	<p>zbiје, (3.os. ed.), dov. od zbiti</p> <p>1. s tolčenjem, udarjanjem narediti, da so zlasti leseni deli tesno skupaj, povezani Primeri: <i>zbiti bruna, deske</i> <i>zbiti z lesenimi klini, žablji</i> Makedonsko: со ударање направи да се нарочно делови од дрво заедно и поврзани</p> <p>a) на так начин narediti, izdelati Primeri: <i>zbiti oder, okvir, splav</i> <i>iz desk zbiti mizo</i> Makedonsko: на таков начин направи, изработи</p> <p>2. s tolčenjem, udarjanjem narediti kaj gosto, trdno Uporaba: ekspresivno Primeri: <i>Zbiti ilovico za tla</i> <i>Dež je zbil zemljo.</i> Makedonsko: со ударање направи нешто да биде густо, тврдо</p> <p>a) narediti, da pride na določeno mesto veliko elementov česa Uporaba: ekspresivno Primeri: <i>Stavec je vrste preveč zbil.</i> <i>zbiti besedilo</i> Makedonsko: направи да на одредено место дојде многу елементи од нешто</p> <p>3. s silo, močnimi udarci odstraniti s česa Primeri:</p>
---	---

	<p><i>zbiti komu klobuk z glave</i> <i>s kamnom zbiti veverico z drevesa</i> Makedonsko: со сила, со јаки удари отстрани нешто со нешто</p> <p>4. znižati Uporaba: ekspresivno Primeri: <i>zbiti vročino z zdravili</i> <i>zbiti ceno</i> Makedonsko: снизи</p> <p>5. zelo utruditi Uporaba: ekspresivno Primeri: <i>Dolga pot ga je zbila.</i> <i>Človek se z napornim delom zbije .</i> Makedonsko: стане многу уморен</p>
--	--

<p>збор, м.</p> <p>1. Основна јазична единица којашто има определено значење; јазичен знак за определен поим. Upotreba: Лингвистика Примери: <i>Застарен збор.</i> <i>Полнозначен збор.</i> <i>Менливи зборови.</i> <i>Зборовите се делат на слогови.</i> Словенечки: beseda</p> <p>2. јазик Upotreba: Преносно значење Примери: Македонскиот збор се слуша и на другите континенти. Словенечки: jezik</p> <p>3. Способност за зборување. Примери: <i>Залегна човекот, па дури и зборот му се зеде.</i> Словенечки: sposobnost govora</p> <p>4. Разговор, зборување, нешто што е кажано. Примери:</p>	<p>zbòr, м.</p> <p>1. večja skupina ljudi, zbrana na kakem mestu, navadno z določenim namenom Primeri: <i>Zbor so pozdravili predstavniki vseh strank.</i> <i>Nastopil je pred velikim zborom poslušalcev.</i> Makedonsko: поголема група на луѓе, собрани порадизедничкацел на една местоположба, на едно место</p> <p>2. navadno s prilastkom skupnost ljudi v določeni ustanovi, instituciji, povezanih z istim poklicem, položajem Primeri: <i>Zbor delavcev je sprejel predlagane izboljšave. konferenca profesorskega, učiteljskega zbora</i> Makedonsko: обично со прилог-заедница на луѓе во одредена установа, институција, поврзана со исто работно место, позиција</p> <p>a) upravni organ družbenopolitične skupnosti Primeri: <i>seja vseh zborov skupščine</i></p>
--	--

<p><i>На средбата ќе стане збор за актуелни прашања. Се разбираа без зборови. Да преминеме од зборови на дела.</i> Словенечки: pogovor, pogovarjanje; nekaj, kar je rečeno</p> <p>5. Устен јавен настап; право, дозвола за јавно зборување. Примери: <i>Се јавив за збор. Претседавачот му даде збор на првиот дискутант. На пратеникот му беше одземен зборот.</i> Словенечки: pravica do javnega govorjenja, pravica do javnega nastopanja</p> <p>6. Став, гледиште, конечно мислење. Примери: <i>По тоа прашање јавноста го кажа својот збор. Овие апарати се последен збор на техниката.</i> Словенечки: opredelitev, stališče, končno mišljenje</p> <p>7. ветување, задолжение Примери: <i>Му даде збор дека ќе ја заврши работата.</i> Словенечки: obljuba, zadolžitev</p> <p>8. Озборување, лош глас. Примери: <i>Ако имаш нешто, кажи ми, да не слушам потоа зборови.</i> Словенечки: govorica; čenča; slab glas, kleveta</p> <p>9. Извик со кој се командува постројување на една единица. Употреба: Воен термин Примери: <i>Војници, збор!</i> Словенечки: Vzklik, s katerim se izda zapoved za postrojitev enote/ vojske</p>	<p><i>republiški, zvezni zbor</i> Makedonsko: управен орган на социополитичка заедница</p> <p>3. skupina pevcev, ki nastopajo, pojejo skupaj Primeri: <i>Zbor je zapel dve pesmi vabiti k zboru nove pevce</i> Makedonsko: група на пејачи што заедно пеат, работат, настапуваат</p> <p>4. s prilastkom skupina istovrstnih umetniških ustvarjalcev, ki nastopa skupaj Primeri: <i>Baletni zbor vadi. harmonikarski, tamburaški zbor</i> Makedonsko: со прилог-група на исти уметници кои заедно работат, настапуваат, што заедно сепојавуваат</p> <p>a) skupina česa istovrstnega, ki nastopa, se pojavlja skupaj sploh Uporaba: ekspresivno Primeri: <i>V krošnjah dreves je zapel ves ptičji zbor. zvezdni zbor na nebu</i> Makedonsko: (со прилог) група на нешто</p> <p>5. sestanek večjega števila ljudi, navadno članov kake organizacije, združenja, zaradi razpravljanja o čem, dogovarjanja glede česa Primer: <i>Zbor bo v veliki dvorani, na prostem.</i> Makedonsko: Заседание на членови на некоја организација, колектив за разгледување на извесни прашања.</p> <p>6. приход več ljudi, udeležencev česa ob določenem času na določeno mesto, ki je izhodišče za začetek česa Primeri: <i>zbor izletnikov, tekmovalcev</i> <i>Začetek proslave je ob osmi uri.</i> Makedonsko: пристигнување на многу луѓе, на учесници на нешто, во</p>
--	--

<p>10. собир, собор Словенечки: zbor, shod</p>	<p>одредено време на одредено место-исходиште за почеток на нешто.</p> <p>7. v prislovni rabi, v zvezi z v vsi naenkrat Primeri: <i>Učenci so brali, odgovarjali, recitali v zboru.</i> <i>Iz bližnjega ribnika so se v zboru oglašale žabe.</i> Makedonsko: во прилошка употреба, во врска со сите заедно</p>
--	--

<p>зборен, прид.</p> <p>Што се однесува, што е поврзан со собир, собор.</p> <p>Примери: <i>Зборно место им беше стариот даб.</i> <i>зборно место</i> Словенечки: nanašajoč na zbor, zborn</p>	<p>zbóren, prid.</p> <p>1.nanašajoč se na zbor: Primeri: <i>Upravljanje ustanove v tem obdobju je bilo zborn.</i> <i>Poslušati zbornu petje.</i> Makedonsko: види дефиниции за zbor</p> <p>2. nanašajoč se na najvišjo zvrst knjižnega jezika Uporaba: lingvistika Primeri: <i>zborni in pogovorni knjižni jezik kodificirana izreka knjižnega jezika</i> Makedonsko: поврзано со највисок вид на книжевен јазик</p>
--	--

<p>згласи, свр.</p> <p>1. Се согласи со неког или со нешто; се сложи. Примери: <i>Гласвите не им се згласија, песната не прозвучи убаво.</i> Словенечки: zediniti se; strinjati se; sporazumeti se z nekom</p> <p>2. се договори Uporaba: Преносно значење Примери: <i>Децата се згласија како да кажат за</i></p>	<p>згласи се, (3. os. ed., povr.), dov.</p> <p>1. (uradno) priti na določeno mesto na zahtevo ali poziv: Primeri: <i>Dobil je sporočilo, naj se zglasí na občini.</i> <i>Zglasite se v kadrovskem oddelku osebno ali pismeno v desetih dneh.</i> Makedonsko: (службено) дојде на одредено место на барање или позив</p> <p>2. priti kam, navadno z določenim namenom Primeri: <i>Če boš kaj potreboval, se kar zglasí.</i></p>
---	---

<p><i>случката.</i> Словенечки: dogovoriti se z nekom</p>	<p><i>Mimogrede se je zglasil pri bratu.</i> Makedonsko: дојде некаде, обично со некаква намера</p> <p>a) oglasiti se, javiti se Uporaba: redko Primer: <i>Zglasil se jim je z razglednico.</i> Makedonsko: се јави</p> <p>3. prijaviti se, priglasiti se Primera: <i>zglasiti se k izpitu</i> <i>zglasiti se za besedo</i></p> <p>Makedonsko: се пријави, се вклучи</p>
---	---

<p>зговорен, прид.</p> <p>1. сложен, еднодушен Примери: <i>зговорни другари, зговорна дружина</i> Словенечки: složen, soglasen; brez prepirov, nasprotovanj</p>	<p>zgovóren, prid.</p> <p>1. ki (rad) veliko govori Primera: <i>Fant je po naravi zgovoren in dovtipen.</i> <i>Trgovec je bil zgovornega jezika.</i> Makedonsko: онај што сака многу да зборува</p> <p>2. ki v veliki meri pove, izraža določeno vsebino Primera: <i>To je zgovoren dokaz, da je tvoja sodba paračna.</i> <i>Njegov molk je zgovoren.</i> Makedonsko: што во голема мера одразува одредена содржина</p>
---	--

<p>здржи, несвр.</p> <p>1. За чувство - совлада. Примери: <i>Не избувна, ја здржа лутината.</i> <i>Таа го здржа плачот што и се собра во грлото.</i> Словенечки: (za čustva)-zadržati, obvladovati, kontrolirati</p> <p>2. (се здржи) се совлада, се сопре</p>	<p>zdrži tudi izdrži, (3. os. ed.) dov.</p> <p>1. biti, ostati kljub obremenitvam cel, nepoškodovan Primera: <i>Led je zdržal, čeprav je bil tanek.</i> <i>Človek zdrži več, kot misli.</i> Makedonsko: остана цел, неповреден и покрај оптоварување</p> <p>2. (v zvezi z brez) biti, ostati živ,</p>
---	--

Примери:

Одвај се држа да не им каже в лице.

Словенечки: zadržati se, obvladovati se, imeti samokontrolo

nepoškodovan kljub odsotnosti, pomanjkanju česa, potrebnega za življenje

Primeri:

Zdržati brez hrane cel teden.

Ta rastlina dolgo zdrži brez vode.

Makedonsko: (во врска со без)-остана жив, неповреден и покрај отсуство, недостаток на нешто, потребно за живот

3. biti, ostati v kakem stanju, dejavnosti kljub negativnim silam, težavnosti

Primeri:

zdržati napad močnejšega sovražnika

zdržati konkurenco

Makedonsko: остана во некакво стање, дејност и поради негативни сили, тешкотии

4. за življenje, počutje ostati kje kljub neugodnim okoliščinam:

Primeri:

Pod vodo je zdržal eno minuto.

Doma ne zdrži niti en dan.

Makedonsko: (за живот, осет) остана некаде и покрај неугодни околности

5. biti, ostati dalj časa v kakem položaju, stanju, zlasti težjem, neprijetnem

Primeri:

Zbrala je vse moči, da bi zdržala.

Pri njem ne zdrži nobena ženska.

Makedonsko: тој подолго време останува во некаква положба, некаквасосотојба, нарочно тешка инепријатна

6. biti sposoben premagati željo, potrebo po čem:

Primeri:

Ne zdrži brez cigaret, pijače.

Ne moreta zdržati drug brez drugega

Makedonsko: способност на воздржување од некоја навика, од некоја потреба за нешто

7. biti, ostati uporaben, dober

	<p>Primeri: <i>Kruh je zdržal ves teden.</i> <i>Na hladnem bo meso zdržalo.</i> Makedonsko: останува добар, корисен</p> <p>8. zavestno, hote ne zadovoljiti svojih spolnih potreb Primeri: <i>Eno leto se je moral zdržati.</i> <i>spolno se zdržati</i> Makedonsko: свесно се совлада, воздржи од својите сексуални потреби</p> <p>9. zavestno, hote ne narediti, kar osebek hoče, želi Primeri: <i>zdržati se kajenja, pitja</i> <i>zdržati se posredovanja, vtikanja v tuje zadeve</i> Makedonsko: свесно не направи она што некој сака</p>
--	---

<p>зелје, ср.</p> <p>1. Вид спанаќ со подолги и повисоки листови. Латинско име: <i>Beta vulgaris</i> Употреба: Гастрономија , Ботаника Примери: <i>Таа готвеше зелје со ориз.</i> Словенечки: špinača</p> <p>2. Заедничко име за штавеј, лобода и спанаќ. Употреба: Гастрономија Примери: <i>Обожавам питу со зелја.</i> Словенечки: skupno ime za kislico, lobodo in špinačo</p> <p>3. Перја од млад кромид. Употреба: Гастрономија Примери: <i>За ручек набрзина испржија јајца со зелје.</i> Изведенки зелјенце ср. хип.</p>	<p>zélje, s.</p> <p>kulturna rastlina s tesno prilegajočimi se, gladkimi listi Primeri: <i>okopavati, posekati, saditi zelje</i> <i>Zelje dela glave.</i> Makedonsko: зелка</p>
--	--

Словенечки: listje mladega pora	
---------------------------------	--

<p>зелник, м.</p> <p>Комат, пита со некој вид зелје. Употреба: Гастрономија Примери: <i>Тепсија зелник.</i> <i>Вкусен зелник.</i> <i>Зелник со спанаќ.</i> Словенечки: pita zeljanica (pita z zelenjavo kot je špinača, por, ...)</p>	<p>zélnik, м.</p> <p>manjše zemljišče, na katerem se goji vrtnina, zlasti zelje Primer: <i>spravljati zelje z zelnika</i> <i>Koza mu je ušla v zelnik.</i> Мakedonsko: помало земјиште каде што се одгледува зеленчук, нарочно зелка</p>
---	--

<p>златица, ж .</p> <p>1. Штетен инсект тврдокрилец што се храни со лисјето на компирите; компирова златица. Латинско име: <i>Leptinotarsa decemlineata</i> Употреба: Земјоделство , Зоологија Словенечки: škodljiv insekt, hrošč, ki se hrani z listi krompirja; koloradski hrošč</p>	<p>zlatíca, ž.</p> <p>1. travniška ali njivska rastlina z majhnimi, navadno rumenimi cveti: Primer: <i>trgati marjete in zlatice</i> Мakedonsko: ливадско или нивско растение со мали, обично жолти цветови</p> <p>2. zlatnik: Употреба: експресивно Primer: <i>šteti zlatice</i> Мakedonsko: златник (златна пара)</p> <p>3. zlata ribica Употреба: редко Primer: <i>imeti v akvariju zlatice</i> Мakedonsko: златна рипка</p> <p>a) ripeča zlatica travniška rastlina z dlanastimi listi in zlato rumenimi cveti, <i>Ranunculus acris</i> Употреба: botanika Мakedonsko: ливадско растение со листови како дланка и со злато жолти цветови</p> <p>b) vodna zlatica rastlina z belimi cveti, ki raste v stoječih ali počasi tekočih</p>
---	---

	<p>vodah, Batrachium Uporaba: botanika Makedonsko: растение со бели цветови, расте во стоечки или бавно течни води</p> <p>c) kuna zlatica kuna z rumeno liso na prsuh, Martes martes Uporaba: zoologija Makedonsko: златка; куна златка</p>
--	---

<p>зоб, ж.</p> <p>1. (само едн.) Вид житно растение што служи како добиточна храна, обично за коњите. Латинско име: Poaceae Употреба: Ботаника Словенечки: oves, žitarica, ki se običajno uporablja za krmo konjev</p> <p>2. Житна зрнеста добиточна храна. Примери: Му даде зоб на коњот. Словенечки: zrnata hrana za kokoši</p>	<p>zób, м.</p> <p>1. trd, bel izrastek v spodnji in zgornji čeljusti za grizenje, žvečenje hrane Primera: <i>Otroku že rastejo zobje.</i> <i>Zobje so mu šklepetali od mraza.</i> Makedonsko: заб</p> <p>2. temu podoben del česa Primera: <i>zabiti grabljam nove zobe</i> <i>zlomiti zob na glavniku</i> Makedonsko: тоа што е многу слично со заб, обично метални или дрвени запци на грибло, чешел,...</p> <hr/> <p>zób, ž.</p> <p>1. oves kot hrana za konje Primera: <i>dajati konjem zob</i> <i>vreča z zobjo</i> Makedonsko: вид житно растение што служи како добиточна храна, обично за коњите.</p> <p>2. zrnata hrana za kokoši, ptice Primer: <i>natresti kokošim zob</i> Makedonsko: житна зрнеста добиточна храна</p>
---	--

5. REZULTATI

V raziskavo je bilo vključenih 6 črk, ker pa pri črkah *ѓ*, *е* in *ж* nisem našla nobenega homonimnega para, sem jih izpustila. Slovarki del tako obsega 148 gesel, ki vsebujejo homonimne pare. Naštela sem 588 homonimnih pomenov in le 115 sinonimnih. Od 148 gesel jih je 55 takih, ki vsebujejo tako homonimne kot sinonimne pare, zato moramo pri njih biti še posebno previdni.

6. ZAKLJUČEK

Na podlagi rezultatov smo prišli do spoznanja, da sta si makedonščina in slovenščina kljub dolgemu seznamu skupnih besed zelo različna jezika. Presenetilo nas je dejstvo, da se v vsega 148 gesel oz. besed skriva kar 588 homonimnih parov, ki se v takšni ali drugačni uporabi uresničujejo v vsakdanjem besedišču. Problematične so predvsem besede, ki imajo samo homonimni pomen. Besede, pri katerih se zaradi homonimnosti in podobnosti zlahka zmotimo in se jih sploh splača naučiti so predvsem besede, ki niso čisti homografi. To so besede kot so *доаѓа*, *газ*, *гибелен* – *gibalen*, *грав* – *grah*, *голем* – *golen* ...

Hipoteza, da bo literature o homonimiji v kombinaciji makedonščina-slovenščina malo, se je izkazala za pravilno. Literature v slovenščini je sicer kar nekaj, vendar pa se je izpostavilo, da je terminologija ponekod preveč konfuzno predstavljena, da bi lahko bila kaj prida v pomoč. Presenetilo me je dejstvo, da je redko v kateri gramatiki vključeno področje leksikologije. Posledično je redko govora o homonimiji, polisemiji, homonimih, sinonimih ter nenazadnje o medjezikovni homonimiji in lažnih prijateljih. Tako so na primer homonimi oz. enakozvočnice omenjeni le v Toporišičevi slovnici, ne pa tudi v Koneskijevi gramatiki makedonskega jezika, kot tudi ne v hrvaški gramatiki Eugenije Barić. Področje leksikologije je v Koneskijevi in Barićevi gramatiki popolnoma izpuščeno. Ravno leksikologija pa bi kot zadnja stopnja v učenju jezika morala biti vključena v gramatike, saj je to področje pika na *i* k popolnemu znanju tujega jezika. Brez tega študirajoči nikoli v celoti ne obvlada nekega tujega jezika. Ob raziskavi smo nadobili idejo, da bi bilo dobro tudi v kombinaciji makedonsko-srbska/hrvaška/bosanska/črnogorska medjezikovna homonimija kaj podobnega napisati, saj smo opazili, da to področje tudi v ostalih južnoslovanskih jezikih ni kaj prida raziskano.

Področje, ki prav tako šepa je področje dvojezičnih južnoslovanskih slovarjev in bi v prihodnosti bilo dobro sestaviti slovar, ki ima več kot 25.000 gesel, saj bo le tako primeren za vse stopnje učenja jezika

Predpostavka, da bo veliko več s področja homonimije obravnavano v člankih, se je izkazala za pravilno. Največ literature je bilo najdene prav v srbsščini in hrvaščini,

najmanj pa v makedonščini, kar je morda tudi posledica omejene zbirke gradiva v slovenskih knjižnicah. Usklajevanje spletnih verzij fizičnih slovarjev www.makedonski.info in SSKJ-a je bilo sploh zelo težavno, saj je SSKJ za uporabo dosti nepregleden, nejasen, ponekod nesmiseln in na splošno konfuzno urejen, delo z njim pa je zamudno. Zatorej menim, da bi v bodočnosti bilo dobro preurediti in poenostaviti slovar, tako da slovar ne bi medel ne tistih, ki jim je slovenščina materni jezik, še manj pa tistih, ki jim je tuj.

Upam, da bo *Slovar makedonsko-slovenske medjezikovne homonimije* prišel prav vsem, katerim je cilj izpopolniti svoje znanje makedonščine / slovenščine in se s tem izogniti napakam v komunikaciji.

7. POVZETEK

V svojem diplomskem delu se ukvarjam z medjezikovnimi homonimi-besedami, ki se isto pišejo / berejo, imajo pa popolnoma različen pomen. Vzela sem šest črk makedonske azbuke г, д, ф, е, ж in з ter s pomočjo spletnih dveh slovarjev, www.makedonski.info in SSKJ-a poiskala vse homonimne pare (našla sem jih 148). Znotraj homonimnih parov sem odkrila 588 različnih pomenov.

Na začetku predstavim razlike med makedonščino in slovenščino, ki so bistvene za razumevanje, zakaj sem v slovarskem delu pri glagolih uporabljala 3. osebo ednine in ne nedoločnika. Makedonščina nedoločne oblike glagola nima. Kasneje predstavim samo terminologijo s področja leksikologije. Zajeti so pojmi leksikologija, homonimi, homofoni, homografi.

V drugem delu je predstavljen slovar s 148-imi gesli. Homonimni pari so označeni s krepko pisavo.

To poglavje zaključim z dobljenimi rezultati. Ugotovila sem da ima 55 homonimnih parov tudi sinonimne pare, ostala gesla pa ne. Največ homonimnih parov v slovenščini je v ekspresivni uporabi, v makedonščini v pogovorni uporabi. Prišla sem do sklepa, da je za popolno razumevanje jezika nujno potrebno odlično poznavanje leksika. Pozorni moramo biti predvsem na homonimne pare, ki se jih je treba posebej naučiti saj se le na ta način izognemo nerodnim situacijam v komunikaciji. Poglavje leksikologije bi bilo potrebno vključiti v vse gramatike, saj se tako človek sproti nauči vsega; leksikologija je enako pomembna kot ostala področja jezika.

7.1 РЕЗИМЕ

Во мојата дипломска работа ги истражувам меѓујазичните хомоними- зборови, кои што исто се пишуваат / читаат, ама имаат сосем различно значење. Ги зедов шестте букви од македонската азбука г, д, ф, е, з и ж и со помош на давата интернетни речници на страниците www.makedonski.info. и SSKJ-a ги пронајдов сите хомонимни парови. Вкупно беа пронајдени 148. Меѓу 148 хомонимен пар беа пронајдени 588 различни значења.

На почетокот ги представив разликите помеѓу македонскиот и словенечкиот јазик. Тоа е посебно важно за разбирање, зошто во практичниот дел на речникот, во пасусот на словенечкиот дел, ги имам запишано глаголите во 3. лице еднина, а не во инфинитивна форма, како што е правило во словенечкиот јазик. Македонскиот јазик не користи инфинитивна форма. Потоа ги представив термините од областа на лексикологијата и тоа: хомоними, хомонимни парови, хомографи, лексикографи и др.

Во вториот дел е представен речникот со сите најдени хомонимни зборови, кои вкупно бројат 148. Хомонимните парови се запишани со здебелен фонт.

Тоа дел го заклучувам со добиените резултати кои покажаа дека само 55 хомонимни парови имаат и синонимни парови, а останатите немаат. Најмногу хомонимни парови во словенечкиот јазик се во експресивна употреба, а во македонскиот во разговорна употреба. Дојдов до заклучок, дека за комплетно разбирање на еден јазик неопходно е одлично познавање на лексиката. Треба да се внимава и да се научат значењата на хомонимните парови, поради кои најчесто и доаѓа до непријатни ситуации во комуникацијата. Лексикологијата би требало да биде дел од секоја граматика, затоа што мислам дека е подеднакво важна како и другите подрачја во јазикот.

7.2. SUMMARY

In my diploma I am dealing with interlingual homonymia-words, which are either equally written or equally pronounceable, but their meaning is different. I took 6 letters from macedonian writing, г, д, ѓ, е, з and ж and with the help of web pages, www.makedonski.info and SSKJ I found 148 homonymic collisions, and 588 different meanings between them.

At the beginning I introduced the differences between macedonian and slovenian languages, which are very important for communication and understanding, why for example, the verbs in slovenian were not written as infinitive, but exactly the same as the macedonian verbs (3. Person, Singular). Macedonian does not know the infinitive form for the verbs. The chapter is closed with the introduction of some terms, as homonymia, lexicology, homonymic collisions,...

Second part of the diploma is the dictionary with 148 words-homonyms. Homonymic collisions are marked with bold font.

This chapter is concluded with the acquired results. I came to comprehension that 55 homonymic collisions are simultaneously also synonyms, the rest are not. The most slovenian homonyms are in expressive use, macedonian in colloquial use. I think it is necessary to include the chapter of lexicology in all grammar books, because lexicology is as important as all other chapters, and people have the biggest problem exactly with learning new words.

8. LITERATURA

Lidija ARIZANOVSKA 2009. Slovenščina kot tuj jezik – Težave s katerimi se srečujejo govorniki makedonščine. Ur. Marko Stabej : *Infrastruktura slovenščine in slovenistike*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik. (Obdobja 28). 27-32

Julia BALINT 1997. *Slovar slovenskih homonimov: na podlagi gesel Slovarja slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana : Znanstveni inštitut Filozofske fakultete. (Razprave Filozofske fakultete).

КРУМЕ КЕПЕСКИ 1946. *Македонска граматика*. Скопје: Државно книгиздателство на Македонија.

Блаже КОНЕСКИ 2004. *Граматика на македонскиот литературен јазик*. Скопје: Коста Абраш.

Vjara MALDŽIJEVA, Zuzanna Topolinjska, Maja Đukanović, Predrag Piper 2009. *Južnoslovenski jezici: gramatičke strukture i funkcije*. Beograd: Beogradska knjiga.

France NOVŠAK 1982. *Makedonsko-slovenski slovar*. Ljubljana : Državna založba Slovenije.

Marko SAMARDŽIJA 1998. *Hrvatski jezik 4: udžbenik za 4. razred gimnazije*. Zagreb: Školska knjiga.

Remzo SKENDEROVIĆ 2012. *Slovensko-makedonski slovar*. Ljubljana: samozal.

Dragi STEFANIJA, Tone Pretnar 1998. *Mal makedonsko-slovenečki rečnik. Mali makedonsko-slovenski slovar*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti. (Kranj : Deu).

Andreja STOJKOVIĆ 2005. *Zavodnice ili Riječi koje zavode: (o češko-hrvatskim homonimima)*. Zagreb: Vlast. nakl.

Matej ŠEKLI 2011. Neprevzete besede za sorodstvo v slovenščini z vidika zgodovinskega besedoslovja. Ur. Vera Smole : *Družina v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi: zbornik predavanj. Ljubljana 27.6. - 15.7.2011*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, center za slovenščino kot drugi/tuji jezik. (Seminar slovenskega jezika, literature in kulture, 47) 21-28

Danko ŠIPKA 2006. *Osnovi leksikologije i srodnih disciplina*. 2. izmenjeno i dopunjeno izd. Novi Sad : Matica srpska. (Budisava: KriMel).

Jože TOPORIŠIČ 1991. *Slovenska slovnica: Pregledana in razširjena izdaja*. Maribor: Založba Obzorja Maribor.

Jože TOPORIŠIČ 2000. *Slovenska slovnica: Četrta, prenovljena in razširjena izdaja*. Maribor: Obzorja Maribor.

Drago UNUK 2009. Pravopisna načela v slovenskem pravopisu. [Revija za elementarno izobraževanje](#) letnik 2. številka 4. dlib. 27-36.

Ogled 16. septembra 2014

Juraj VAŃKO 2003. Slovaško-slovenska homonomija : slovar slovaško-slovenskih medjezikovnih homonimov. Ljubljana : Filozofska fakulteta, Oddelek za slavistiko. (Ljubljana : Bori)

Ada VIDOVIČ-MUHA 2000. *Slovensko leksikalno pomenoslovje: govornica slovarja*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete. (Razprave Filozofske fakultete)

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu s strokovnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, 14. september, 2014

Svetlana Garić
(lastnoročni podpis)

